

Nr 101

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående stiftskansliernas organisation m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag),

2) lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 27 juni 1947 (nr 275) om kyrkomusiker, samt

3) lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond,

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att rationalisera arbetet vid de för domkapitlen och stiftsnämnderna gemensamma, till domkapitlen knutna stiftskanslierna framlägges förslag om viss omfördelning av de båda stiftsmyndigheternas kompetens, en smidigare beslutsordning hos dem, bland annat genom möjlighet till delegation av beslutanderätten i vissa ärenden, samt förenklingar på det kamerala och kontorstekniska området.

Vidare föreslås åtgärder för att underlätta handläggningen av vissa grupper av ärenden på det kyrkligt-ekonomiska området. Sålunda föreslås ett förenklat avräkningsförfarande mellan pastoraten och kyrkofonden, enligt vilket beräkningen av pastoratens överskottsandel eller rätt till till-

skott ur kyrkofonden skall grundas på en uppskattad normallönekostnad för pastoratens präster och kyrkomusiker i stället för som nu sker på en detaljgranskning av pastoratens faktiska lönekostnader för befattningshavarna. Vidare föreslås den förenklingen beträffande fördelningen av kostnaderna för pastoratsadjunkts avlöningsförmåner, att dessa kostnader helt skall åvila kyrkofonden.

Mot bakgrunden av förordade rationaliseringsåtgärder framlägges förslag till ny personalorganisation vid stiftskanslierna, innebärande bland annat, att ett antal juristtjänster föreslås utbyta mot kanslisttjänster.

Kammarkollegiet och statskontoret har på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt av 1959 års riksdag begärd översyn av hittills tillämpade principer för finansieringen av domkapitlens verksamhet. Ämbetsverkens utredning föranleder inte något förslag om ändring i hittills tillämpade grunder för finansieringen.

Anslaget på riksstaten till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar föreslås för budgetåret 1960/61 bli uppfört med 1 115 300 kronor och anslaget till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader med 188 300 kronor.

I propositionens senare avsnitt behandlas frågor rörande vissa anslag ur kyrkofonden. Arbetsgivaravgiften för prästernas allmänna tilläggs pensionering föreslås få slutligen bestridas ur fonden. Vidare föreslås inrättandet av ytterligare en stiftsadjunktstjänst, ändrade grunder för avlöningsbidragen till sjömanspräster samt anslag till vissa nya ändamål, nämligen konferenser med de svenska utlandskyrkoherdarna, bidrag till församlingar med kyrkomusiker på äldre stat samt översättning av den svenska evangelieboken till lulelapska, varjämte föreslås höjningar av vissa nu utgående anslag. Kyrkofondsanslaget till extra utgifter föreslås erhålla en något ändrad konstruktion.

Förslag framlägges om vissa ändringar i prästlönekostnadslagen, lagen om kyrkomusiker samt lagen om kyrkofond.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. lagen
den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande
i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning
(prästlönekostnadslag)

Härigenom förordnas, att 1 § 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1951 angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag) skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

1 §.

2 mom. Med församlingspräst avses i lagen dels domprost, kyrkoherde, komminister och kyrkoadjunkt, dels med sådan församlingspräst likställd garnisons- och amiralitetspräst, dels ock annan icke-ordinarie präst, som är förordnad att såsom vikarie uppehålla annan församlingsprästtjänst, eller som utan sådant förordnande fullgör tjänstgöring i pastoratet under tid, då någon i pastoratet inrättad tjänst icke uppehålls av vare sig innehavare av tjänsten eller vikarie.

3 §.

1 mom. Kostnad för tjänstebostad, som pastorat enligt prästlöne-reglementet tillhandahåller församlingspräst, så ock för i reglementet avsett bidrag till uppvärmningskostnad och där avsedd ersättning för skatt eller allmän tunga, som innehavare av prästgård i sådan egenkap erlagt, skall stanna å pastoratet.

Föreslagen lydelse:

1 §.

2 mom. Med församlingspräst avses i lagen dels domprost, kyrkoherde, komminister och kyrkoadjunkt, dels med sådan församlingspräst likställd garnisons- och amiralitetspräst, dels ock annan icke-ordinarie präst, som innehar vikariatslöneförordnande å församlingsprästtjänst.

3 §.

1 mom. Pastoratet skall bestrida kostnaderna för följande församlingspräst enligt prästlöne-reglementet tillkommande avlöningsförmåner, nämligen

1) lön, reseersättning, kallortstilllägg, provisoriskt extra tillägg och språktillägg, samt

2) vikariatsersättning, tjänstedubblersarvode, tjänstgörings-

Nuvarande lydelse:

2 mom. Av övriga församlingspräst enligt prästlönerglementet tillkommande avlöningsförmåner skall pastoratet bestrida lön, vikariatersättning, tjänstedubblersarvode, reseersättning, tjänstgöringstraktamente, kallortstillägg, språktillägg och arvode.

Belopp, som pastorat under visst år jämlikt detta moment haft att utgiva, utgör pastoratets prästlönekostnad för året.

Föreslagen lydelse:

traktamente samt tjänstebostad jämte bränslekostnadsgottgörelse och ersättning för skatt eller allmänna avgifter, som innehavare av prästgård erlagt.

2 mom. Pastoratets utgifter under visst år för avlöningsförmåner som avses i 1 mom. 1) skola ligga till grund för beräkningen av pastoratets prästlönekostnad för året. Närmare bestämmelser om hur kostnaden skall beräknas meddelar Konungen.

Kostnaderna för avlöningsförmåner som avses i 1 mom. 2) skola stanna å pastoratet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 2 § lagen den 27 juni 1947 (nr 275)
om kyrkomusiker

Härigenom förordnas att 2 § lagen den 27 juni 1947 om kyrkomusiker¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

2 §.

1. Kyrkomusiker *åtnjuter avlöning samt i vissa fall tjänstepension och rätt till pension för efterlevande* i enlighet med vad Konungen efter av riksdagen godkända grunder bestämmer.

2. Kostnaderna för kyrkomusikers verksamhet gäldas, i den mån de icke skola enligt vad särskilt stadgas annorledes utgöras, av pastorat och församling, vardera i den utsträckning Konungen efter av riksdagen godkända grunder bestämmer. *Utgifter, som sålunda skola av pastorat bestridas, utgöra — med undantag för engångsavgift för pensionering — pastoratets kyrkomusikerlönkostnad.*

Föreslagen lydelse:

2 §.

1. Kyrkomusiker *äger rätt till avlöningsförmåner ävensom i vissa fall tjänstepensionsrätt* i enlighet med vad Konungen efter av riksdagen godkända grunder bestämmer.

2. Kostnaderna för kyrkomusikers verksamhet gäldas, i den mån de icke skola enligt vad särskilt stadgas annorledes utgöras, av pastorat och församling, vardera i den utsträckning Konungen efter av riksdagen godkända grunder bestämmer.

Utgifter som pastoratet har att bestrida skola — med undantag av engångsavgift för pensionering samt ersättningar vid vikariat — ligga till grund för beräkningen av pastoratets kyrkomusikerlönkostnad. Närmare bestämmelser om hur kostnaden skall beräknas meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

¹ Senaste lydelse av 2 §, se 1951: 572.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404)
om kyrkofond

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.

Ytterligare skola, utöver vad i denna lag eljest stadgas, ur kyrkofonden utgöres:

1) Kostnad för — — — annan ordning;

2) kostnad för pensionsförmåner åt präster eller efterlevande till dem enligt *tjänste- och familjepensionsreglementena för präster*;

2 a) annan kostnad — — — avsedda präster;

2 b) kostnad för — — — särskilt stadgas;

3) bidrag, som — — — åt dövstumma;

4) kostnad, som — — — äger tillämpning;

5) kostnad, enligt — — — åt församlingspräster;

6) anslag, som — — — kyrkliga ärenden;

7) kostnad för — — — till kyrkofonden;

8) belopp, som — — — avlöningen bidraga;

Föreslagen lydelse:

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.

Ytterligare skola, utöver vad i denna lag eljest stadgas, ur kyrkofonden utgöres:

1) Kostnad för — — — annan ordning;

2) kostnad för pensionsförmåner åt präster eller efterlevande till dem enligt *statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller äldre bestämmelser samt avgift pastorat utgivit till församlingsprästs försäkring för allmän tilläggspension*;

2 a) annan kostnad — — — avsedda präster;

2 b) kostnad för — — — särskilt stadgas;

3) bidrag, som — — — åt dövstumma;

4) kostnad, som — — — äger tillämpning;

5) kostnad, enligt — — — åt församlingspräster;

6) anslag, som — — — kyrkliga ärenden;

7) kostnad för — — — till kyrkofonden;

8) belopp, som — — — avlöningen bidraga;

¹ Senaste lydelse av 6 §, se 1959: 139.

Nuvarande lydelse:

9) anslag till extra utgifter med ett av Konungen och riksdagen bestämt belopp för år, vilket efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för härförut i denna paragraf icke särskilt angivet kyrkligt ändamål.

Föreslagen lydelse:

9) kostnad för annat, av Konungen och riksdagen särskilt angivet kyrkligt ändamål samt anslag till extra utgifter med ett av Konungen och riksdagen bestämt belopp för år, vilket efter Konungens bestämmande må användas till kyrkliga ändamål.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1960.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 4 mars 1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *stiftskansliernas organisation m. m.* samt anför därvid följande.

A. Stiftskansliernas organisation m. m.

I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkten 38, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition angående stiftskansliernas organisation m. m., för budgetåret 1960/61 till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar beräkna ett förslagsanslag av 1 081 500 kronor och till Omkostnader ett förslagsanslag av 188 300 kronor.

Sedan ärendet varit föremål för ytterligare beredning, anhåller jag nu att ånyo få anmäla detsamma.

I. Inledning

Styrelsen över stiftet utövas dels av biskopen ensam i hans egenskap av stiftschef och dels i kollegial ordning av biskopen, andra präster och lekmän. Den kollegiala stiftsstyrelsens nuvarande organisation tillkom i samband med ett par betydelsefulla reformer på det kyrkliga området under 1930-talet. Sålunda uppdelades genom 1932 års ecklesiastika boställslagstiftning stiftsstyrelsens verksamhet på två myndigheter, domkapitlet och den nynn rättade stiftsnämnden, och genom tillkomsten av en ny domkapitelslag år 1936 ändrades bestämmelserna om domkapitlets sammansättning och arbetsuppgifter. Vidare antog 1937 års riksdag ny personalorganisation för stiftskanslierna.

Frågan om en översyn av stiftskansliernas organisation har därefter aktualiserats vid flera tillfällen. Behovet av en sådan översyn blev särskilt påtag-

ligt, sedan ett par viktiga reformer blivit genomförda i slutet av 1940-talet och början av 1950-talet, nämligen den nya kyrkomusikerorganisationen och den nya ordningen för församlingsprästernas avlönande. Dessa åtgärder innebar bland annat, att nya arbetsuppgifter av betydande omfång lades på stiftskanslierna. Å andra sidan har den etappvis genomförda omdaning av det obligatoriska skolväsendet medfört, att ärenden på skolans område inte längre handlägges av domkapitlet.

Mot bakgrunden av nu berörda förhållanden utverkade min företrädare i ämbetet år 1952 Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att utreda organisationen av stiftsstyrelsernas kanslier och därmed sammanhängande frågor. Till sakkunniga utsågs landssekreteraren R. A. Hj. Magnusson, tillika ordförande, stiftssekreteraren O. A. Morén och numera byrådirektören G. F. Bruno. De benämnde sig *stiftskansliutredningen*.

Som ett första led i sitt arbete avlämnade stiftskansliutredningen den 31 oktober 1956 ett delbetänkande med *förslag till förenkling av förfarandet vid försäljning av kyrklig jord*. Därefter avgav utredningen den 30 oktober 1957 ytterligare ett delbetänkande med *förslag till förenklad reglering av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden*. Sitt slutbetänkande med *förslag till stiftskansliernas organisation m. m.* framlade utredningen den 12 december 1958. Betänkandena är utgivna i stencilerad form.

Över utredningens betänkanden har efter remiss utlåtanden avgivits av kammarkollegiet, statskontoret, statens organisationsnämnd, domkapitlet och stiftsnämnderna, länsstyrelserna i Kronobergs, Värmlands och Väster-norrlands län samt Svenska pastoratens riksförbund. I vissa frågor har domkapitlet infordrat yttranden från ett antal (omkring 90) pastorat samt stiftsnämnderna från ordförandena i de ecklesiastiska boställsnämnderna och stiftsjägmästarna. Dessa yttranden har bilagts remissvaren.

Utlåtanden över förslaget till förenklat försäljningsförfarande har efter remiss vidare avgivits av lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, statens sakrevision, bostadsstyrelsen, länsstyrelserna i Gotlands, Malmöhus, Skaraborgs och Norrbottens län, domkyrkorådet i Lund, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

Över förslaget till förenklad reglering av pastoratens och kyrkofondens mellanhavanden har efter remiss yttranden avgivits av riksräkenskapsverket, länsstyrelsen i Malmöhus län, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

Slutligen har riksräkenskapsverket, statens sakrevision, kompetensutredningen samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) efter remiss avgivit yttranden över utredningens slutbetänkande. Över delar därav har också riksarkivet (me-

delsförvaltning och diariier) samt skogsstyrelsen (stiftsnämnds årsberättelse) yttrat sig.

Utredningens förslag, som är enhälliga, går i huvudsak ut på att förenkla handläggningen av ett flertal grupper av ärenden på det kyrkligt-ekonomiska området samt att i vissa fall omfördela de två stiftsmyndigheternas kompetens och införa en smidigare beslutsordning hos dem, bland annat genom att göra det möjligt att delegera beslutanderätten i mindre viktiga ärenden. Den kamerala verksamheten har översetts och förenklats. Också på det kontorstekniska området har betydelsefulla rationaliseringsförslag lagts fram. De föreslagna åtgärderna medför enligt utredningens uppfattning, att personal med akademisk utbildning i viss utsträckning kan ersättas med sådan som har lägre utbildning, samt att det totala behovet av arbetskraft minskas. En årlig besparing på något mer än 100 000 kronor beräknas uppstå vid fullt genomförd omorganisation.

Remissyttrandena ger allmänt uttryck åt den uppfattningen att de framlagda förslagen är ägnade att underlätta arbetet på stiftskanslierna samt att skapa en smidigare organisation av myndigheternas förvaltning. De av förslagen direkt berörda myndigheterna har dock så gott som enhälligt förklarat sig anse, att reformen inte medför något minskat behov av arbetskraft. Enstaka remissinstanser har motsatt sig vissa ändringsförslag på det kyrkligt-ekonomiska området.

Jag anhåller nu att närmare få redogöra för ärendet. Innan så sker vill jag upplysa om att kompetensutredningen den 27 mars 1958 till chefen för civildepartementet avgivit ett betänkande (rotaprinttryck) med förslag att kanslisttjänster skall inrättas vid domkapitlen. Även detta betänkande har varit föremål för remissbehandling.

II. Allmänna synpunkter

I. Nuvarande förhållanden

Som jag inledningsvis nämnde är den kollegialt utövade stiftsstyrelsen uppdelad på två organ, domkapitel och stiftsnämnd. Domkapitlets sammansättning och verksamhet regleras i främsta rummet genom lagen om domkapitel den 13 november 1936 (nr 567) och instruktionen för domkapitlen den 4 januari 1937 (nr 7). Enligt domkapitelslagen åligger det domkapitlet att taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden samt verksamt beflita sig om det kyrkliga livets vård och förkovran. Utöver de kyrkliga uppgifterna omhänderhar domkapitlet även viss fondförvaltning.

Före 1932 års ecklesiastika boställsreform, som innebar att förvaltningen av de ecklesiastika löneboställena decentraliserades till pasto-

raten, hade domkapitlen också vissa arbetsuppgifter som angick boställsförvaltningen. I propositionen med förslag till ny boställsordning föreslogs, att domkapitlens befattning med den ecklesiastika egendomen skulle utvidgas. Riksdagen beslöt emellertid i stället att inrätta ett särskilt organ, stiftsnämnd, för att handha dessa angelägenheter.

Stiftsnämnd skall enligt ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400) finnas i varje stift med undantag av Stockholms stift. Det åligger stiftsnämnd att ha inseende och vård över ecklesiastik boställsjord samt övrig till kyrkliga behov och ändamål avsedd fast egendom inom stiftet, taga befattning med in- och utbetalningar för kyrkofondens räkning samt ombesörja annan uppbörd av kyrkliga medel. Verksamheten vid stiftsnämnderna regleras genom bestämmelser i lagen om kyrkofond den 30 augusti 1932 (nr 404), ecklesiastika arrendestadgan den 29 juni 1945 (nr 588) samt instruktionen för stiftsnämnd och stiftsjägmästare den 16 september 1932 (nr 425).

Befattningshavarna hos domkapitlet är anställda för såväl domkapitlets eget som stiftsnämndens behov. Därjämte har stiftsnämnden hos sig anställd skoglig personal. Stiftskansliets personalorganisation är, som nämnts, fastställd av riksdagen år 1937. Under årens lopp har ett flertal förändringar vidtagits i den, men den är alltjämt oförändrad till sina huvudgrunder.

2. Utredningen

Utredningen erinrar till en början om att dess tillkomst får ses mot bakgrunden av de nya arbetsuppgifter, som pålagts stiftsstyrelserna genom kyrkomusikerreformen och prästlönereformen. I direktiven för utredningen förutsattes, att dessa reformer medförde ökad arbetsbelastning för stiftskansliernas personal, och det framhölls vidare, att kansliernas organisation inte var avpassad för de nya arbetsuppgifterna.

Utredningen påminner härefter om att dess uppdrag enligt direktiven i främsta rummet var att efter en kartläggning av stiftsstyrelsernas olika arbetsuppgifter framlägga förslag om hur stiftskanslierna lämpligen borde vara organiserade för att arbetsuppgifterna skall kunna handläggas rationellt. Utredningen var därvid oförhindrad att taga upp alla under utredningsarbetet uppkommande frågor rörande kansliorganisationen, utom direkta lönefrågor. Förutom det väsentliga spörsmålet att avväga stiftskansliernas tjänsteorganisation nämndes i direktiven också åtgärder i syfte att förenkla arbetet, såsom att skapa en smidigare beslutsordning och en mera rationell kameral förvaltning. Vidare berördes vissa rent kontorsorganisatoriska frågor.

I enlighet med direktiven lägger utredningen fram ett förslag till ny personalorganisation för stiftsstyrelsernas kanslier. Detta förslag grundar sig på

ett flertal överväganden, som syftar till att åstadkomma en rationalisering av arbetet på kanslierna. En av förutsättningarna för att den nya personalorganisationen skall kunna genomföras är därför, anför utredningen, att de förslag som framlägges om förenkling av arbetet på kanslierna i allt väsentligt blir godtagna.

Utredningen uttalar att den vid sin allmänna översyn inte kunnat undgå att beakta den inverkan, som själva organisationen av stiftsmyndigheterna har på arbetsförhållandena vid stiftskanslierna. Utredningen finner det ligga i öppen dag, att den nuvarande anordningen med domkapitel och stiftsnämnd som skilda myndigheter förorsakar åtskilligt dubbelarbete för såväl myndigheterna själva som stiftskansliet. Sålunda måste exempelvis beslut fattas av båda myndigheterna i vissa ärenden. Dessa olägenheter bortfaller om stiftsstyrelsen i sin helhet tillkommer en enda myndighet. En utväg vore i och för sig att låta stiftsnämndens åligganden övertagas av domkapitlet. Men utredningen finner inte en sådan genomgripande omdaning möjlig utan att också domkapitlets sammansättning ändras. Utredningen finner det ligga närmare till hands att sammanslå de båda organen utan att göra någon större förändring i deras sammansättning. Härigenom vinnes att de ärenden, som nu fordrar beslut av båda myndigheterna var för sig, kan avgöras i ett sammanhang. Men också annan dubbling av arbetet försvinner, bland annat vid diarieföring och annan registrering, medelsförvaltning, bokföring samt redovisning.

Enligt utredningens mening torde en fullt rationell stiftskansliorganisation inte kunna genomföras utan att stiftsmyndigheterna omorganiseras i den riktning som utredningen sålunda berört. Utredningen anser emellertid att spørgsmålet om en sådan omorganisation ligger utanför dess uppdrag, och den avstår därför från att framlägga något förslag. Utredningen uttalar dock som sin mening, att frågan torde vara av den vikt, att den bör bli föremål för särskild utredning.

Utredningen har sålunda med utgångspunkt från en oförändrad stiftsstyrelseorganisation undersökt olika åtgärder att ernå ändamålsenliga arbetsformer på kanslierna. Utredningen har därvid i främsta rummet riktat sin uppmärksamhet på det i direktiven berörda spørgsmålet om en enkla re beslut s ordning hos stiftsmyndigheterna genom delegation av beslutanderätten till ledamot eller befattningshavare.

Utredningen erinrar därvid till en början om att biskopen enligt gällande bestämmelser äger att besluta på domkapitlets vägnar i ärenden, som är av mindre vikt eller som kräver särskild skyndsamhet. För stiftsnämnds del finns ingen motsvarighet till denna bestämmelse, men enligt vad utredningen har sig bekant förekommer det i viss utsträckning, att beslut fattas i en liknande ordning.

Utredningen föreslår, att beslutsordningen förenklas, så att domkapitel och stiftsnämnd erhåller möjlighet att delegera beslutanderätten i vissa ärenden eller grupper av ärenden. Det framlagda systemet för beslutsordning har utredningen upprättat efter förebild av det som gäller för länsstyrelserna. Enligt utredningens mening synes alltefter ärendenas vikt och natur beslutanderätten kunna delegeras så, att besluten fattas av antingen 1) preses i domkapitlet eller ordföranden i stiftsnämnden efter föredragning av tjänsteman, 2) stiftssekreteraren, stiftsjägmästaren eller stiftsnotarie efter föredragning av annan tjänsteman, eller 3) tjänsteman utan föredragning (enmansärenden). Vid behov skall också annan befattningshavare kunna kallas att deltaga i ett ärendes handläggning.

Utredningen föreslår vidare att preses eller ordföranden skall kunna besluta i brådskande plenarärenden i närvaro av föredraganden. Föredrages ärende av annan än stiftssekreteraren bör även denne närvara. Beslutet torde böra anmälas vid myndighetens närmaste sammanträde. Enligt utredningens mening bör det ankomma på stiftsmyndigheten att — i arbetsordning eller annorledes — bestämma närmare om delegation och föredragningsskyldighet. — Utredningen har utarbetat ett förslag till normalarbetsordning.

I samband med nu berörda spörsmål har utredningen föreslagit ändrade bestämmelser om *s t i f t s n ä m n d s b e s l u t f ö r h e t*.

Stiftsnämnden består av fem ledamöter jämte en personlig ersättare för envar av dem. Tre ledamöter skall äga erforderlig insikt i lantbruk och skogsbruk samt därmed sammanhängande affärsförhållanden och en skall vara juridiskt skolad. I stiftsnämndsinstruktionen bestämmes att nämnden skall vara fulltalig, då den fattar beslut (i ett specialfall gäller andra regler).

Utredningen erinrar om att frågan om ändrad ordning för stiftsnämnds beslutförhet väckts vid skilda tillfällen. Således beslöt bland annat 1954 års riksdag att överlämna två motioner härom (likalydande I: 244 och II: 304) till utredningen för övervägande vid dess arbete (L³U 18; Rskr 170).

För egen del anser utredningen att kravet på att stiftsnämnd skall vara fulltalig, då den fattar beslut, är både tyngande och otidsenligt. Den finner inte några bärande skäl föreligga att behålla villkoret, och den stöder sig därvid på jämförelser med de bestämmelser, som gäller för domkapitel och nytillkomna regionala myndigheter, såsom lantbruksnämnd och länsbostadsnämnd. Utredningen föreslår därför, att bestämmelserna om stiftsnämnds beslutförhet utformas så, att stiftsnämnd skall vara beslutför med fyra ledamöter, om tre är om beslutet ense. Som villkor för beslutförhet bör dock krävas att den juridiskt skolade ledamoten är närvarande. Nuvarande bestämmelser om personligt suppleantskap för ledamot bör enligt utredningens åsikt kvarstå med hänsyn bland annat till att ledamöterna inte tillsätts i samma ordning.

Som en annan åtgärd för att rationalisera arbetet vid stiftskanslierna föreslår utredningen en viss omfördelning av domkapitlets och stiftsnämndens inbördes kompetens. I första hand tänker sig utredningen att stiftsnämnds rätt att disponera över *kyrkofondsmedel* i vissa avseenden skall överföras till domkapitlet. Enligt gällande bestämmelser skall domkapitel fastställa vissa avlöningsförmåner åt präst, vilka skall bestridas ur kyrkofonden. Vidare fastställer domkapitlet visst bidrag för kyrkomusikerlönekostnad, som pastorat kan erhålla ur kyrkofonden. Där emot utbetalas avlöningsförmånerna och bidragen av stiftsnämnden. Ärendena måste således handläggas av såväl domkapitlet som stiftsnämnden. Utredningen föreslår att handläggningen av ärendena förenklas, så att domkapitlet även får betala ut medlen.

Av ålder har det *processuella representantskapet* för den kyrkliga jorden tillkommit Kungl. Maj:t, och det har utövats främst genom kammarkollegiet och länsstyrelserna. En central ställning härvidlag intar också domkapitlet, vars uppgifter regleras i 26 kap. 5 § kyrkolagen och femte punkten av prästerskapets privilegier. Ett processuellt representantskap tillkommer därjämte i vissa fall pastorat eller församling. Stiftsnämnden däremot saknar processuell behörighet att företräda den kyrkliga jorden, ehuru det i viktiga avseenden just är stiftsnämnden, som har insende och vård över jorden.

Utredningen påpekar, att stiftsnämndernas skogligena personal skaffar sig en ingående kännedom om den ecklesiastiska jorden och därmed sammanhängande frågor. Det torde därför i regel vara genom stiftsnämndens förmedling som domkapitlet får sitt material, då det utövar sitt processuella representantskap. Utredningen finner det därför innebära en förenkling, om representantskapet överföres till stiftsnämnden.

I detta sammanhang tar utredningen även upp frågan om kontrollen av *pastorats prästlönefonder*. Enligt prästlönekostnadslagen skall pastorat, som vill placera prästlönefondsmedel på annat än stadgat sätt, inhämta domkapitlets tillstånd till åtgärden. Utredningen föreslår, att det i stället får ankomma på stiftsnämnden att lämna tillståndet.

I rationaliseringssyfte föreslår utredningen vidare *förenklingar i det administrativa arbetet*. Förslag framlägges om ändringar i stiftsmyndigheternas *medelsförvaltning* och därmed sammanhängande åligganden. Sålunda synes det angeläget att komma till rätta med ett inte oväsentligt dubbelarbete vid bokföringen. Utredningen finner det också vara av betydelse, att medelsredovisningssystemen om möjligt är likformigt uppbyggda. Vidare föreslår utredningen ett manuellt genomskriftssystem liknande stiftsnämndens för domkapitlets redovisning. Den förordar även, att stiftsnämndens medelsförvaltning koncentreras inom kansliorga-

nisationen, samt att till följd härav den särredovisning, som exempelvis handhas av stiftsjägmästaren, borttages.

Ett flertal *andra göromål på kanslierna* föreslås bli handlagda efter en förenklad metod, såsom diarietföring, personalredovisning och protokollföring. Utredningen anser vidare, att redovisningen av olika uppgifter, som angår de ekklesiastiska fastigheterna, samt det tekniska arbetet med avräkningen mellan pastoraten och kyrkofonden kan göras enklare. Den föreslår dessutom en allmän översyn av blankettmaterialet.

För närvarande skall stiftsnämnden avge en *årsberättelse* över sin verksamhet, och vid den skall fogas en kortfattad redogörelse för de ekklesiastiska fastigheternas tillstånd och skötsel. Enligt vad utredningen har sig bekant bearbetas inte det i berättelserna publicerade materialet i vidare mån än att uppgifter, som rör skogsvårdande åtgärder, intages i skogsstyrelsens årsstatistik för hela riket. Dessa uppgifter utgör endast en mindre del av materialet. Bland annat med hänsyn härtill finner utredningen det kunna sättas ifråga om tillräckliga skäl föreligger att behålla ordningen med årsberättelser. Härtill kommer, säger utredningen, att arbetet med berättelserna är tidskrävande för stiftsjägmästare och annan personal. Utredningen föreslår därför att berättelserna avskaffas. Skulle detta inte anses lämpligt, anser utredningen att berättelsernas innehåll i allt fall bör standardiseras och begränsas till vad som kan anses vara av mera allmänt intresse.

Utredningen betonar, att enbart en översyn av stiftskansliernas organisation, personaluppsättning och arbetsmetoder inte är tillräcklig för att man skall kunna åstadkomma en önskvärd rationalisering. Enligt utredningens åsikt är nämligen det i författning reglerade handläggningsförfarandet i vissa ärenden tungrott och tidsödande och bestämmelserna invecklade. Utredningen har därför ansett det vara en viktig del av sitt uppdrag att undersöka möjligheterna att *f ö r e n k l a h a n d l ä g g n i n g e n*. Undersökningarna har främst inriktats på sådana grupper av ärenden, där en förenkling skulle medföra en mera påtaglig rationalisering av kansliarbetet.

Utredningen har därvid undersökt möjligheterna att få till stånd ett *förenklat förfarande vid försäljning av kyrklig jord*. Den har lagt fram ett förslag, som bland annat går ut på att beslutanderätten i vissa ärenden decentraliseras från kammarkollegiet till stiftsnämnden. Sålunda anser utredningen att försäljningar, vid vilka saluvärdet inte kan antas överstiga 5 000 kronor, skall handläggas helt av stiftsnämnden. Vidare föreslås, att tiden för anförande av besvär förkortas, så att bestämmelserna överensstämmer med reglerna för besvär i förvaltningen i allmänhet. Förslagen går ut på att åtskillig skriftväxling och formell handläggning för stiftskansliernas del undvikas samt att handläggningstiden förkortas.

Utredningen lägger även fram förslag om *förenklad reglering av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden*. Denna årliga reglering

avser i huvudsak att fastställa vad pastorat skall erlägga i allmän kyrkoavgift till kyrkofonden samt, i förekommande fall, erhålla i tillskott ur kyrkofonden för att täcka sina präst- och kyrkomusikerlönekostnader. Den omfattar också vad pastorat skall inbetala till kyrkofonden av eventuella överskottsmedel eller återfå av tidigare under den s. k. utjämningsperioden inbetalade sådana medel.

Beloppen fastställas på grundval av bland annat pastoratens uppgifter om avkastning från avlöningstillgångar och om utgifter, som fått bestridas med sådan avkastning. Då man bestämmer tillskott ur kyrkofonden, upptages avkastningen av avlöningstillgångarna i huvudsak till *beräknade* belopp, men avlöningskostnaderna till *verkliga* belopp. Då det gäller att fastställa kyrkofonden tillkommande överskottsmedel räknar man däremot med *verkliga* belopp även i fråga om avkastningen. Innan tillskott och överskott kan fastställas, måste pastoratets utgifter för avlöningskostnader och — i vissa fall — uppgiven avkastning från avlöningstillgångar granskas av stiftsmyndigheterna. Särskilt omständlig och tidsödande är granskningen av pastoratets utgifter för avlöande av präster och kyrkomusiker.

I syfte att göra granskningen av präst- och kyrkomusikerlönekostnaderna överflödigt föreslår utredningen, att dessa skall upptagas med belopp, motsvarande en *normallönekostnad*, då man fastställer pastorats tillskott ur kyrkofonden och fonden tillkommande överskottsmedel. Utredningen föreslår vidare den förenklingen, att man årligen skall beräkna avkastningen av *pastorats prästlönefond* på fondens kapitalbelopp vid den s. k. normaluppskattningsperiodens ingång i stället för som nu på ett successivt ökande kapitalbelopp.

För att göra den ekonomiska regleringen lättare föreslår utredningen slutligen, att kostnaderna för *avlönande av pastoratsadjunkt*, som förordnats att uppehålla församlingsprästtjänst under så kort tid, att han inte får uppbära vikariatslön, skall — i motsats till nu — helt gäldas ur kyrkofonden.

Utredningen föreslår också ändrade regler om *reseersättning åt församlingspräst*. Ersättningen regleras för närvarande genom ett system med fasta och tillfälliga reseanslag. Utredningen erinrar om att 1949 års reseersättningskommitté föreslagit, att ersättning åt församlingspräst skall utgå efter samma normer, som användes inom statsförvaltningen — således mot reseräkning. Utredningen avvisar av flera skäl en övergång till ett sådant system samt föreslår i stället att domkapitlet årligen, efter förslag av kyrkorådet, fastställer en engångsersättning åt prästen för de resor han beräknas företa inom pastoratet. Ett liknande system gäller redan för kyrkomusikerna.

Enligt utredningens uppfattning kommer de framlagda förslagen att medföra arbetsbesparing. Utredningen räknar sålunda med att en inte oväsentlig lättnad följer av de förslag, som syftar till att förenkla avräkningen mel-

lan pastoraten och kyrkofonden. Utredningen anser sig kunna utgå ifrån en minskning av arbetsbördan i detta hänseende till inemot hälften.

Som redan påpekats är den hos domkapitlet anställda kanslipersonalen gemensam för domkapitlet och stiftsnämnden. Utredningen föreslår inte någon ändring av personalens anställningsförhållanden och utgår således ifrån att kanslipersonalen även i fortsättningen skall vara anställd hos domkapitlet men gemensam för domkapitlet och stiftsnämnden. Emellertid har utredningen inom ramen för den nuvarande ordningen sökt utforma en *ändrad tjänstorganisation*. Utredningen föreslår således att *kanslisttjänster* inrättas. Innehavare av dessa tjänster avses skola överta arbetsuppgifter, som nu regelmässigt är anförtrodda jurister hos domkapitlet, men för vilka juridisk skolning inte anses nödvändig. En sådan omfördelning av arbetsuppgifterna kommer att medföra ett minskat behov av jurister. Vidare föreslår utredningen omändring av kansliskrivartjänsterna till *kontoristtjänster*. De arbetsuppgifter som nu fullgöres av kansliskrivare anser utredningen väsentligen vara av sådan art, att de kan utföras av kontorister.

På grundval av den arbetsbesparing, som förslagen till rationalisering enligt utredningens mening medför, föreslår utredningen även vissa *inskränkningar av biträdespersonalen*.

3. Remissyttranden

Som inledningsvis antytts har utredningens olika förslag i stort sett fått ett gott mottagande vid remissbehandlingen. Till utgångspunkt för sina överväganden har flera remissinstanser upptagit de av utredningen berörda olägenheterna av *stiftsstyrelsens uppdelning* på två myndigheter. Sålunda betonar *riksräkenskapsverket* de administrativa fördelar, som skulle vinnas genom en sammanslagning. Också *statskontoret* påpekar att uppdelningen försvårar en rationell handläggning av arbetsuppgifterna, och ämbetsverket beklagar, att utredningen inte lagt fram förslag till en sammanslagning. Övervägande antalet remissinstanser uttalar sig för en särskild utredning i sådant syfte, och en remissinstans hävdar, att i själva verket borde en utredning om myndighetsorganisationen ske, innan man kan bedöma personal- och arbetsorganisationen.

Å andra sidan ifrågasätter *kammarkollegiet*, om en sammanslagning medför någon mera påtaglig vinst, eftersom stiftsmyndigheten i allt fall torde få delas upp på två avdelningar med väsentligen olikartade uppgifter. *Domkapitlet i Luleå* och *Stockholm* råder till att se hur de nu framlagda förslagen verkar i praktiken, innan man ger sig in på frågan om en sammanslagning av myndigheterna. Några remissinstanser uttalar sig emot en utredning om sammanslagning av stiftsmyndigheterna, emedan de anser att nuvarande olägenheter i stort sett kommer att försvinna, om man genomför utred-

ningens förslag. Vidare framhåller *domkapitlet i Göteborg*, att frågan om en sammanslagning skulle på obestämd tid uppskjuta den kansliorganisation, som sedan länge är ett angeläget önskemål.

Utredningens förslag om delegation av beslutanderätten har genomgående godtagits av remissinstanserna. Särskilt från stiftsmyndigheternas sida har starkt betonats angelägenheten av att myndigheterna själva får så stor frihet som möjligt att bestämma omfattningen av delegationen. Vid remissbehandlingen har ej heller framförts erinran mot att pleniärenden i brådskande fall får handläggas av ordföranden efter föredragning av tjänsteman.

Även den föreslagna regeln om stiftsnämnds beslutförhet har mottagits gynnsamt av flertalet remissinstanser. Emellertid uttalar *SACO* och ett flertal *stiftsjägmästare*, att förslaget kan komma att medföra försämrade möjligheter för de jord- och skogsbrukssakkunniga ledamöterna i nämnden att hävda sina tekniska och ekonomiska synpunkter.

Den av utredningen föreslagna omfördelningen av stiftsmyndigheternas kompetens har vunnit anslutning av flertalet remissinstanser. Samtliga instanser — utom *statskontoret* och *domkapitlet i Växjö* — tillstyrker att domkapitlet får rätt att betala ut medel i sådana ärenden, där det ankommer på domkapitlet att fastställa ersättning eller bidrag ur kyrkofonden. Förslaget att överflytta det processuella representantskapet för den kyrkliga jorden från domkapitlet till stiftsnämnden tillstyrkes också av flertalet av remissinstanserna, men mot detta förslag intar rätt många en negativ hållning. En instans ifrågasätter om inte stiftsnämnden kunde vid sidan av domkapitlet erhålla processuell behörighet att företräda den kyrkliga jorden. Från ett annat håll föreslås att domkapitlet ges möjlighet att delegera behörigheten till stiftsnämnden. Även i fråga om förslaget att stiftsnämnd i stället för domkapitel skall äga meddela tillstånd till placering av prästlönefondsmedel går meningarna i sär.

Mot utredningens förslag till förenkling och förenhetligande av stiftsmyndigheternas medelsförvaltning samt registrerings- och redovisningsarbete ävensom förenkling av det tekniska arbetet med avräkningslängden har remissinstanserna i stort sett inte haft något att erinra. Bland annat uttalar sig *statens organisationsnämnd* i tillstyrkande riktning härvidlag.

Förslaget att stiftsnämndens årsberättelse skall avskaffas har mottagits olika; sålunda avstyrker *kammarkollegiet*, *inmot hälften av stiftsmyndigheterna* samt *flertalet stiftsjägmästare* förslaget. Genomgående framhåller man dock angelägenheten av att berättelserna standardiseras och begränsas till innehållet. I sådan riktning uttalar sig även de remissinstanser, som i första hand tillstyrkt förslaget. *Skogsstyrelsen* framhåller, att styrelsen får vissa uppgifter om de ecklesiastika fastigheterna från årsberättelserna för

sin publikation Skogsstatistisk årsbok. Styrelsen motsätter sig dock inte att årsberättelserna avskaffas om styrelsen bara erhåller uppgifterna i annan ordning.

Utredningens förslag att förenkla handläggningen av vissa ärenden har i allmänhet hälsats med tillfredsställelse. Sådana uttalanden har särskilt föranletts av förslaget att förenkla regleringen av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden. Flertalet remissinstanser anser sig kunna i princip godtaga utredningens förslag till normallönekostnad.

Även förslaget att förenkla förfarandet vid försäljning av kyrklig jord tillstyrkes av de flesta remissinstanserna. Detta förslag har dock avstyrkts av *kammarkollegiet* samt *domkapitlet* och *stiftsnämnden i Lund*. Remissinstanser, som godtagit förslaget, har i allmänhet framhållit, att vinsten med förslaget huvudsakligen ligger i en förkortning av handläggningstiden. Däremot betvivlar man ganska genomgående bland stiftsmyndigheterna, att förslaget får till följd, att stiftskansliernas arbetsbörda minskar.

Det av utredningen framlagda förslaget till ändrade regler för bestämmande av reseersättning åt församlingspräst avstyrkes så gott som genomgående av stiftsmyndigheterna. De förordar allmänt att nuvarande ordning med fasta och tillfälliga reseanslag behålles. För att nedbringa antalet ansökningar om tillfälligt reseanslag föreslår ett flertal stiftsstyrelser en höjning av det fasta reseanslaget.

Utredningens uppfattning om vinsten av att förslagen genomföres delas inte av stiftsmyndigheterna, som hävdar att vinsten inte blir av den omfattning utredningen förmodar. Vidare framhåller man, att utredningens slutsatser i varje fall inte kan tagas till intäkt för en minskning av personalen. Förslaget till *personalorganisation* har överhuvudtaget blivit föremål för kraftig kritik från flertalet stiftsmyndigheter, vilka särskilt vänt sig mot att personalen minskas och att kansliskrivartjänsterna ändras till kontoristtjänster. Däremot har förslaget att inrätta kanslisttjänster i princip godtagits av såväl stiftsmyndigheterna som övriga remissinstanser med undantag av *statskontoret* och *riksräkenskapsverket*, som i stället föreslår andra mellangradstjänster.

4. Departementschefen

Stiftsstyrelsernas nuvarande organisation tillkom under 1930-talet i samband med att den ekklesiastika boställsförvaltningen decentraliserades till pastoraten. Vid sidan av domkapitlet inrättades stiftsnämnderna, som skulle ha tillsyn över den ekklesiastika jorden. Den vid domkapitlet anställda personalen blev gemensam för de båda stiftsmyndigheterna. Det förutsattes att omfattningen av göromålen på stiftskanslierna inte skulle

bli nämnvärt större än tidigare. Tämlichen snart visade det sig dock, att arbetet ökade i inte ringa omfattning. Personalorganisationen blev därför föremål för översyn och en ny organisation antogs av 1937 års riksdag. Året innan hade riksdagen antagit ny domkapitelslag, genom vilken domkapitlens sammansättning och arbetsuppgifter ändrades i viktiga avseenden.

När min företrädare i ämbetet år 1952 utverkade Kungl. Maj:ts bemyndigande att låta utreda organisationen av stiftskanslierna, framhöll han, att arbetsuppgifterna undergått betydande förändringar under den långa tid, som förflutit sedan kansliorganisationen i sin helhet översågs. Han betonade också, att två omfattande reformer på det kyrkliga området, nämligen kyrkomusikerreformen och prästlönerreformen, föranlett stora förändringar i arbetsförhållandena. Beträffande domkapitlens befattning med skolväsendet erinrade han om att frågan om nya mellaninstanser på området då utreddes. Sedermera har sådana myndigheter, länskolnämnderna, inrättats, vilka övertagit skolärendena från domkapitlen.

Stiftskansliutredningen har framlagt olika förslag, som syftar till att förenkla och effektivisera arbetet på stiftskanslierna. Förslagen är utformade efter huvudsakligen två riktlinjer: utredningen vill åstadkomma mera ändamålsenliga arbetsformer hos stiftsmyndigheterna, och den vill förenkla handläggningsförfarandet i ärenden av tidskrävande art. Med utgångspunkt i rationaliseringsförslagen har utredningen framlagt förslag till ny personalorganisation.

Utredningen säger sig ha funnit, att betydande olägenheter är förbundna med att stiftsstyrelsen är uppdelad på två myndigheter. Enligt utredningens åsikt är den i och för sig bästa utvägen att slå samman myndigheterna. Utredningen vill dock inte lägga fram något förslag härom. Den söker i stället undanröja olägenheterna genom att föreslå smidigare arbetsformer för myndigheterna.

Även om vissa nackdelar är förenade med den nuvarande uppdelningen på två stiftsmyndigheter, anser jag i likhet med utredningen det inte vara påkallat att för närvarande göra någon mera genomgripande förändring i själva stiftsstyrelsen. Enligt min mening torde nämligen olägenheterna till väsentlig del försvinna, om utredningens förslag till förenklingar av arbetsformerna genomföres. Denna åsikt delar också flera av remissinstanserna.

De olika förslag utredningen lägger fram anser jag i allt väsentligt vara väl genomtänkta och ägnade att avsevärt underlätta arbetet för de berörda myndigheterna. Förslagen har också fått ett gott mottagande vid remissbehandlingen; mera vägande invändningar har varit sällsynta. Jag finner mig därför redan nu kunna förorda, att förslagen i huvudsakliga delar lägges till grund för en rationalisering av arbetet och en ny personalorganisation för stiftskanslierna.

Utredningen har i främsta rummet inriktat sitt arbete på att åstadkomma en enklare beslutsordning hos stiftsmyndigheterna genom att beslutanderätten föreslås kunna delegeras till ledamot eller tjänsteman. En sådan ordning är i allmänhet redan införd hos andra förvaltningsmyndigheter. Jag vill därför förorda att motsvarande möjlighet införes också hos stiftsmyndigheterna. Eftersom förhållandena kan växla i de olika stifteten finner jag i likhet med utredningen det lämpligt, att myndigheterna får stor frihet att själva bestämma i vilken omfattning delegation skall ske. För att beslutsordningen inte skall bli för oenhetlig har utredningen lagt fram ett förslag till normalarbetsordning för domkapitel och stiftsnämnd. Jag finner detta välbetänkt, och jag anser att förslaget i sina huvuddrag bör läggas till grund för hur de lokala arbetsordningarna skall vara utformade.

I syfte att underlätta arbetet föreslår utredningen vidare, att man gör bestämmelserna om stiftsnämnds beslutförhet mindre stränga. Några remissinstanser har invänt, att en sådan ändring kan rubba förhållandet mellan olika slag av sakkunskap, som är representerade i nämnden. För egen del anser jag, att ifrågavarande bestämmelser bör uppmjukas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Utredningen lägger också fram förslag om ändring av myndigheternas inbördes kompetens. Vad utredningen därvid anfört om rätt för domkapitlet att disponera över kyrkofondsmedel kan jag biträda. Till utredningens förslag om att stiftsnämnd bör äga företräda den kyrkliga jorden i rättegång m. m. vill jag också i princip ansluta mig.

Förslaget att stiftsnämnden i stället för domkapitlet skall för visst fall ge tillstånd till placering av pastorats prästlönefondsmedel har sådant samband med vissa andra, här icke aktuella spörsmål rörande förvaltningen av de ecklesiastiska lönebeställena m. m., att det lämpligen torde bära ytterligare övervägas i sammanhang därmed.

De föreslagna förenklingarna förutsätter i vissa fall ändring i gällande bestämmelser rörande stiftsmyndigheternas organisation. I några avseenden återfinns de gällande reglerna i lagstiftning, som på grund av sin natur av kyrkolag inte kan ändras utan kyrkomötets medverkan. Så är fallet beträffande beslutsordningen i domkapitlet, vilken regleras i lagen om domkapitel, och domkapitlets processuella representantskap, om vilket stadgas i kyrkolagen. Eftersom det inte är avsett att kyrkomöte skall inkallas under innevarande år, torde frågan om lagändringar i berörda fall få anstå någon tid. I övrigt hänför sig de erforderliga författningsändringarna till lagstiftning av administrativ natur. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i dessa hänseenden vidtaga de åtgärder, som föranledes av vad jag nu förordat.

I syfte att göra arbetet på stiftskanslierna mera effektivt föreslår utred-

ningen åtgärder, som avser att bland annat förenkla medelsförvaltning, diarieföring, annan registrering och protokollföring, varjämte ett ökat utnyttjande av kontorstekniska hjälpmedel förordas. Jag finner mig i allt väsentligt kunna biträda vad sålunda föreslagits. I likhet med utredningen anser jag vidare, att tillräckligt bärande skäl inte föreligger att behålla stiftsnämndernas årsberättelser.

Utredningen har förklarat sig anse, att enbart de föreslagna ändringarna av stiftskansliernas organisation och arbetsmetoder inte är tillräckliga för att åstadkomma en effektiv rationalisering. Utredningen har därför även undersökt möjligheterna att förenkla handläggningen av vissa ärenden, som är av mera invecklad eller eljest tidskrävande art.

Utredningens förslag i dessa avseenden inriktar sig främst på två omfattande arbetsuppgifter, nämligen stiftsnämndens befattning med ärenden, som rör försäljning av kyrklig jord, och den årliga regleringen av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden.

Vad först gäller frågan om ett förenklat förfarande vid försäljning av kyrklig jord är jag inte övertygad om att utredningens förslag i och för sig medför någon mera påtaglig vinst från arbetsbesparingssynpunkt. Ett flertal remissinstanser har också givit uttryck åt en sådan uppfattning. Vidare torde det av utredningen väckta spörsmålet inte kunna upptagas till behandling, utan att man samtidigt löser vissa andra frågor, som angår försäljningsförfarandet. Jag vill upplysa om att frågan om ändrade grunder för försäljning av kyrklig jord för närvarande är föremål för överväganden inom ecklesiastikdepartementet. Innan förslag härom läggs fram, torde inte heller reglerna för själva förfarandet böra ändras. Jag är till följd av det anförda inte beredd att nu tillstyrka utredningens förslag.

Såsom tidigare framhållits har den årliga regleringen av pastoratens och kyrkofondens mellanhavanden efter prästlöne- och kyrkomusikerreformerna medfört ökat arbete på stiftskanslierna. I likhet med utredningen anser jag, att en påtaglig vinst skulle uppkomma, om man får till stånd en enklare handläggning av dessa arbetsuppgifter. Enligt min mening har utredningen därför tagit ett riktigt initiativ genom att lägga fram förslag i sådant syfte. Jag finner också, att förslaget har stora fördelar, och jag anser mig i huvudsak kunna biträda detsamma. Jag anhåller att få återkomma till frågan och under ett särskilt avsnitt mera utförligt motivera min ståndpunkt.

Utredningen föreslår vidare, att pastoratsadjunkterna skall avlönas helt från kyrkofonden. Också detta förslag finner jag medföra väsentliga förenklingar, främst genom att löneuträkningen blir lättare och kostnadsfördelningen mellan pastoraten och kyrkofonden försvinner. Jag avser att i det följande lämna en mera utförlig redogörelse även för detta förslag.

Vad slutligen angår utredningens förslag om ändrade regler för rese-

ersättning åt församlingspräst, har jag för avsikt att i annat sammanhang taga ställning till spørgsmålet.

Utredningens olika förslag om rationalisering av arbetsmetoder och handläggning av ärenden utgör en av de förutsättningar, på vilka utredningen bygger sitt förslag till ny tjänsteorganisation. Vissa av utredningens förslag till rationaliseringsåtgärder kan, såsom framgått av det anförda, inte nu tagas upp till slutlig behandling. De frågor, som sålunda måste lösas i ett annat sammanhang, är dock enligt mitt bedömande inte av den betydelse för det föreliggande spørgsmålet om personalorganisationen, att de bör hindra att ett principbeslut fattas redan nu om hur organisationen bör vara avvägd.

Jag ämnar nu övergå till att redogöra för de delar av utredningens förslag, för vilka jag anser mig böra lämna en mera utförlig framställning.

III. Förenklat avräkningsförfarande mellan pastoraten och kyrkofonden m. m.

1. Gällande regler om finansiering av pastorats präst- och kyrkomusikerlönekostnader m. m.

Enligt 3 § 2 mom. prästlönekostnadslagen skall pastorat bestrida lön, vikariatsersättning, tjänstedubblersarvode, reseersättning, tjänstgörings-traktamente, kallortstillägg, språktillägg och arvode åt församlingspräst. Vidare åligger det enligt särskilda bestämmelser pastorat att bestrida personlig lönefyllnad ävensom provisoriskt extra tillägg. De nämnda löneförmånerna utgör tillsammans *pastorats prästlönekostnad*.

Av kyrkomusiker tillkommande avlöningsförmåner skall enligt bestämmelser i kyrkomusikerstadgan pastorat bestrida lön (kantorstillägg, arvode), semesterersättning, ersättning vid vikariat, resekostnads- och traktamentsersättning, personlig lönefyllnad, ersättning för flyttningskostnad, kallortstillägg, sjukvårdsersättning, avgifter för kyrkomusikers pensionering samt begravningshjälp åt efterlevande till kyrkomusiker. Pastorat skall vidare enligt särskilda bestämmelser bestrida kostnad för provisoriskt extra tillägg. Utgifter för nu uppräknade löneförmåner — med undantag av engångsavgift för pensionering — utgör *pastorats kyrkomusikerlönekostnad*.

Då pastoratet skall gälda sina präst- och kyrkomusikerlönekostnader skall det i första hand använda avkastningen av sina präst- och kyrkomusikerlönetillgångar. Prästlönetillgångarna består av löneboställen, prästlönefonder samt pastorats andelar i stiftets prästlönejordsfond och prästlönefondshemman. Med kyrkomusikerlönetillgång avses ett på visst sätt bestämt boställskapital.

Om präst- och kyrkomusikerlönetillgångarna i ett pastorat lämnar så stor avkastning, att det blir ett överskott, sedan man täckt lönekostnaderna under året samt visst virkesbehov, skall pastoratet leverera in hälften av överskottet till kyrkofonden.

I den mån lönekostnaderna inte blir täckta av avkastningen från avlöningstillgångarna eller andra tillgängliga medel, får man tillgripa uttaxering (församlingsavgift). Uttaxeringen skall motsvara en utdebitering för skattekrona av högst det öretal Kungl. Maj:t bestämmer. Förslår inte nu nämnda inkomstkällor till att täcka lönekostnaderna, får pastoratet tillskott ur kyrkofonden för det som erfordras ytterligare.

Kyrkofonden, som upplades den 1 januari 1914, skall användas för kyrkliga ändamål på sätt närmare framgår av lagen om kyrkofond. Fonden förvaltas av statskontoret. Kyrkofondens inkomster består, förutom av den årliga ersättningen från statsverket för prästerskapets indragna tionde m. m. samt inkomster från vissa hemman och andra tillgångar, av tidigare nämnda andelar i överskott på avkastningen av pastoratens lönetillgångar samt — för närvarande till drygt fyra femtedelar — av den allmänna kyrkoavgiften, som årligen erlägges till fonden av samtliga pastorat i förhållande till antalet skattekronor.

Bland kyrkofondens utgifter märkes bland annat tillskotten åt pastoraten för deras lönekostnader samt vissa direkt ur fonden utgående avlönings- och pensionskostnader.

Då Kungl. Maj:t bestämmer det öretal, som skall ligga till grund för utdebiteringen av den allmänna kyrkoavgiften, tillses, att kyrkofondens inkomster under året såvitt möjligt blir lika stora som dess utgifter.

Bestämmelserna om regleringen av kyrkofondens och pastoratens ekonomiska mellanhavanden finns i ecklesiastiska medelsförvaltningsreglementet. Denna årliga reglering sker, som tidigare berörts, genom två särskilda förfaranden, nämligen dels *avräkning*, dels *fastställande av kyrkofonden tillkommande överskottsmedel*.

Regleringen avser sålunda i huvudsak att fastställa de belopp, som pastorat skall erlägga i allmän kyrkoavgift till kyrkofonden samt, i förekommande fall, dels erhålla i tillskott ur kyrkofonden för att kunna bestrida sina lönekostnader, dels betala in till kyrkofonden av överskottsmedel eller eventuellt få åter av tidigare inbetalade sådana medel. Beloppen fastställas på grundval av bland annat redovisningar från pastoraten av avkastning från avlöningstillgångar och av utgifter, som fått bestridas med avkastningen. Då man bestämmer tillskott ur kyrkofonden upptages avkastningen i huvudsak med beräknade belopp men lönekostnaderna med verkliga belopp. Då det gäller att fastställa kyrkofonden tillkommande överskottsmedel räknar man med verkliga belopp även i fråga om avkastningen.

2. Utredningen

Utredningen framhåller, att en betydande del av stiftskansliernas arbete med regleringen av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden består i att i detalj granska pastoratens redovisningar av avkastningen från löneboställen, prästlönefonder och kyrkomusikerlönetillgångar samt av präst- och kyrkomusikerlönekostnaderna. Granskningen av lönekostnaderna är den mest arbetstyngande delen. Härvid skall kontrolleras, att varje präst och kyrkomusiker — för hela riket rör det sig om cirka 5 000 befattningshavare — tillkommande löneförmåner uträknats rätt av pastoraten.

Utredningen har undersökt tre utvägar att förenkla granskningen av lönekostnaderna, nämligen stickprovsgranskning, centralisering av avlöningsarbetet till stiftsmyndighet samt fastställande av en normallönekostnad för pastorats präst- och kyrkomusikerlönekostnader.

Utredningen framhåller som sin mening, att en metod med stickprovsgranskning torde förutsätta, att man på förhand kan räkna med att redovisningsmaterialet är fullständigt och icke behäftat med alltför många felaktigheter. Enligt vad utredningen erfarit förekommer emellertid fel och ofullständigheter i pastoratens uppgifter om lönekostnaderna i sådan omfattning, att utredningen inte anser sig kunna förorda metoden ifråga.

En centralisering av avlöningsarbetet till stiftsmyndighet skulle i och för sig medföra att nuvarande granskning av lönekostnaderna blir överflödig. Utredningen har gjort prov med att centralt räkna ut församlingsprästernas löneförmåner i två stift. Utredningen anser sig med stöd av proven inte kunna draga några bestämda slutsatser om fördelarna med en centraliserad löneuträkning, men håller före, att uträkningen, allteftersom personalen blir mer van, tar kortare tid i anspråk än en granskning i efterhand av lönekostnaderna.

Utredningen överväger också en centralisering av såväl uträkning som utbetalning av lönerna. Härigenom vinner man — förutom bortfallet av granskningen — den fördelen att antalet utbetalningsorgan, som är nästan lika många som det finns pastorat, skulle inskränkas till ett i varje stift. Men centraliseringen medför arbete med att räkna ut skatteavdrag och att redovisa skatt, att skriva ut utbetalningskort samt att bokföra utbetalningarna. En viktig fråga i detta sammanhang är också hur stiftsmyndigheten skall tillföras medel för utbetalningsverksamheten, som blir av stor omfattning. På vilket sätt detta än sker — genom att kyrkofondsmedel ställs till stiftsmyndighetens förfogande eller att pastoraten betalar in erforderliga löne-medel — blir bestyret med uppbörd och avräkning av löne-medel enligt utredningens mening både omfattande och arbetskrävande.

Utredningen berör även speciella frågor som uppstår om kyrkomusikernas löner skulle räknas ut och betalas centralt. Domkapitlen känner ofta inte till kyrkomusikernas ledigheter och förordnanden och löneuträkningen måste

därför bygga på uppgifter från lokala organ — kyrkoråd och skolstyrelser. En sådan ordning medför enligt utredningens uppfattning att man måste både kontrollera, att uppgifterna kommer in i rätt tid, och infordra felande uppgifter.

Vid sina överväganden av fördelar och nackdelar med en centralisering ställer sig utredningen avvisande till metoden främst med hänsyn till att den torde medföra ökat arbete på stiftskanslierna och inte, såsom avsetts, bereda lättnader i arbetsbördan.

Utredningen föreslår i stället att tillskotten ur kyrkofonden samt över-skottsmedlen skall beräknas på grundval av en uppskattad och helst oför-änderlig *normallönekostnad*. Arbetet med granskningen av de verkliga löne-kostnaderna skulle härigenom bortfalla.

Utredningen finner att det för avräkningens del inte innebär någon ny-het att räkna med uppskattade i stället för med verkliga belopp. Sålunda skall pastoratens inkomster redan nu i huvudsak ingå i avräkningen med uppskattade belopp, bland annat avkastningen av löneboställe (lönebo-ställes normalavkastning). Vidare skall avkastningen av pastorats präst-lönefond beräknas till den procent av fondens kapital, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Då utredningen utformat sitt förslag till normallönekostnad, har den fun-nit nödvändigt att begränsa antalet utgiftsposter, som skall ingå däri. Men en utgångspunkt för förslaget har också varit att en övergång till normal-lönekostnad inte får medföra någon större ändring av de enskilda pasto-ratens tillskott ur kyrkofonden enligt gällande bestämmelser.

Utredningen begränsar urvalet av utgiftsposter till sådana, som är lätt tillgängliga för stiftskanslipersonalen och utan nämnvärt arbete kan be-stämmas till beloppet. I normallönekostnaden tar utredningen sålunda inte med utgifter för ersättning åt vikarie — med undantag för vikariatslön åt präst — och tjänstgöringstraktamente. Utredningen tar också undan kost-nad för personlig lönefyllnad. Denna löneförmån förekommer sällan och i regel uppgår den till mindre belopp. Utgifter, som inte ingår i normallöne-kostnaden, kommer således att slutligt stanna på pastoratet, i den mån pas-toratet inte kompenseras genom att normallönekostnaden överstiger pasto-ratets verkliga lönekostnader.

I normallönekostnaden skall man enligt förslaget för varje prästerlig tjänst taga med följande löneförmåner, nämligen lön, reseanslag, kallorts-tillägg, provisoriskt extra tillägg samt språktillägg. Utgifter för dessa löne-förmåner motsvarar pastoratets prästlönekostnad.

För varje kyrkomusikertjänst skall i normallönekostnaden ingå följande löneförmåner, nämligen lön (respektive kantorstillägg och arvode), rese-anslag, kallortstillägg, provisoriskt extra tillägg, pensionsavgift (med un-dantag av engångsutgift för pensionering), ersättning för flyttningkostnad,

sjukvårdskostnad samt begravningshjälp åt efterlevande. Utgifterna motsvarar pastoratets kyrkomusikerlönekostnad.

Då man fastställer normallönekostnaden, bör tillfälligt reseanslag åt präst samt ifråga om kyrkomusikerna ersättning för rese-, flyttnings- och sjukvårdskostnader samt begravningshjälp upptagas till belopp, som fastställts av domkapitlet. Övriga löneförmåner skall beräknas i princip schablonmässigt med utgångspunkt från de förhållanden som gäller den 1 juli avlöningsåret.

Utredningen anser vidare, att man i största möjliga utsträckning bör bortse från kostnadsändringar till följd av vakanser och löneavdrag vid tjänstledighet, utom då pastorat inte alls haft någon avlöningsutgift för viss prästerlig tjänst. Enligt utredningens mening bör nämligen ett s.k. tillskottspastorat inte få räkna sig tillgodo bidrag från kyrkofonden i sistnämnda fall.

Utredningen har sökt erhålla en uppfattning om hur en övergång till normallönekostnad kommer att påverka det ekonomiska förhållandet mellan pastoraten och kyrkofonden. För ändamålet har utredningen skaffat in uppgifter om vissa präst- och kyrkomusikerlönekostnader under år 1954 (de vid undersökningstillfället senast tillgängliga) i samtliga pastorat, bland vilka sedan utvalts 140 för närmare undersökning.

I undersökningen har inte medtagits kostnader för lön till pastoratsadjunkter och andra, som tjänstgjort som vikarier på församlingsprästerlig tjänst utan rätt till vikariatslön. Sådana kostnader skall nämligen enligt utredningens förslag gäldas från kyrkofonden. Undersökningen har i övrigt begränsats till att omfatta kostnader för löneförmåner, som kan tänkas medföra skillnader av praktisk betydelse mellan normallönekostnaden och de verkliga lönekostnaderna.

Undersökningen visar enligt utredningens åsikt, att en tillämpning av det föreslagna systemet år 1954 skulle ha medfört, att ifrågavarande pastorats sammanlagda lönekostnader trots förenklingen i stort sett skulle ha varit helt avräkningsbara. Man får dock därav inte dra den slutsatsen, att varje enskilt pastorats lönekostnader legat inom eller i omedelbar närhet av normallönekostnaden, fortsätter utredningen. För att belysa verkningarna för de enskilda pastoraten undersöker utredningen därför, vilken inverkan en tillämpning av det föreslagna systemet fått på pastoratens utdebitering av skatt. Utredningen finner att relativt obetydliga förändringar skulle ha uppstått. Höjningarna ligger inom en förhållandevis snäv ram med 6,4 skatteören som maximal gräns. Utdebiteringen hade behövt höjas i 110 fall, dock i så gott som alla med högst 2 öre. Sänkningarna ligger spridda inom en vidare ram. I 30 fall hade utdebiteringen kunnat sänkas, varvid sänkningarna i tre fall av fyra hade stannat vid högst 2 öre.

De fall, där en övergång till normallönekostnad medfört större förskjutningar i pastoratens utdebitering, torde kunna betraktas som undantag,

fortsätter utredningen. Undersökningen utvisar sålunda, att i inte mindre än 122 av de undersökta 140 pastoraten förändringen uppgått till högst 2 skatteören. Utredningen anser sig därför ha rätt draga den slutsatsen, att ett normallönekostnadssystem i det stora flertalet fall medför en ringa förändring, som på det hela taget måste anses sakna betydelse för pastoratens ekonomi.

Enligt utredningens mening utgör undersökningsresultatet sålunda ett belägg för att något hinder i ekonomiskt avseende inte föreligger att räkna med en normallönekostnad i stället för med verkliga lönekostnader. Utredningen räknar också med att pastoratens förluster till följd av att kostnader för kortare vikariat inte medräknas kommer att på lång sikt uppvägas av att de vanligen förekommande löneavdragen vid ledighet i sin tur inte frånräknas.

Genomföres förslaget medför detta till en början att pastoratens redovisnings- och uppgiftsskyldighet minskas. Särskilt för pastorat med ett flertal befattningshavare anser utredningen, att arbetsbesparingen blir inte oväsentlig.

Men den ojämförligt största arbetsbesparande effekten får förslaget för arbetet på stiftskanslierna, säger utredningen. Av arbetet med pastoratens redovisningar bortfaller den mest omfattande delen, nämligen kontrollen av lönekostnaderna. Däremot tillkommer som en ny arbetsuppgift att fastställa normallönekostnaden. Utredningen betonar, att arbetet härmed blir av väsentligt mindre omfattning än den nuvarande kontrollen av lönekostnaderna.

3. Remissyttranden

Principen att vid avräkningen och fastställandet av kyrkofonden tillkommande överskottsmedel räkna med en *normallönekostnad* i stället för med verkliga lönekostnader tillstyrkes eller lämnas utan erinran av övervägande antalet remissinstanser. Också ett 80-tal hörda pastorat intar samma ståndpunkt. Vissa remissinstanser betonar, att förslaget innebär en behövlig förenkling av det nuvarande synnerligen invecklade avräkningsförfarandet och att det kommer att medföra betydande lättnad i arbetet för såväl stiftskanslierna som pastoraten. Sådana synpunkter framföres av bland annat *kammarkollegiet, statskontoret, statens organisationsnämnd, länsstyrelsen i Västernorrlands län, domkapitlen i Skara och Göteborg* samt *stiftsnämnderna i Uppsala, Skara och Göteborg*.

Riksräkenskapsverket, domkapitlen i Västerås, Härnösand och Luleå, stiftsnämnderna i Västerås, Växjö, Härnösand och Luleå samt *Svenska stadsförbundet* och *Svenska landskommunernas förbund* avstyrker förslaget. Flertalet av de avstyrkande remissinstanserna framhåller, att den nuvarande granskningen av pastoratens redovisningar innebär en garanti för att präster och kyrkomusiker i stort sett får ut riktiga löner. En övergång

till normallönekostnadssystem medför att denna garanti försvinner, eftersom pastoratskyrkoråden och pastoratskassörerna ofta inte är helt kompetenta att räkna ut lönerna. Inte heller bör man räkna med att pastoratens revisorer skall uppmärksamma alla felaktigheter, då avlöningsbestämmelserna är så svårtolkade. Vidare gör man gällande, att någon påtaglig arbetsminskning inte uppstår på stiftskanslierna till följd av att förfrågningar om löner m. m. torde öka i väsentlig grad. Av de avstyrkande myndigheterna förordar *riksräkenskapsverket* i stället stickprovsgranskning, samt flertalet av de övriga centralisering till stiftsmyndighet av avlöningsarbetet.

Stiftsnämnden och *domkapitlet i Luleå* föreslår, att normallönekostnadssystemet införes för enbart kyrkomusikerlönekostnaderna, under det att arbetet med prästlönerna centraliseras till stiftsmyndigheten. Härigenom uppstår en betydligt mindre avvikelse mellan pastoratens faktiska lönekostnader och de avräkningsbara. Även *statskontoret* diskuterar en sådan kombination men avvisar den, enär den inte lämnar samma möjligheter till lättnader i arbetet som en enhetlig metod med normallönekostnad.

Frågan om de ekonomiska konsekvenserna av normallönekostnadsförslaget beröres av de flesta remissinstanserna. Övervägande antalet av dem — liksom flertalet hörda pastorat — räknar med att en övergång till normallönekostnad kommer att medföra smärre förluster för pastoraten. Från flera håll uttalas, att pastoraten på något sätt bör kompenseras för förlusterna. Några remissinstanser anser emellertid, att förlusterna kommer att bli så obetydliga, att de i stort sett saknar praktisk betydelse. Vidare framhålles, att förlusterna på längre sikt kommer att uppvägas av vinster. På något håll räknar man med att förlusterna kommer att uppvägas genom arbetsbesparing och kostnadsminskning på annat sätt. De ekonomiska konsekvenserna för kyrkofondens del anses såsom obetydliga.

I frågan betonar *kammarkollegiet*, att en förutsättning för genomförande av reformen bör vara, att den inte medför någon väsentlig rubbning i nuvarande avvägning mellan kyrkofondens och pastoratens ansvar för gäldande av lönekostnaderna. Enligt kollegiets mening kan reformen knappast anses medföra en mera kännbar olägenhet för de särskilda pastoraten. *Svenska pastoratens riksförbund* sluter sig av den företagna undersökningen till att praktiska skäl inte talar mot reformen.

Som nämnt anser några remissinstanser, att det bör finnas möjligheter att begränsa pastoratens förluster vid övergång till normallönekostnadssystem. Förslag härom framföres av *domkapitlet i Uppsala*, som fruktar att de ekonomiska konsekvenserna kan bli sådana att grundprincipen i mellanhavandet med kyrkofonden — nämligen maximeringen av den uttaxering som skall täcka lönekostnaderna — sättes ur funktion.

En begränsning av pastorats förluster kan enligt några remissinstansers uttalanden ske genom att antalet i normallönekostnaden ingående löneför-

mån timer ökas. I första hand föreslås, att kostnaderna för ersättning åt semestervikarier inräknas i normallönekostnaden.

Domkapitlet i Linköping anser, att pastorat, som för vikariats- och trakamentskostnader för präst måste vidkännas en uttaxering som med mer än 2 öre överskrider den maximerade uttaxeringen för lönekostnaderna, bör vara berättigat att erhålla bidrag för det överskjutande beloppet.

Statskontoret och *Svenska pastoratens riksförbund* framhåller, att viss utjämning kan åstadkommas genom att man medtager kostnad för personlig lönefyllnad. Denna kan i vissa fall uppgå till ganska betydande belopp.

I stället för att öka antalet löneförmåner i normallönekostnaden har några remissinstanser föreslagit att de begränsas. Sålunda föreslår *statskontoret* och *domkapitlet i Stockholm*, att normallönekostnaden beträffande kyrkomusiker inte skall omfatta ersättning för flyttnings- och sjukvårdskostnad samt begravningshjälp. Domkapitlet motiverar förslaget med att prästs motsvarande förmåner utbetalas av kyrkofondsmedel. Det förefaller domkapitlet oegentligt att göra åtskillnad. En ytterligare förenkling äger rum, om förmånerna utgår direkt ur kyrkofonden även beträffande kyrkomusikerna. För kyrkofondens del kan förslaget enligt domkapitlets mening inte medföra nämnvärd belastning.

Sättet att beräkna utgiftsposterna i normallönekostnaden beröres av några remissinstanser. Sålunda föreslår *statskontoret* såsom mera praktiskt, att lön bör beräknas efter en viss för varje lönegrad bestämd löneklass och ej efter tjänsteinnehavarens löneklass den 1 juli avlöningsåret. Statskontoret har en erinran också mot förslaget att i normallönekostnaden inte upptaga lön för tid, då pastorat inte haft någon utgift därför. En sådan regel bör träda i kraft, först sedan vakans eller ledighet varat tillhoppa mer än en månad av avlöningsåret. Även *domkapitlet i Stockholm* berör frågan och anser, att man bör bortse från förhållandet, såvida tiden inte överstiger förslagsvis 30 dagar av avlöningsåret.

Förslaget att normallönekostnaden skall anknytas till förhållandena den 1 juli avlöningsåret har väckt gensaga också såtillvida, att man anser, att hänsyn bör tagas till eventuell ändring i tjänsteorganisationen under året. Sålunda betonar *kammarkollegiet*, att en sådan ändring kan få relativt vittgående konsekvenser för pastoratet. Det synes ämbetsverket inkonsekvent att inte beakta ändringen, eftersom man beaktar tjänstevakanser. Ofta inrättar man eller drar in en tjänst från och med årsskifte, och då saknar spörsmålet betydelse, men i nästan samma utsträckning sker en organisationsändring under löpande år, påpekar kollegiet.

Även *Svenska pastoratens riksförbund* har uppmärksammat följderna och framhåller, att ett pastorat utan avräkningsmöjlighet kan få bära utgifterna för en eller flera präster hela fem månader. I motsatt fall kan pastorat göra en vinst genom att uppbära oförminskat tillskott, fastän en tjänst dragits in.

4. Departementschefen

Regleringen av pastoratens och kyrkofondens ekonomiska mellanhavanden utgör en väsentlig del av arbetet på stiftskanslierna. Redan innan prästlöne- och kyrkomusikerreformerna genomfördes, ansågs göromålen vara av betydande omfattning, och genom dessa reformer blev de än mera omfattande och komplicerade. Utredningen har framhållit, att ökningen av arbetsuppgifterna främst är en följd av att pastoratens redovisningar måste granskas i detalj, innan de kan läggas till grund för en avräkning mellan kyrkofond och pastorat. Av detta kontrollarbete är, enligt vad utredningen uppger, granskningen av lönekostnaderna den mest arbetskrävande delen. Tidigare behövde man inte göra en liknande detaljgranskning och vad beträffar kyrkomusikerna ingick över huvud taget inte lönekostnaderna i avräkningsförfarandet.

I likhet med utredningen finner jag det angeläget, att arbetet med regleringen av pastoratens och kyrkofondens mellanhavanden förenklas. För att största möjliga arbetsbesparing skall ernås, bör uppgiften i första hand vara att söka nedbringa det tidskrävande kontrollarbetet med lönekostnaderna. En förenkling av de göromål, som angår avkastningen av pastoratens prästlönefonder, synes lämpligen kunna övervägas i samband med en översyn av förvaltningen av de ecklesiastiska löneboställena m. m.

Utredningen har undersökt olika utvägar att förenkla arbetet med lönekostnaderna. Den har därvid först övervägt en metod, enligt vilken man nöjer sig med stickprovsgranskning, men funnit att en sådan inte är särskilt väl lämpad för just förevarande fall. Detta sammanhänger bland annat med att avlöningsbestämmelserna är invecklade och svåröverskådliga. Felkällorna kan därför enligt utredningens bedömande i praktiken bli betydande.

Utredningen har också tagit upp möjligheten att till stiftskanslierna centralisera löneuträkningen samt eventuellt också löneutbetalningen. Därmed skulle kontrollarbetet falla bort, men i stället skulle komma andra, främst kamerala göromål. Efter ingående överväganden har utredningen funnit, att en sådan omläggning — vare sig den avser enbart löneuträkning eller också löneutbetalning — inte medför någon arbetsbesparing av betydelse. Utredningen har därför avvisat även det alternativet.

Utredningen har i stället stannat inför en tredje metod. Den föreslår, att man vid regleringen av pastoratens och kyrkofondens mellanhavanden skall räkna med i huvudsak vissa schematiskt uppskattade belopp, en *normallönekostnad*, för avlöningsförmånerna åt präster och kyrkomusiker. Med detta tillvägagångssätt skulle kontrollen av lönekostnaderna bli överflödig vid den ekonomiska regleringen, utan att därför andra, mera arbetskrävande göromål kommer i stället.

För att få fram en så enkel och arbetsbesparande metod som möjligt bygger utredningens förslag bland annat på att man i normallönekostnaden

tar med endast sådana utgiftsposter, som utan svårighet kan beräknas. Självfallet ingår dock häri alla mera väsentliga avlöningsförmåner. Utredningen har nämligen strävat efter att utforma förslaget så, att det inte medför förändringar av betydelse för pastoratens ekonomi i jämförelse med nuvarande system.

Utredningens förslag har vid remissbehandlingen fått ett övervägande positivt mottagande. Allmänt har framhållits, att förslaget innebär en behövlig förenkling, vilken medför lättnader i arbetet inte bara på stiftskanslierna utan också för pastoraten. De myndigheter, som ställer sig avvisande till förslaget, har mestadels förordat någon av de två andra metoderna.

För egen del är jag ense med utredningen, att, om man vill åstadkomma en mera väsentlig arbetsbesparing på stiftskanslierna, kan inte centralisering av löneuträkning och löneutbetalning — eller ens bara löneuträkningen — komma i fråga. Däremot torde inte någon erinran i och för sig kunna göras mot ett förenklat kontrollförfarande, som innefattar stickprovsgranskning av pastoratens löneredovisningar. En sådan metod tillämpas också flerstädes inom förvaltningen. En förutsättning för dess praktiska användbarhet får dock anses vara, att materialet kan antagas vara i stort sett riktigt och att felprocenten således är ringa. Hittar man ett flertal fel, föranleder detta ytterligare kontrollarbete. Då det gäller att avgöra om en dylik ordning är lämplig i förevarande sammanhang, kan man enligt min mening inte bortse från de skäl utredningen anfört för sitt avståndstagande. Jag är därför inte övertygad om att man vinner några egentliga fördelar med denna metod.

Utredningens förslag att räkna med uppskattade i stället för verkliga utgifter innebär däremot enligt min åsikt en betydande förenkling av arbetet på stiftskanslierna med regleringen av kyrkofondens och pastoratens mellanhavanden. Denna åsikt hyser också, som jag nyss nämnde, ett övervägande antal remissinstanser. Det omfattande kontrollarbetet försvinner och i stället kommer en förhållandevis enkel metod att beräkna löneutgifterna. Jag vill också understryka utredningens uttalande, att förslaget inte innebär någon nyhet; redan nu bygger avräkningen i väsentliga delar på uppskattade belopp, nämligen i fråga om avkastningen av pastoratens löneboställen, prästlönefonder och kyrkomusikerlönstillgångar.

I likhet med utredningen finner jag, att en viktig förutsättning för att man skall kunna genomföra förslaget är, att det inte medför några väsentliga förskjutningar i den nuvarande fördelningen av lönekostnaderna. Framför allt får det inte föranleda, att pastoratens nuvarande lönebudget förändras i nämnvärd utsträckning. Vid remissbehandlingen har också framhållits att förenklingssträvandena ej får ha till följd att grunderna för den nuvarande skatteutjämningen över kyrkofonden sätts i fara. Enligt min mening torde så ej bli fallet och jag finner farhågorna för att det förelig-

gande förslaget skulle ha en sådan verkan överdrivna. Jag avser att senare återkomma till de ekonomiska konsekvenser förslaget kan föra med sig. Jag har dock redan nu velat beröra problemet, eftersom det måste beaktas också då man tar ställning till hur detaljerna i förslaget bör vara utformade. Samtidigt vill jag understryka, att med ett schematiskt system så gott som alltid torde följa, att de beräknade beloppen företer vissa avvikelser från de faktiska. Det är också ofrånkomligt, att skillnaden på någon enstaka punkt kan bli relativt betydande, om man vill hålla fast vid att metoden skall vara enkel och lättanvänd.

Då det gällt att begränsa urvalet av de avlöningsförmåner, som i fortsättningen skall ingå i avräkningen, har utredningen utslutit endast mindre, men svårbestämbara kostnader, såsom vikariatsersättning och tjänstgöringstraktamente. Också den övergångsvis utgående kostnaden för personlig lönefyllnad har utredningen bortsett från. Vid remissbehandlingen har från några håll föreslagits, att sistnämnda kostnad liksom hittills skall ingå i avräkningsförfarandet, eftersom den stundom kan vara betydande. Till denna ståndpunkt vill jag ansluta mig. De av utredningen i övrigt undantagna löneförmånerna anser jag inte vara särskilt kostnadskrävande. De torde också på längre sikt drabba de enskilda pastoraten tämligen lika. Jag biträder alltså med nyss angivna undantag utredningens förslag till avgränsning och är följaktligen inte villig att, såsom några remissinstanser förordat, föreslå en ytterligare begränsning av antalet avräkningsbara löneförmåner.

Kostnaderna för de i normallönekostnaden ingående avlöningsförmånerna föreslås, som nämnts, bli upptagna i huvudsak med schematiskt beräknade belopp vid avräkningsförfarandet. I några speciella fall anser utredningen, att de bör tagas upp till sina verkliga belopp. Det gäller här vissa kostnader, som under året fastställts av domkapitlet. Spörsmålet efter vilka regler de schematiska beloppen skall beräknas har tilldragit sig stort intresse vid remissbehandlingen.

Utredningen har som en första beräkningsgrund föreslagit, att kostnaderna skall uppskattas med beaktande av de tjänster, som är inrättade i pastoratet den 1 juli. Mot denna regel har någon principiell erinran inte framförts. Kammarkollegiet och pastoratens riksförbund anser dock att man bör ta hänsyn till om en ändring inträffar i tjänsteorganisationen under året. En sådan ståndpunkt finner jag i och för sig vara sakligt motiverad. Men enligt min åsikt utgör utredningens förslag att anknyta till förhållandena vid en viss tidpunkt under året en av de viktigaste förenklingsarna. Man bör därför endast på starka grunder göra avvikelse från en sådan regel. I flertalet fall inträffar förändringar i tjänsteorganisationen den 1 januari eller den 1 juli. I de fåtal fall då förändringen sker vid tidpunkt efter den 1 juli kan pastoratet visserligen göra en mindre vinst eller

förlust. Att av hänsyn till dylika fall, vilka torde komma att utgöra en engångsföreteelse för det enskilda pastoratet, förorda något undantag från den av utredningen föreslagna regeln finner jag inte erforderligt.

Utredningen föreslår vidare, att till grund för beräkningen av årslön (kantorstillägg, arvode) skall ligga tjänsteinnehavarens löneklass vid samma tidpunkt, den 1 juli. Jag är ense med utredningen att denna regel förenklar beräkningarna i de fall en tjänst under året bytt innehavare eller innehavaren erhållit löneklassuppflyttning. Statskontoret har föreslagit, att årslönen alltid skall beräknas efter en viss, för olika lönegrader bestämd löneklass. Från förenklingssynpunkt innebär givetvis en sådan metod ytterligare fördelar. Även utredningen har övervägt metoden men funnit, att den skulle vidga skillnaden mellan den verkliga och beräknade lönen ytterligare. För egen del vill jag ansluta mig till utredningens ståndpunkt. De ifrågasvarande uppgifterna, som skall ligga till grund för beräkningen, torde också kunna förebringas utan större omgång.

I den förenklade beräkningsmetoden har utredningen i princip bortsett från kostnadsförändringar på grund av vakans eller löneavdrag vid tjänstledighet, såvida inte pastoratet helt och hållet sluppit ifrån kostnad för lön för viss prästtjänst. Några remissinstanser har ansett, att ett sådant helt kostnadsbortfall bör beaktas endast om vakans eller ledighet uppgår till mer än en månad under året. Detta förslag — som i och för sig är till de enskilda pastoratens förmån — medför enligt min åsikt ytterligare fördelar från rationaliseringssynpunkt. Jag vill alltså förorda utredningens förslag med den ändringen, att nu berörda undantagsregler skall tillämpas först sedan vakans eller tjänstledighet med fullt löneavdrag på en och samma tjänst varat mera än 30 dagar under avlöningsåret.

Som jag tidigare framhållit har utredningen sökt utforma normallönekostnaden så, att pastoratens tillskott ur kyrkofonden kan antagas bli i huvudsak lika stora som om de verkliga kostnaderna legat till grund för avräkningen. Vissa avvikelser är emellertid, som jag också påpekat, ofrånkomliga. Pastoratet kan således göra en vinst vid tillämpningen av normallönekostnadsmetoden, vilket främst sammanhänger med att man inte beaktar vissa löneavdrag vid tjänstledighet och vakans. Å andra sidan kan en förlust uppstå för pastoratet. Detta beror på att man vid kortare vikariat inte medräknar kostnader för vikariatsersättning m. m.

Utredningen har undersökt hur förslaget utfaller i praktiken. Enligt min åsikt visar denna undersökning förhållandevis obetydliga förändringar i de undersökta pastoratens utdebitering. Då förslaget föranleder en höjning av utdebiteringen, stannar denna i det alldeles övervägande antalet fall vid högst två skatteören. Sänkningen av utdebiteringen ligger inom en något vidare ram men också här stannar den i flesta fallen vid högst två skatteören. Den största förändringen i skattehänseende motsvarar cirka sex

skatteören. Sammanfattningsvis skulle i nio av tio undersökta pastorat en förändring av utdebiteringen med högst två öre ha inträffat, om metoden med en normallönekostnad legat till grund för avräkningsförfarandet.

Jag anser mig med stöd av den redovisade undersökningen kunna dra den slutsatsen, att en övergång till ett system med normallönekostnad i det stora flertalet fall medför en ringa förändring i fråga om pastoratens ekonomi. Jag vill även erinra om att de av mig förordade principerna för hur lönekostnaden skall beräknas, på några punkter avviker från utredningens förslag, och att dessa ändringar i allt väsentligt är ägnade att minska den bristande överensstämmelsen mellan de verkliga och beräknade kostnaderna. Jag finner följaktligen inte att från nu berörda utgångspunkter några hinder föreligger mot att den av utredningen föreslagna förenklingen genomföres. Metoden bör av praktiska skäl användas såväl vid avräkningen mellan pastoraten och kyrkofonden som vid fastställandet av kyrkofonden tillkommande överskott.

För genomförandet av utredningens förslag till normallönekostnad fordras vissa ändringar i prästlönekostnadslagen och kyrkomusikerlagen. Inom ecklesiastikdepartementet har, i överensstämmelse med de principer jag nu förordat, utarbetats förslag till ny lydelse av bestämmelserna i dessa lagar om pastorats skyldighet att bestrida lönekostnaderna för präster och kyrkomusiker. Grunderna för beräkningen av normallönekostnaderna har intagits i ett utkast till kungörelse, vilket torde som bilaga A få fogas vid statsrådsprotokollet. Kungl. Maj:t torde böra bemyndigas att utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med detta utkast. Jag vill slutligen nämna, att normallönekostnadsmetoden förutsätter smärre ändringar i ett par författningar av administrativ natur.

IV. Avlöandet av pastoratsadjunkter och vissa andra icke-ordinarie präster

1. Gällande bestämmelser

Pastoratets skyldighet att stå för sina prästlönekostnader är i prästlönekostnadslagen, såsom framgått av vad jag tidigare anført, begränsad till församlingsprästtjänsterna. Härmed avses domprost, kyrkoherde, komminister och kyrkoadjunkt. När det gäller pastoratsadjunkter är förhållandena mera invecklade. Detta sammanhänger med att pastoratsadjunkten fullgör sin tjänstgöring i pastoraten, ehuru hans tjänst inte är inrättad i ett visst pastorat.

Före 1951 års prästlönereform bestreds den kontanta avlöningen till pastoratsadjunkt ur kyrkofonden. Förordnades adjunkten till vikarie för

eller personligt ämbetsbiträde åt församlingspräst, fick denne i regel stå för vikariatsersättningen samt också vissa andra löneförmåner.

Även sedan prästlönereformen trätt i kraft avlönas pastoratsadjunkt ur kyrkofonden. Men skyldighet att avlöna adjunkt föreligger numera också i vissa fall för pastoraten. Enligt prästlönekostnadslagen jämställs nämligen i lönekostnadshänseende med församlingspräst en icke-ordinarie präst, som är förordnad att såsom vikarie uppehålla församlingsprästtjänst eller som fullgör tjänstgöring i pastoratet under tid, då en i pastoratet inrättad tjänst inte uppehålls av vare sig innehavare eller vikarie. Då pastoratsadjunkt tjänstgör i ett pastorat under angivna förhållanden, skall alltså pastoratet stå för hans avlöning.

Det kan vidare nämnas, att samma grunder gäller, då annan till prästämbetets utövning behörig befattningshavare — lärare eller pensionerad präst — förordnats såsom vikarie på församlingsprästtjänst.

2. Utredningen

Utredningen framhåller, att den nuvarande ordningen för pastoratsadjunkts avlöning — med lön vissa tider från kyrkofonden och andra tider från pastoraten — medfört ett omfattande administrativt arbete för stiftskanslierna. Sålunda måste man vid löneuträkningen till en början kontrollera, om domkapitlet förordnat pastoratsadjunkten på församlingsprästtjänst. Är så inte fallet måste man undersöka, om pastoratsadjunkten ändå skall anses såsom församlingspräst på grund av att sådan präst åtnjuter ledighet. Under en och samma månad kan pastoratsadjunkten uppbära viss del av lönen från kyrkofonden och återstoden från ett, stundom flera pastorat. I sådana fall åligger det domkapitlet att räkna ut, hur stora delar av lönen som kyrkofonden och de olika pastoraten skall bestrida. Domkapitlet skall därpå underrätta pastoratskyrkorådet om vad pastoratet skall betala ut samt draga av i skatt. Utredningen understryker, att olägenheterna av nuvarande ordning särskilt framträder under semestertid, då det ofta inträffar att en pastoratsadjunkt förordnas att under samma månad uppehålla församlingsprästtjänster i flera pastorat.

I syfte att undanröja dessa olägenheter föreslår utredningen, att kostnaderna för pastoratsadjunkts avlöning i princip alltid skall åvila kyrkofonden samt att den skall utbetalas genom stiftsmyndighets försorg. Detta innebär en viss återgång till den tidigare ordningen; kyrkofonden bestred då kostnaderna för pastoratsadjunkts kontanta löneförmåner utom vikariatsersättning. Utredningen förordar emellertid, att om pastoratsadjunkt innehar vikariatslöneförordnande på församlingsprästtjänst, skall kostnaderna för hans avlöning som hittills gäldas av pastoratet.

För att man skall få enhetliga regler föreslår utredningen, att också annan

till prästämbetets utövning behörig befattningshavare, som förordnats till vikarie på församlingsprästtjänst, skall avlönas från kyrkofonden. Utredningen påpekar i sammanhanget, att kostnaderna för arvoden åt icke prästvigda tjänstebiträden redan nu bestrides ur kyrkofonden.

3. Remissyttranden

Utredningens förslag har i allt väsentligt tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Flertalet av dem vitsordar de administrativa olägenheterna av nuvarande ordning samt anser, att förslaget medför förenkling och arbetsbesparing. Sålunda är *kammarkollegiet* och *statskontoret* positiva till förslaget, och *riksräkenskapsverket* finner, att det medför en påtaglig förenkling i redovisningsarbetet. Enligt *domkapitlet i Uppsala* innebär förslaget, att en oformlighet avskaffas, som är betungande för både stiftskanslierna och pastoraten. Även *Svenska pastoratens riksförbund* — som erinrar om att förslaget strider mot grundsatsen, att pastoraten skall avlöna församlingspräster — anser att förslaget har betydande praktiska fördelar.

Av *domkapitlet* och *stiftsnämnden i Strängnäs* betecknas anordningen såsom en nödvändig följd av förslaget, att kostnaderna för vikariatsersättning, tjänstedubblingsarvode och tjänstgöringstraktamente inte längre skall vara avräkningsbara.

Domkapitlet och *stiftsnämnden i Lund* påpekar, att förslaget innebär att en förmån — minskad utdebitering för prästernas avlöande — bereds de pastorat, som inte erhåller tillskott ur kyrkofonden. Ett avsteg göres alltså från skatteutjämningsvägen, samtidigt som kyrkofondens utgifter ökas. Myndigheterna framhåller, att förslaget på ett sätt också medför ökade arbetsuppgifter med löneutbetalning för kanslipersonalen, eftersom flertalet pastoratsadjunkter i Lunds stift för närvarande erhåller sina avlöningar genom kyrkorådets försorg. Även *domkapitlet* och *stiftsnämnden i Strängnäs* anlägger en liknande synpunkt.

4. Departementschefen

Utredningen har funnit, att den gällande ordningen för pastoratsadjunkternas avlöande medför betydande olägenheter i det administrativa arbetet. Göromålen med löneuträkning och räkenskapsföring blir både omfattande och invecklade, till följd av att kostnaderna tidvis åvilar kyrkofonden och tidvis de enskilda pastoraten. Jag finner också för egen del att denna växling medför betydande praktiska olägenheter. I likhet med utredningen anser jag det därför angeläget, att förfarandet förenklas.

Det förslag utredningen lägger fram i sådant syfte innebär, att kyrko-

fonden svarar för pastoratsadjunkternas lönekostnader, utom då adjunkt genom att inneha vikariatslöneförordnande på en församlingsprästtjänst är knuten längre tid till ett visst pastorat. Löneutbetalningen skall ombesörjas av stiftskanslierna. Förslaget har fått ett i stort sett välvilligt mottagande vid remissbehandlingen och man har allmänt framhållit dess praktiska fördelar. I denna synpunkt vill jag för egen del instämma.

Såsom några stiftsmyndigheter framhållit medför förslaget ett visst merarbete med löneutbetalningen. Detta förhållande kan enligt min mening inte tillmätas nämnvärd betydelse i jämförelse med den påtagliga vinst, förslaget för med sig i andra avseenden, främst en enklare löneuträkning.

Jag är ense med pastoratens riksförbund, att förslaget i och för sig innebär ett avsteg från principen, att pastoraten skall själva avlöna sina församlingspräster. Samtidigt vill jag dock understryka, att det är fråga om präster, som tjänstgör tillfälligt i olika pastorat. Förslaget berör således inte grunderna för det egentliga församlingsprästerskapets avlönande. Några avgörande principiella betänkligheter synes därför knappast kunna anföras mot förslaget.

Det förenklade avlöningssystemet medför en viss ökning av kyrkofondens prästlönekostnader, vilken dock inte är av den omfattningen att den föranleder någon ökning av utdebiteringen för den allmänna kyrkoavgiften. För pastoratens del torde den omedelbara effekten inskränka sig till, att en del av de s. k. självförsörjande pastoraten får någon lättnad i sina prästlönekostnader.

Jag anser mig till följd av det anförda kunna förorda utredningens förslag, att kyrkofonden i fortsättningen står för avlöandet av pastoratsadjunkterna, utom då dessa uppehåller vikariatslöneförordnande på församlingsprästtjänst.

Jag finner det vidare praktiskt, att även andra personer, som domkapitlet kan förordna till vikarier på församlingsprästtjänst — lärare eller pensionerade präster — blir avlönade från kyrkofonden och jag biträder därför utredningens förslag också i denna del.

Av utredningens förslag följer, att kostnaderna för vikariernas resor inom pastoratet skall ersättas av kyrkofonden. Som jag i ett tidigare sammanhang berört är jag för närvarande inte beredd att lägga fram förslag till ändrade grunder för församlingsprästernas resekostnader. I avbidan på frågans lösning i ett sammanhang anser jag det därför vara lämpligt, att den nya ordningen för pastoratsadjunkternas avlönande inte omfattar kostnaderna för resor inom pastoratet. Dessa bör därför som hittills ersättas av den ordinarie prästen, som i sin tur får gottgöra sig härför från sitt fasta eller tillfälliga reseanslag.

Den av mig förordade ordningen för pastoratsadjunkternas avlönande förutsätter en ändring i 1 § prästlönekostnadslagen. Inom ecklesiastikdepartementet har därför upprättats förslag till ändrad lydelse av lagrummet.

V. Stiftskansliernas personalorganisation

I. Nuvarande förhållanden

Stiftskansliet är organisatoriskt knutet till domkapitlet men har till uppgift att betjäna såväl domkapitlet som stiftsnämnden. Befattningshavarna vid kansliet är alltså anställda för stiftsmyndigheternas gemensamma behov. Den nuvarande personalorganisationen hos domkapitlet tillkom år 1937 och gäller i sina grunddrag fortfarande. Efter sistnämnda år har nämligen blott smärre ändringar skett i tjänsteorganisationen. För avhjälpan av den merbelastning å stiftskanslierna, som genomförandet av kyrkomusikerreformen och prästlönereformen medfört, har emellertid riksdagen sedan ett tiotal år tillbaka på förslag av Kungl. Maj:t ur kyrkofonden anvisat medel för anställande av tillfällig arbetskraft hos domkapitlet.

Någon författningsmässig gränsdragning, innebärande att en befattningshavare på kansliet skall arbeta med domkapitelsgöromål och en annan med stiftsnämndsgöromål, har inte gjorts. Beträffande beslutsordningen i domkapitlet och stiftsnämnden gäller, som tidigare nämnts, att besluten skall fattas i kollegial form. Bestämmelser om delegation av stiftsmyndighets beslutanderätt till tjänsteman saknas således. Däremot medger 15 § domkapitelslagen biskopen att, efter föredragning av stiftssekreteraren, på domkapitlets vägnar avgöra vissa ärenden av mindre vikt. Någon analog bestämmelse beträffande stiftsnämndsärenden finns emellertid ej.

Hos *domkapitel* skall en stiftssekreterare vara anställd. Denne är chef för domkapitlets kansli och i regel föredragande i domkapitlet. Han är även redogörare för domkapitlets och stiftsnämndens medelsförvaltning. Vidare skall stiftssekreteraren stå biskopen till tjänst i hans ämbetsutövning. Under stiftssekreteraren finns som föredragande stiftsnotarier och amanuenser samt hos domkapitlet i Lund en stiftskamrerare. Där stiftskamrerare är anställd, skall denne vara redogörare för stiftsmyndigheternas medelsförvaltning. Andra befattningshavare hos domkapitel är kansliskrivare, kontorister, kansli- och kontorsbiträden samt expeditionsvakter.

Vidare må omnämnas att stiftssekreterare, stiftskamrerare, förste stiftsnotarie och amanuens är skyldiga att mottaga uppdrag att vara ledamot och sekreterare i stiftsnämnden eller ersättare för sådan ledamot.

Stiftssekreterare, stiftskamrerare, stiftsnotarier och amanuenser skall ha avlagt examen medförande behörighet till domarbefattning. Från detta kompetenskrav har dock medgivits dispens i några fall.

Hos de särskilda domkapitlet den 1 oktober 1959 anställd, lönegradsplacerad personal framgår av sammanställningen i tablå I.

Tablå I. Vid domkapitlen anställd, lönegradsplacerad personal den 1 oktober 1959

Domkapitel	Stifts- sekre- terare Ao 26	Stifts- kamre- rare Ao 23	Förste stifts- notarie		Stifts- notarie Ao 19	Amanuens Af 13—Ae 19		Kansli- skrivare Ao 10	Kontorist		Kanslibitråde		Expe- ditions- vakt Ao 7	Kontors- biträde Ao 5 ⁷	Kontorsbi- tråde Af 1— Ae (Ag) 5	
			Ao 23	Ao 21		heltidstj.	halvtidstj.		Ao 9	Ae 9	Ao 7	Ae 7			hel- tidstj.	halv- tidstj.
			Uppsala	1		—	1		1	—	1	—			1	—
Linköping	1	—	1	—	—	1	1 ⁶	1	—	—	—	1	1	1	2 ³	—
Skara	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	1	2	—
Strängnäs	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2 ⁴	—
Västerås	1	—	—	2 ¹	—	1 ³	—	1	—	—	1	—	1	—	3 ⁴	—
Växjö	1	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	1	1	—	1	—
Lund	1	1	1	1 ²	—	3 ⁴	—	1	—	—	2	1	1	1	2 ⁴	1 ³
Göteborg	1	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	2	1	—	2	—
Karlstad	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—
Härnösand	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	1	1	—
Luleå	1	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—	2	—
Visby	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—
Stockholm	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	— ⁶	—	—	1
Summa	13	1	6	8 ¹	1	14	3	11	1	1	4	11	12 ⁶	4 ⁷	19	2

¹ En tjänst å övergångsstat.² Tjänsten uppehålls för närvarande efter ordinarie innehavarens avgång endast av vikarie.³ Avlönas helt från kyrkofondsanslaget till tillfällig personal vid domkapitlen.⁴ En befattningshavare avlönas helt från kyrkofondsanslaget till tillfällig personal vid domkapitlen.⁵ Avlönas delvis från kyrkofondsanslaget till tillfällig personal vid domkapitlen.⁶ Hos domkapitlet i Stockholm finns ett arvodesavlönat vaktmästarbiträde.⁷ Åtta tjänster hålles för närvarande obesatta.

Utöver i tablån redovisad lönegradsplacerad personal var dessutom *mot särskilda arvoden* från kyrkofondsanslaget för fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier anställda vid vardera domkapitlet i Uppsala och Skara en tjänsteman för huvudsakligen kamerala uppgifter, vid domkapitlet i Skara därjämte en jurist och ett deltidsanställt skrivbiträde samt vid domkapitlet i Växjö ett heltidsanställt skrivbiträde.

Hos *stiftsnämnderna* är anställd skoglig personal, nämligen i varje stift en stiftsjägmästare, i sex stift därjämte en stiftsjägmästareassistent samt i ett av dessa tillika en stiftsskogvaktare. Dessa befattningshavare tillhör ej stiftskansliet. Stiftsjägmästaren åligger att biträda stiftsnämnden vid handläggning av frågor rörande skogsskötseln och vad därmed sammanhänger och att enligt stiftsnämndens bestämmande bereda och föredraga sådana frågor samt i övrigt fullgöra den tjänstgöring som stiftsnämnden uppdrager åt honom. Stiftsjägmästarassistent har i regel ingen föredragning. I den mån beredning och föredragning och övriga göromål med avseende på stiftsnämndsärenden ej åligger den skogliga personalen, ankommer detta på domkapitlets personal.

2. Utredningen

Såsom tidigare framgått, föreslår utredningen ingen ändring i nuvarande ordning med ett till domkapitlet organisatoriskt knutet stiftskansli. Även i fortsättningen skall sålunda kanslipersonalen hos domkapitlet vara anställd för domkapitlets och stiftsnämndens gemensamma behov. Ej heller tar utredningen upp frågan om sektionsindelning av kansliet. Däremot föreslår utredningen, såsom i det föregående berörts, viss delegation av beslutanderätten inom stiftsmyndigheterna samt ett flertal åtgärder, som syftar till att få arbetet på stiftskanslierna rationellt ordnat.

Utredningens förslag till *personalorganisation* för domkapitlen bygger på förutsättningen att utredningens rationaliseringsförslag genomföres. Vidare har utredningen i detta sammanhang beaktat, att domkapitlens tidigare befattning med skolväsendet upphört. Härav föranledd minskning i stiftskansliernas arbetsbelastning har dock ansetts vara förhållandevis obetydlig. Å andra sidan framhåller utredningen, att den nya lagstiftningen om prästval samt de år 1958 vidtagna ändringarna i kyrkomusikerstadgan — bland annat innebärande inrättande av en ny typ av kyrkomusikertjänst — torde komma att medföra ett visst merarbete.

Efter vissa överväganden har utredningen funnit, att stiftskanslierna med hänsyn till *arbetsbelastningen* kan indelas i fyra grupper, varvid arbetsbelastningen är högst i grupp I och lägst i grupp IV. Till grupp I hänförs utredningen stiftskansliet i Lund, till grupp II stiftskanslierna i Uppsala, Linköping, Skara, Växjö och Göteborg, till grupp III stiftskanslierna

i Strängnäs, Västerås, Karlstad, Härnösand och Luleå samt till grupp IV stiftskanslierna i Visby och Stockholm.

Förslaget till personalorganisation innebär i första hand, att *juristtjänster i viss utsträckning skall utbytas mot kanslisttjänster*. Detta förslag får ses mot bakgrunden av utredningens uppfattning, att handläggningen av ärenden inte skall uppdragas åt mera kvalificerad personal än som med hänsyn till uppgiftens art och normala svårighetsgrad är erforderligt. Enligt utredningens mening har denna regel inte alltid tillämpats hos stiftsmyndigheterna i den utsträckning, som torde ha varit möjlig.

Som exempel på *arbetsuppgifter* för kanslist nämner utredningen utfärdande av förordnanden för ecklesiastik boställsnämnd att förrätta ekonomiska besiktningar, normaluppskattningar och syner. Erforderliga matriklar och liggare torde även kunna föras under överinseende av kanslist och på dennes ansvar. Vidare bör kanslist kunna föredraga ärenden angående fastställande av kollektredovisningar samt angående rese-, traktaments-, sjukvårds-, flyttnings- och andra ersättningar. Även ledningen av upprättandet av avräkningslängden kan anförtros kanslist. Kanslist bör också leda och övervaka arbetet med räkenskapsföringen samt efter anvisningar infordra upplysningar och yttranden ävensom uppsätta förslag till skrivelser, resolutioner, protokoll o. dyl. Utredningen framhåller, att kanslistpersonalen hos länsstyrelserna sedan lång tid tillbaka handlägger arbetsuppgifter, som torde kunna bedömas som likvärdiga med de exemplifierade.

Med avseende på *lönesättningen* föreslår utredningen, att kanslist redan vid anställningens början skall kunna åtnjuta lön motsvarande högst lönegrad 15, d. v. s. samma lönegrad som ordinarie landskanslister hos länsstyrelse. Som skäl härför anföres, att kanslisterna skall fullgöra arbetsuppgifter, som nu till väsentlig del utföres av jurister. Ehuru vissa av dessa uppgifter är av rutinmässig art, kommer det otvivelaktigt enligt utredningens mening att av kanslisterna krävas, förutom kunnighet och omdöme, även erfarenhet från administrativt arbete. Man måste sålunda ställa förhållandevis höga kompetenskrav på innehavare av sådan tjänst och därför redan från början tillse, att tjänsten ges en häremot svarande lönesättning, enär man eljest uppenbarligen riskerar att syftet med kanslisttjänsten äventyras.

För de nya befattningshavarna föreslår utredningen tjänstebenämningen stiftskanslister.

Utredningen föreslår vidare, att kanslist bör underkastas *prövotid*, förslagsvis ett år, innan han meddelas fastare anställning såsom antingen ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 15. Förutsättning för sådan anställning bör också vara genomgången *utbildningskurs* av det slag kompetensutredningen föreslagit, och vilken avses bestå av en allmän del om 225 timmar samt en speciell del om 140 à 150 timmar, direkt anpassad efter stiftskansliernas särskilda behov.

Utredningen räknar med ett behov av sammanlagt elva kanslisttjänster hos domkapitlen.

Utredningen framhåller, att inrättandet av kanslisttjänster självfallet kommer att medföra en minskning av behovet av *juristtjänster* hos stiftskanslierna. Denna minskning bör i första hand avse amanuensstjänster men i några fall även förste stiftsnotarietjänster i lönegrad 21. Utbyte av juristtjänst mot kanslisttjänst torde böra ske successivt allteftersom ledighet uppstår på juristtjänsterna.

Utredningen räknar med att minst två juristtjänster bör finnas vid varje domkapitel. Enligt utredningens mening torde det nämligen inte ens vid de mindre domkapitlen vara möjligt för stiftssekreteraren att ensam handlägga samtliga ärenden av juridisk natur. Utredningen framhåller också, att stiftsmyndigheterna vid förfall för stiftssekreteraren måste ha tillgång till annat juridiskt biträde med erfarenhet från och kännedom om den ecklesiastiska lagstiftningen. Utifrån denna förutsättning samt med ledning av från domkapitlen infordrade uppgifter rörande juristpersonalens arbetsuppgifter har utredningen funnit, att man kan dra in inalles ungefär elva heltidstjänster för jurister.

De *högst* biträdestjänsterna hos domkapitlen utgöres för närvarande av kansliskrivartjänster. Sådana tjänster finnes hos samtliga domkapitel med undantag av domkapitlen i Visby och Stockholm. Utredningen föreslår nu, att kansliskrivartjänsterna ersättes med kontoristtjänster. Som skäl härför åberopas att de arbetsuppgifter, som nu fullgöres av kansliskrivare, är av sådan art att de bör utföras av kontorister. Omändring av kansliskrivartjänst till kontoristtjänst torde enligt utredningen kunna ske först i samband med nuvarande innehavares avgång, eftersom kansliskrivartjänsterna hos domkapitlen är ordinarie.

I sina överväganden rörande behovet av *övrig biträdespersonal* hos domkapitlen — kansli- och kontorsbiträden — erinrar utredningen om att de olika förslagen till förenkling av arbetet å stiftskanslierna beräknats kunna medföra arbetsminskning även vad gäller sådan personal. Med beaktande härav har utredningen beräknat behovet av *kanslibitträdestjänster* till inalles 13 samt behovet av *kontorsbiträdestjänster* i reglerad befordringsgång till sammanlagt 22,5 tjänster, vilket enligt utredningen skulle innebära en reducering av antalet tjänster med 2 respektive 2,5.

Vid avvägningen av behovet av kontorsbiträdespersonal har utredningen i princip utgått ifrån att *biträdeshjälp åt biskop* — för vilket ändamål för närvarande utgår särskilt anslag ur kyrkofonden — i första hand bör kunna tillgodoses genom domkapitlets personal. Utredningen räknar emellertid med att så ej kan bli fallet hos domkapitlen i Strängnäs, Västerås, Härnösand, Luleå och Stockholm, där behovet av biträdeshjälp åt biskop föreslås tillgodoses genom anlitanande av särskilt anslag.

Beträffande *expeditionsvaktpersonalen* föreslår utredningen, att expedi-

Tablå II. Utredningens förslag till personalorganisation vid de särskilda domkapitlen

Domkapitel	Stifts- sekreterare lg 26	Stifts- kamrerare lg 23	Förste stiftsnotarie		Stifts- notarie lg 19	Amanuens lg 13—19		Kanslist lg 15	Konto- rist lg 9	Exp.- vakt lg 7	Kansli- biträde lg 7	Kontorsbiträde lg 1—5	
			lg 23	lg 21		med hel- tidstj- göring	med halv- tidstj- göring					med hel- tidstj- göring	med halv- tidstj- göring
Uppsala	1	—	1	—	—	1	—	1	1	1	2	2	—
Linköping ...	1	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1	2	—
Skara	1	—	—	1	—	1	—	1	1	1	1	3	—
Strängnäs ...	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	1 ²	—
Västerås	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1 ²	—
Växjö	1	—	1	—	—	1	—	1	1	1	1	2	—
Lund	1	1	1	—	—	2	—	2	1	1	2	4	—
Göteborg	1	—	1	—	—	1	—	1	1	1	1	3	—
Karlstad	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1	—
Härnösand ..	1	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1 ²	—
Luleå	1	—	1	—	—	—	1	1	1	1	1	1 ²	—
Visby	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—
Stockholm ...	1	—	—	—	1	—	—	—	1	— ¹	—	—	1 ²
Summa	13	1	6	5	1	7	2	11	13	11	13	22	1

¹ Medel för avlöande av vaktmästarbiträde skall tillgodoses inom ramen för av utredningen föreslaget särskilt anslag.

² Medel för avlöande av biträdeshjälp åt biskop skall tillgodoses inom ramen för av utredningen föreslaget särskilt anslag.

tionsvakttjänsten hos domkapitlet i Visby indrages och ersättes med en kontorsbiträdestjänst.

Utöver de anslag, som erfordras för att bestrida kostnaderna för den av utredningen föreslagna tjänsteorganisationen, föreslår utredningen, att ett särskilt *anslag å 60 000 kronor* ställes till domkapitlens förfogande. Medel ur detta anslag bör bland annat utgå för avlönande av biträdeshjälp åt biskop i de stift, där sådan hjälp inte beräknas tillgodoses genom den föreslagna personalorganisationen. I övrigt bör anslaget i första hand anlitas för att tillgodose behov av tillfällig arbetskraft vid personalens sjukdom, semester m. m.

Utredningens förslag till personaluppsättning vid domkapitlet framgår av tablå II.

3. Remissyttranden

Den av utredningen gjorda grupperingen av stiftskanslierna efter arbetsbelastning har lämnats utan erinran av samtliga stiftsmyndigheter utom *domkapitlet i Västerås*, som anser sig böra hänföras till en grupp med större arbetsbelastning än grupp III.

Utredningens uppfattning om den vinst, som utredningens olika förslag kommer att medföra från rationaliseringssynpunkt, och om dessa förslags inverkan på avvägningen av personalorganisationen hos domkapitlet delas i regel inte av stiftsmyndigheterna. I den mån utredningens förslag till personalorganisation inte helt avstyrkes tvivlar man emellertid på att förslaget, även om de förordade arbetsbesparande förenklingarna genomföres, kommer att ge tillräcklig arbetskraft.

Sålunda framhåller *domkapitlet i Västerås*, att domkapitlet inte kan godtaga de antaganden på vilka utredningen byggt vid utarbetandet av sitt förslag. *Stiftsnämnden i Linköping* menar, att utredningen som sitt främsta ledmotiv haft frågan om förbilligande av stiftskansliernas organisation, oavsett förslagets lämplighet eller genomförbarhet. *Stiftsnämnden i Skara* framhåller, att den föreslagna personalorganisationen bygger på förutsättningen, att alla av utredningen föreslagna förenklingar genomföres, men stiftsnämnden ifrågasätter starkt, huruvida den föreslagna organisationen kommer att visa sig tillräcklig även om förenklingarna genomföres. I liknande ordalag uttalar sig *domkapitlet i Skara*, och *domkapitlet i Göteborg* anser, att kanslierna i inte ringa utsträckning redan nu är underdimensionerade. Samma synpunkt framföres av *domkapitlet i Uppsala*, som menar att detta särskilt är fallet på juristsidan.

Domkapitlet i Linköping anser, att den upprustning av den kamerala personalen, som synes ha förutsatts av vederbörande statsråd, helt uteblivit. I stället har såväl kvantitativt som kvalitativt föreslagits försämringar i personalorganisationen.

Kammarkollegiet anser sig inte kunna ta slutlig ställning till förslaget, då man inte vet i vilken utsträckning utredningens rationaliseringsförslag blir godtagna. Kollegiet anser emellertid, att utredningen anfört goda skäl för en organisationsreform i angiven riktning. Av liknande skäl anser sig ej heller *domkapitlet och stiftsnämnden i Växjö* kunna ta ställning. *Statens organisationsnämnd* saknar underlag för att närmare kunna bedöma personalbehovet vid stiftskanslierna, medan *statens sakrevision*, som uttalar sig delvis i liknande riktning, ifrågasätter huruvida inte ytterligare indragning av jurist- och kanslisttjänster kan ske.

SACO anser sig inte heller ha möjlighet att bedöma om de redovisade grunderna för fördelningen av arbetskraften på de olika stiftskanslierna är godtagbara men uttalar följande.

Nedskärningen av antalet juristtjänster kommer att ske successivt vid uppkommande vakanser. Det bör således efter hand ges tillfälle att ompröva frågan om stiftskansliernas personalorganisation. Det är emellertid angeläget, att man redan nu har uppmärksamheten riktad på nödvändigheten att personalorganisationen får en sådan utformning att vikariefrågan nöjaktigt kan lösas.

Förslaget om inrättande av kanslisttjänster har i stort sett lämnats utan erinran eller tillstyrkt av samtliga remissinstanser utom av *statskontoret* och *riksräkenskapsverket*, vilka myndigheter håller före, att det är lämpligare att inrätta mellangradstjänster exempelvis i lönegraderna 10 och 12.

Även vad utredningen uttalat rörande arbetsuppgifter för kanslist har i stort sett lämnats utan erinran av remissinstanserna. *Kompetensutredningen* understryker dock, att de föreslagna kanslisterna liksom landskanslisterna hos länsstyrelserna bör anförtros även relativt kvalificerade kansliuppgifter. En överflyttning av enbart kamerala göromål kan enligt kompetensutredningens mening inte anses tillfyllest.

I anledning av förslaget att kanslisttjänsten skall placeras i lönegrad 15 ifrågasätter *statens sakrevision* om tillräckliga skäl föreligger att frångå kompetensutredningens förslag om reglerad befordringsgång för kanslister (Af 9—Ae 13). Skulle emellertid så ske, framhåller sakrevisionen vikten av en omsorgsfull rekrytering och lämpligheten av att vederbörande anställas på prov i lägre lönegrad i ett eller annat år, innan inplacering sker i den föreslagna lönegraden. *Kompetensutredningen* uttalar emellertid i sitt nu avgivna yttrande, att den med hänsyn till de motiv stiftskansliutredningen anfört för sin ståndpunkt och som i viss mån överensstämmer med kompetensutredningens förslag beträffande den första uppsättningen av landskanslister vid vägförvaltningen i och för sig inte vill göra någon invändning emot den föreslagna placeringen. *TCO* biträder förslaget i så måtto, att tjänsterna inplaceras i lönegrad Ao 15 hos de stiftskanslier, där endast en sådan tjänst inrättas, samt tillägger, att det synes angeläget, att dessa

tjänster får en sådan lönegradsplacering, att syftet med den föreslagna förändringen verkligen åstadkommes. *Statens organisationsnämnd* framhåller, att med hänsyn till bland annat önskemålet om kontinuitet på mellangradstjänsterna dessa lönemässigt bör avvägas så, att de i flertalet fall kommer att betraktas som sluttjänster.

Frågan om rekryteringen av kanslisttjänsterna beröres av ett 10-tal remissinstanser av vilka en del uttrycker farhågor för att det kan bli svårt att rekrytera tjänsterna. Uttalanden i sådan riktning förekommer i yttranden av *domkapitlen i Växjö* och *Göteborg* samt *länsstyrelsen i Kronobergs län*, vilken stöder sitt antagande på att det inte kommer att finnas några ytterligare befordringsmöjligheter inom stiftskansliorganisationen för dugande kanslist i motsats till vad förhållandena exempelvis är för landskanslist vid länsstyrelserna, särskilt landskontoren. Några remissinstanser framhåller som lämpligt att kanslisterna rekryteras bland biträdespersonalen hos domkapitlen. Sålunda hyses denna uppfattning av *domkapitlet i Uppsala*, som även tillägger, att detta skulle stimulera rekryteringen av domkapitlets övriga biträdespersonal. *Domkapitlet och stiftsnämnden i Härnösand* anser, att kansliskrivartjänsterna bör bibehållas för att utgöra lämpliga rekryteringstjänster till stiftskanslisttjänsterna.

Föreslagen minskning av antalet amanuens tjänster inger några domkapitel farhågor för rekryteringen till de kvarvarande högre juristtjänsterna. Sålunda anser *domkapitlet i Karlstad*, att basen för denna rekrytering kommer att bli för snäv. *Domkapitlet i Västerås* hävdar, att det redan nu föreligger svårigheter att till tjänster med självständigt ansvar rekrytera tillräckligt kvalificerad arbetskraft. Genom den omfattande indragningen av juristtjänster skulle befordringsmöjligheterna reduceras på ett sätt, som utan tvivel kommer att medföra avsevärt försämrade befordringsutsikter, vilket i sin tur inom en snar framtid med all sannolikhet skulle försätta kyrkans administrativa regionala organ i en mycket prekär situation.

I anledning av förslaget att amanuens tjänster med halvtidstjänstgöring skall finnas hos vissa domkapitel, anför *domkapitlet i Karlstad*, att sådana halvtidstjänster bör undvikas med hänsyn till svårigheten att få kvalificerade sökande till tjänsterna. *Domkapitlet i Linköping* säger sig ha en synnerligen nedslående erfarenhet av möjligheterna att återbesätta halvtidstjänst.

Utredningen har inte föreslagit någon ändring i de nuvarande kompetenskraven för innehav av tjänst såsom stiftssekreterare, stiftskamrerare, stiftsnotarie och amanuens. Förslag härom har dock vid remissbehandlingen framförts av, bland andra, *kompetensutredningen*, som anser att ej endast juris kandidatexamen utan även juridisk-samhällsvetenskaplig examen i dess utformning från och med den 1 juli 1958 skall grunda behörlighet till sådana tjänster.

Mot utredningens förslag att kansliskrivartjänsterna hos domkapitlen skall ersättas med kontoristtjänster framföres erinringar från ett flertal remissinstanser, och föreslagen minskning av kansli- och kontorsbiträdespersonal godtogs ej av de myndigheter, som berörs därav.

Utredningens förslag att omändra expeditionsvakttjänsten hos domkapitlet i Visby till kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång kan TCO biträda endast under villkor att expeditionsvakttjänsten utbytes mot en kanslibiträdestjänst.

Mot förslaget om successivt utbyte av juristtjänster mot kanslisttjänster, allteftersom juristerna lämnar sina tjänster, har TCO intet att erinra men anför i detta sammanhang följande.

Det är dock önskvärt att erforderlig omorganisation kan genomföras utan en alltför stark tidsutdräkt. Då antalet tjänstemän, som skulle bli övertaliga, är lågt, borde inga större svårigheter uppstå för att överföra friställd personal till andra delar inom statsförvaltningen i likhet med vad som skett i samband med vida större omorganisationer inom statliga myndigheter. TCO är dock mycket angelägen framhålla, att omorganisationen bör ske med sådan varsamhet, att några problem inte uppstår för placeringen av befintlig personal.

Utredningens förslag att biträdeshjälp åt biskop i första hand bör tillgodoses genom domkapitlets personal, har mött erinringar hos några stiftsmyndigheter. Sålunda kan domkapitlet och stiftsnämnden i Lund inte förorda förslaget, som innebär en påtaglig försämring för biskopen vid jämförelse med nu rådande förhållanden. Domkapitlet i Linköping uttalar, att en för domkapitlets kansli och biskopen gemensam skrivbiträdestjänst inte är önskvärd, särskilt med hänsyn till att biskopen kan behöva biträdeshjälp på annan tid än den vanliga kontorstiden.

Det anslag å 60 000 kronor, som enligt utredningen bör ställas till domkapitlens förfogande bland annat för avlönande av tillfällig personal, anser domkapitlet och stiftsnämnden i Skara böra väsentligt höjas. TCO menar, att utredningens förslag om behov av sådant anslag synes bekräfta, att personalramen är för snävt beräknad.

Som framgått av de refererade remissyttrandena har flertalet av stiftsmyndigheterna ansett att den av utredningen föreslagna personalorganisationen för domkapitlen är otillräcklig. De enskilda domkapitlens önskemål med avseende å personaluppsättningen framgår av följande redogörelse.

I fråga om den kvalificerade personalen hos domkapitlen motsätter sig domkapitlet i Uppsala indragning av en förste stiftsnotarie-tjänst i lönegrad 21 och domkapitlet i Linköping indragning av amanuens-tjänsten i reglerad befordringsgång med heltidstjänstgöring. Sistnämnda domkapitel framhåller, att om någon juristtjänst skall indragas, vilket dom-

kapitlet bestämt motsätter sig, kan det inte bli annan tjänst än den som nu uppehålls av en amanuens i reglerad befordringsgång med deltidstjänstgöring. Vidare föreslår domkapitlet inrättande av en stiftskamrerartjänst. *Domkapitlet och stiftsnämnden i Lund* motsätter sig indragning av två juristtjänster samt vill i övrigt ha en annan sammansättning av juristpersonalen än vad utredningen föreslagit. Sålunda föreslår domkapitlet, att där bör finnas — förutom stiftssekreterare i lönegrad Bo 1 — en biträdande stiftssekreterare i lönegrad 26, en förste stiftsnotarie i lönegrad 23, tre förste stiftsnotarier i lönegrad 21 samt en amanuens i reglerad befordringsgång. *Domkapitlet i Härnösand* hemställer om ytterligare en juristtjänst för innehavare med halvtidstjänstgöring. *Domkapitlet i Visby* yrkar, att amanuens tjänsten i reglerad befordringsgång omändras till en ordinarie stiftsnotarietjänst i lönegrad 19 och *domkapitlet i Stockholm* föreslår, att där befintlig ordinarie stiftsnotarietjänst i lönegrad 19 omändras till en förste stiftsnotarietjänst i lönegrad 21. *Domkapitlet i Luleå* uttalar, att om domkapitlet nöjer sig med att behålla tjänsten som halvtidstjänstgörande amanuens, är det under de bestämda förutsättningarna, att domkapitlet kan påräkna att få tjänsten omändrad till heltidstjänst, om arbetsförhållandena skulle kräva det, ävensom att tjänsten kan hållas stadigvarande besatt, vilket med hänsyn till dess karaktär av halvtidstjänst tidvis visat sig svårt.

Beträffande den övriga personalen hemställer *domkapitlet i Strängnäs* om en kanslisttjänst i stället för kontoristtjänst. Samtliga domkapitel, där kansliskrivare nu finns anställd, med undantag av domkapitlet i Karlstad, motsätter sig utbyte av kansliskrivartjänsterna mot kontoristtjänster. *Domkapitlet i Stockholm* yrkar omändring av kontoristtjänsten till kansliskrivartjänst. *Domkapitlet i Lund* önskar behålla alla kanslibitrådestjänsterna. *Domkapitlen i Uppsala, Strängnäs, Västerås, Härnösand och Luleå* motsätter sig indragning av kontorsbitrådestjänster hos dem. *Domkapitlet i Härnösand* föreslår, att en kontorsbitrådestjänst omändras till kanslibitrådestjänst.

4. Departementschefen

Då stiftsnämnderna inrättades år 1932 erhöll de inte någon egen kanslipersonal, utan domkapitlens personal skulle få anlitas för utförande av nämndernas kansligöromål. Någon förstärkning av stiftskansliernas personal ansågs ej heller erforderlig. Det visade sig dock snart, att stiftsnämndernas tillkomst medförde en markant ökning av arbetet på kanslierna, vilket ledde till att 1937 års riksdag antog en ny personalorganisation för domkapitlen. Denna har senare underkastats endast smärre förändringar och gäller fortfarande i sina huvuddrag. Frågan om en översyn av stiftskansliernas organisation blev emellertid åter aktuell genom riksdagens

beslut om en kyrkomusikerreform och en prästlönereform, varigenom stiftsmyndigheterna pålagts omfattande och delvis nya arbetsuppgifter. Då domkapitlens kanslier inte var avpassade för handläggning av dessa uppgifter, blev det nödvändigt att företaga en allmän översyn av kansliorganisationen.

I överensstämmelse med sina direktiv har stiftskansliutredningen nu lagt fram olika förslag, som syftar till att effektivisera arbetet vid stiftskanslierna. Däribland märkes främst förslaget om förenklad handläggning av vissa ärenden genom delegation av beslutanderätten och vidare förslag om en förenklad, förenhetligad och koncentrerad medelsförvaltning hos stiftsmyndigheterna samt förslag om förenklad protokollföring, diarieföring och registrering. Utredningen föreslår också ökat utnyttjande av kontorstekniska hjälpmedel. Dessa förslag, som verkar i arbetsbesparande riktning, har jag tidigare i huvudsak tillstyrkt.

Till grund för utredningens förslag till personalorganisation ligger en av utredningen verkställd indelning av stiftskanslierna i olika grupper med hänsyn till arbetsmängden. Denna indelning anser jag mig kunna godtaga.

Utredningens förslag till personalorganisation förutsätter, att utredningens i det föregående berörda förslag om rationalisering av arbetsmetoder och handläggning av ärenden genomföres. Som jag tidigare nämnt, avser jag att i ett senare sammanhang för Kungl. Maj:t anmäla vissa ytterligare av utredningen avgivna förslag, som jag av förut anförda skäl inte nu kan upptaga till behandling. Denna omständighet samt det förhållandet att vissa av utredningens arbetsminskande åtgärder inte torde hinna få avsedd verkan under budgetåret 1960/61 bör emellertid, som jag också tidigare framhållit, inte hindra, att principbeslut redan nu fattas om ny personalorganisation vid domkapitlen.

Som framgått av det föregående har utredningen funnit, att juristpersonalen vid domkapitlen utför en mängd göromål, för vilka inte fordras juridisk utbildning. Då flertalet av dessa arbetsuppgifter enligt utredningens mening är likvärdiga med dem, som regelmässigt handläggs av landskanslister hos länsstyrelserna, föreslår utredningen, att för handläggning av sådana uppgifter även vid domkapitlen inrättas kanslisttjänster. I likhet med utredningen anser jag angeläget, att arbetsuppgifterna hos stiftsmyndigheterna, så långt det är möjligt utan att rättssäkerheten eftersättes, överföres från akademiskt utbildad personal till personal med lägre kompetens. Jag är också ense med utredningen att flertalet av de icke-juridiska arbetsuppgifter, som nu handläggs av juristpersonal hos domkapitlen, är av sådan natur, att de bör läggas på en tjänst i mellangradskarriären. Här avsedda arbetsuppgifter synes mig jämförbara med dem som hos länsstyrelserna handläggs av landskanslister. Jag tillstyrker därför utredningens förslag om inrättande av kanslisttjänster inom stiftsförvaltningen i utbyte mot juristtjänster.

Jag vill här erinra om att kompetensutredningen den 27 mars 1958 till chefen för civildepartementet avgivit förslag i samma riktning i betänkandet »Kanslister vid domkapitlen». Kompetensutredningen räknar med ett behov av sammanlagt ett tiotal kanslisttjänster vid domkapitlen och föreslår, att de placeras i samma reglerade befordringsgång som landskanslisttjänsterna eller i lönegraderna Af 9—Ae 10—Ae 12—Ae 13. Stiftskansliutredningen har med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som avses läggas på kanslisterna hos domkapitlen förordat att dessa redan vid anställningens början erhåller lön, motsvarande högst lönegrad 15, d. v. s. samma lönegrad som ordinarie landskanslist.

Chefen för civildepartementet har vid anmälan i årets statsverksproposition (Bilaga 2) av för flera huvudtitlar gemensamma frågor närmare redogjort för frågan om kanslister i administrativ tjänst samt anslutit sig till tanken på inrättandet av en dylik särskild mellangradskarriär. Beträffande lönesättningen för de nya tjänsterna har han därvid förordat placering i reglerad befordringsgång i överensstämmelse med kompetensutredningens nyssnämnda förslag. Jag förordar, att nämnda reglerade befordringsgång blir tillämplig även för kanslister vid domkapitlen. I fråga om inplaceringen i befordringsgången och förutsättningarna för inrättandet framdeles av ordinarie tjänster hänvisar jag till vad chefen för civildepartementet i nyssnämnda sammanhang uttalat.

Som villkor för erhållande av kanslisttjänst torde i princip böra krävas genomgången särskild utbildningskurs för kanslister. En första dylik kurs kommer innevarande vår att försöksvis anordnas.

Beteckningen för dessa nya befattningshavare vid domkapitlen bör vara kanslist.

I likhet med stiftskansliutredningen anser jag, att antalet kanslisttjänster vid stiftskanslierna bör beräknas till sammanlagt elva. Av dessa bör två placeras vid domkapitlet i Lund samt en vid ettvarrt av övriga domkapitel med undantag av domkapitlet i Strängnäs, Visby och Stockholm.

Inrättandet av kanslisttjänster medför ett minskat behov av juristpersonal hos domkapitlen. Vid sin bedömning av behovet av sådan personal har utredningen utgått ifrån att hos varje domkapitel skall vara anställd, förutom stiftssekreterare, ytterligare minst en jurist. Utifrån bland annat denna förutsättning har utredningen funnit, att en minskning av juristpersonalen, motsvarande inalles ungefär elva heltidsanställda tjänstemän, kan ske. Enligt utredningens förslag skulle således vid ettvarrt av domkapitlen i Uppsala och Lund kunna indragas en förste stiftsnotarietjänst i lönegrad Ao 21, vid ettvarrt av domkapitlet i Linköping, Växjö, Lund, Karlstad, Härnösand och Luleå en amanuensjänst med heltidstjänstgöring, vid domkapitlet i Skara en arvodesanställd extra amanuens med heltidstjänstgöring samt vid domkapitlet i Göteborg en amanuensjänst med halvtidstjänstgöring. Vid domkapitlet i Västerås föreslås juristpersonalen vidare minskad

till två befattningshavare, vilket skulle innebära ett bortfall av en förste stiftsnotarietjänst i lönegrad Ao 21 — redan nu uppförd på övergångsstat — samt en för närvarande anställd extra amanuens.

Jag ansluter mig till utredningens uppfattning att minimiantalet juridiskt utbildade befattningshavare hos varje domkapitel bör vara två. Utredningens beräkning av behovet av juristpersonal i övrigt hos de särskilda domkapitlen kan jag också i huvudsak godtaga. Dock anser jag i likhet med domkapitlet i Linköping, att där föreslagen amanuens tjänst för befattningshavare med halvtidstjänstgöring bör bytas ut mot en heltidstjänst. Av domkapitlet i övrigt framförda förslag om utökning av juristpersonalen kan jag inte biträda.

Den här föreslagna reduceringen av antalet lägre tjänster utan motsvarande minskning av de högre tjänsterna synes innebära avsevärt förbättrade befordringsmöjligheter för juristpersonalen vid domkapitlet, vilket torde komma att underlätta rekryteringen av kvalificerad personal. Om jag sålunda inte är beredd att tillstyrka någon utökning av denna personal, anser jag mig däremot böra tillmötesgå krav på förbättrad löneställning för vissa av tjänstemännen. Jag föreslår därför uppflyttning av förste stiftsnotarietjänsterna vid domkapitlet i Skara, Karlstad och Härnösand från lönegrad Ao 21 till Ao 23. Vidare förordar jag, att stiftsnotarietjänsten i Ao 19 vid domkapitlet i Stockholm ändras till en förste stiftsnotarietjänst i Ao 21 samt amanuens tjänsten i reglerad befordringgång vid domkapitlet i Visby till en extra ordinarie förste stiftsnotarietjänst i Ae 21.

Sammanfattningsvis innebär mitt förslag, att antalet tjänster för juridiskt utbildad personal hos domkapitlet vid en fullt genomförd organisation kommer att uppgå till 34,5, varav 13 stiftssekreterartjänster, 1 stiftskamrartjänst, 9 förste stiftsnotarietjänster i Ao 23, 3 förste stiftsnotarietjänster i Ao 21 och 1 i Ae 21, 7 amanuens tjänster i reglerad befordringgång för heltidsanställda befattningshavare samt en tjänst för halvtidsanställd amanuens.

Kompetensutredningen har ansett, att ej endast juris kandidatexamen utan även juridisk-samhällsvetenskaplig examen i dess utformning sedan den 1 juli 1958 bör medföra behörighet till de nu ifrågakvarande befattningarna. Jag ansluter mig till denna uppfattning.

Stiftskansliutredningens förslag om utbyte av de nuvarande kansliskrivartjänsterna hos domkapitlet mot kontoristtjänster är jag inte beredd att helt biträda. Jag finner sålunda starka skäl tala för att kansliskrivartjänsten bibehålles vid domkapitlet i Strängnäs, där någon kanslisttjänst enligt vad jag föreslagit inte skall finnas. Beträffande övriga domkapitel torde vid uppkommande vakans å kansliskrivartjänst böra prövas huruvida tjänsten efter den av mig förordade rationaliseringen av arbetet vid stiftskanslierna bör bibehållas eller ändras till annan tjänst.

Det sammanlagda behovet av kanslibiträdestjänster har utredningen beräknat till 13 tjänster, varav två vid ettvarrt av domkapitlen i Uppsala och Lund samt en tjänst vid ettvarrt av övriga domkapitel med undantag av Visby och Stockholm. Jag ansluter mig till detta förslag utom i fråga om domkapitlet i Visby, där jag anser mig böra förorda, att expeditions-vakttjänsten i Ao 7 utbytes mot en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7 i stället för — såsom utredningen föreslagit — en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

Behovet av kontorsbiträdestjänster beräknar utredningen till 22,5 tjänster. Av dessa avses fyra för domkapitlet i Lund, tre för vardera av domkapitlen i Skara och Göteborg, två för ettvarrt av domkapitlen i Uppsala, Linköping och Växjö samt ett kontorsbiträde för ettvarrt av övriga domkapitel utom Stockholm, där utredningen finner ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring såsom hittills vara tillräckligt. Med hänsyn till lokal-förhållanden vid domkapitlet och stiftsnämnden i Härnösand anser jag mig böra förorda den avvikelsen från utredningens förslag, att stiftskansliet där erhåller två kontorsbiträdesbefattningar. Med hänsyn till vad jag nyss anfört i fråga om den av utredningen föreslagna kontorsbiträdestjänsten hos domkapitlet i Visby, beräknar jag emellertid det sammanlagda behovet av kontorsbiträdestjänster till av utredningen föreslaget antal eller 22,5.

Vid domkapitlen finns 12 ordinarie kontorsbiträdestjänster inrättade, varav dock sju för närvarande hålles obesatta, så länge innehavarna uppehåller högre icke-ordinarie tjänst. Om riksdagen godkänner den av mig föreslagna personalorganisationen vid domkapitlen torde, så länge ordinarie tjänster inte uppehålles, motsvarande antal icke-ordinarie biträdestjänster få vara inrättade.

Den av mig föreslagna personalorganisationen vid stiftskanslierna redovisas överskådligt i en som bilaga till statsrådsprotokollet i detta ärende fogad tablå (bil. B).

Mot den lönegradsplacering av stiftskansliernas personal, som jag här förordat, har vederbörande personalorganisationer inte någon erinran.

Den nya organisationen bör, såsom utredningen föreslagit, genomföras successivt, allteftersom de tjänster, som är avsedda att utbytas, blir lediga.

Mot utredningens förslag att ett särskilt anslag ställes till domkapitlens förfogande för tillgodosende av uppkommande behov av tillfällig arbetskraft m. m., har jag i princip intet att erinra. För ändamålet torde lämpligen en särskild anslagspost böra uppföras i avlöningsstaten för domkapitlen. Utredningen har föreslagit ett belopp av 60 000 kronor, ur vilket också medel skulle kunna anlitas för avlönande av särskild biträdeshjälp åt biskoparna i Strängnäs, Västerås, Härnösands, Luleå och Stockholms stift. I övriga stift räknar utredningen med att biskoparnas behov av biträdeshjälp kan tillgodoses genom anlitande av domkapitlets personal. Jag anser mig

kunna biträda utredningens förslag i denna del utom i vad avser domkapitlet i Härnösand, där biskopens behov av biträdeshjälp torde kunna tillgodoses inom ramen för den av mig förordade — i jämförelse med utredningens förslag något utökade — biträdespersonalen vid stiftskansliet. Frågan om biträdeshjälp till ärkebiskopen kommer jag att behandla särskilt i det följande.

Med hänsyn till att föreslagna arbetsminskande åtgärder inte hinner få någon effekt under budgetåret 1960/61 torde det av utredningen förordade särskilda anslaget för hithörande ändamål dock inte böra upptagas i avlöningsstaten för nästa budgetår, utan jag förordar, att under budgetåret 1960/61 såsom hittills ur kyrkofonden får anvisas dels ett anslag till fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier, dels ett särskilt anslag till avlöning av skrivhjälp åt biskoparna. Till storleken av dessa anslag återkommer jag i samband med anslagsberäkningen.

Vad utredningen i övrigt föreslagit med avseende på domkapitlens personalorganisation föranleder ingen erinran från min sida.

VI. Finansieringen av domkapitlens verksamhet

I anledning av ett av riksdagens år 1958 församlade revisorer gjort uttalande (under ecklesiastikdepartementet, § 30) angående finansieringen av domkapitlens verksamhet fann 1959 års riksdag (SU 87 p. 30; Rskr 235) tidpunkten vara inne för en översyn av hittills tillämpade principer för denna finansiering. En dylik omprövning borde ske genom försorg av Kungl. Maj:t och resultatet därav redovisas för riksdagen i 1960 års statsverksproposition.

I denna har under åttonde huvudtiteln, punkten 38, anmälts att kammarkollegiet och statskontoret på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt den begärda översynen och den 2 december 1959 inkommit med redogörelse härför jämte förslag i ämnet. Resultatet av den gjorda översynen torde lämpligen böra redovisas för riksdagen i detta sammanhang.

I den av kammarkollegiet och statskontoret avlämnade utredningen redogöres inledningsvis för de hittillsvarande formerna för finansieringen av domkapitlens verksamhet. Av denna redogörelse framgår i huvudsak följande.

De under äldre tider till buds stående medlen för avlöning av domkapitlens notarier, amanuenser och vaktbetjäning samt för kostnaderna för skrivmateriel och expenser utgjordes dels av expeditionslösen och i vissa fall anslagna kronotioden, dels av vissa provisioner, kollekt, bidrag ur vissa kassor och fonder m. m. Då dessa på olika sätt hopbragta medel med tiden blev otillräckliga fick staten tråda hjälpande emellan. Alltifrån

år 1819 har staten lämnat bidrag i skilda former till domkapitelsverksamheten. De olika anslagen härför sammanfördes år 1880 till ett anslag å 25 000 kronor å åttonde huvudtiteln med rubriken Domkapitlens expeditioner.

Vid 1902 års riksdag framlade Kungl. Maj:t ett av statskontoret på uppdrag av chefen för ecklesiastikdepartementet utarbetat förslag till löne-reglering för domkapitelspersonalen. Sedan departementschefen vid anmälan av denna fråga redogjort för domkapitlens arbetsuppgifter, framhöll han, att det anförda syntes vara nog för att ådagalägga, att domkapitlen »huvudsakligen äro statsinstitutioner med uppgift och plikt att vårda synnerligen maktpåliggande allmänna angelägenheter. Staten borde väl ock då tillhandahålla de för uppehållande av deras verksamhet erforderliga medel».

I fråga om medel av expensnatur framhöll departementschefen, att statskontorets förslag, att de ecklesiastiska konsistorierna skulle få anlita åttonde huvudtitelns förslagsanslag för skrivmaterialier m. m., syntes synnerligen välbetänkt. Dock borde föreskrivas, att de bidrag till skrivmaterialier och expenser m. m., som fortfarande skulle utgå från domkyrkorna och vissa kassor, i första hand skulle användas för sitt ändamål. Den kostnad, statsverket skulle ikläda sig för uppehållande av verksamheten, kunde visserligen förefalla ganska avsevärd, men vore enligt departementschefens förmenande nödvändig, på det att det ditillsvarande ytterst olämpliga och ingalunda med statens värdighet förenliga avlöningssättet måtte upphävas.

Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen med vissa jämkningar i fråga om de föreslagna avlöningsbeloppen m. m.

Sedan 1902 års reglering genomförts, synes några mera genomgripande förändringar i principen, att kostnaderna för domkapitlens verksamhet skulle gäldas huvudsakligen av statsmedel, ej på lång tid ha ifrågasatts. Så skedde ej heller då 1932 års riksdag fattade beslut om inrättande av stiftsnämnder, vilka skulle få anlita domkapitlens kansli för ärendenas beredning, uppsättning och expediering, men vilkas verksamhet skulle bestas av kyrkofonden.

I ett av särskilt tillkallade sakkunniga avgivet betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. (SOU 1935: 31) föreslogs att ersättningar till domkapitlens ledamöter, samt vissa andra utgifter såsom resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare m. fl. skulle bestridas av kyrkofonden, medan övriga utgifter för domkapitlens verksamhet borde bestridas av statsmedel. I proposition nr 241 till 1936 års riksdag biträdde Kungl. Maj:t de sakkunnigas förslag i dessa delar.

Riksdagen fann emellertid vid sin behandling av frågan, att en dylik uppdelning av kostnaderna icke borde ske. Samtliga dessa kostnader vore föranledda av domkapitlens verksamhet och det betonades, att någon inskränkning av domkapitlens dåvarande allmänna uppgifter icke vore avsedd med den av riksdagen beslutade omorganisationen av domkapitlen. Anlitande av kyrkofondens medel för de av Kungl. Maj:t föreslagna ändamalen skulle dessutom enligt riksdagens mening innebära en ur principiell synpunkt väsentlig utvidgning av kyrkofondens utgifter. Skulle emellertid någon väsentligare förändring i avseende på domkapitlens verksamhetsområde framdeles inträda, förutsatte riksdagen, att frågan om sättet för bestridande av dessa kostnader finge bli föremål för ny omprövning. (SOU 1936: 7; Rskr 349).

I proposition nr 97 till 1937 års riksdag framlades förslag till grunder, enligt vilka kyrkofonden borde bidra till kostnaderna dels för den personal, som vid domkapitlets kanslier sysselsattes för stiftsnämndernas räkning, dels för expenser. Förslaget innebar, att all den för vederbörande domkapitel och stiftsnämnder erforderliga kanslipersonalen — den skogliga personalen dock undantagen — skulle avlönas från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Domkapitlet: Avlöningar och detta anslag beredas ersättning för de kostnader, som skäligen kunde anses belöpa på stiftsnämnderna, genom omföring till anslaget av medel från kyrkofonden. Ersättningen borde beräknas till hälften av förslagsanslagets slutbelopp, sedan detsamma minskats med kostnaderna för Stockholms domkapitel, som vid sin sida ej hade någon stiftsnämnd, samt med kostnaderna för arvoden och annan ersättning åt domkapitlets ledamöter. Vidare föreslogs, att de för domkapitlet och stiftsnämnderna erforderliga expensmedlen, i den mån dessa icke avsåge kostnader för anskaffande av lokaler till stiftsjägmästarna, skulle utgå från förslagsanslaget till Domkapitlet: Omkostnader, och att detta anslag skulle beredas ersättning från kyrkofonden med hälften av expensmedlens slutsumma, sedan densamma minskats med för Stockholms domkapitel beräknade belopp. Riksdagen biträdde förslaget i förevarande delar.

I samband med 1938 års lönerreglering för den skogliga personalen hos stiftsnämnderna skedde vissa förändringar med avseende å de nämnda förslagsanslagen, innebärande att samtliga kostnader för domkapitlet och stiftsnämnderna nu skulle redovisas över riksstaten. Någon ändring i fråga om den slutliga fördelningen av dessa kostnader mellan statsverket och kyrkofonden skedde icke.

Slutligen kan erinras om att frågan om gäldandet av kostnaderna för domkapitlets verksamhet berördes av riksdagens år 1953 församlade revisorer men då lades till handlingarna av riksdagen i avvaktan på resultatet av 1951 års kyrkomöteskommittés arbete.

I utredningen lämnas därefter en redogörelse för kyrkofondens tillkomst och användning, av vilken bland annat framgår följande.

Kyrkofonden bildades efter beslut av 1910 års riksdag genom vissa prästerskapet i territoriella församlingar anslagna avlöningsmedel och var ursprungligen — fränsett ett mindre anslag till s. k. stifts- och kontraktsadjunker — helt avsedd för kostnader, som angick det territoriella prästerskapets avlöning och pensionering. Sedermera har genom beslut av statsmakterna medgivits att fondens medel må tagas in anspråk även för andra prästerliga lönekostnader, kyrkomusikernas avlöande och vissa andra kostnader, sammanhängande med den kyrkliga verksamheten. Fonden har också tillförts vissa ekklesiastika kapitaltillgångar utöver de ursprungliga. Alltfort är emellertid fonden i främsta rummet en fond för utjämning mellan pastoraten av deras kostnader för det territoriella prästerskapets avlöande. Den huvudsakliga delen av fondens utgifter avser kostnader för nämnda prästerskap. Fondens kapitaltillgångar har under de senaste tio budgetåren uppgått till i genomsnitt 83,7 miljoner kronor.

Under budgetåret 1958/59 var kyrkofondens inkomster 58 956 186 kronor, därav allmän kyrkoavgift 48 144 291 kronor, och utgifterna 54 698 843 kronor, därav tillskott till pastoraten 31 863 176 kronor.

Kyrkofondens utgifter täckes numera således till huvudsaklig del av

den allmänna kyrkoavgiften. Ett överförande av utgifter från statsbudgeten till fonden innebär sålunda i realiteten ett utbyte av finansiering medelst statsskatt mot finansiering medelst utdebitering efter kyrkligt kommunal skattegrund.

Den ändring med avseende å domkapitlens verksamhetsområde, som föranlett riksdagens revisorer och riksdagen att nu begära en översyn av hittills gällande principer för finansieringen av domkapitelsverksamheten, är den år 1958 genomförda skolstyrelse-reformen, varigenom den regionala ledningen av skolväsendet anförtratts åt länsskolnämnderna och domkapitlens befattning med skolväsendet upphört.

För att belysa återverkningarna av denna reform på domkapitlens verksamhet åberopar utredningen en i 1951 års skolstyrelseutrednings betänkande (SOU 1955: 31, s. 200 f.) lämnad redogörelse för omfattningen av domkapitlens arbetsbörda med avseende å skolärendena. Det framgår bland annat därav, att det genomsnittliga antalet arbetstimmar för vecka och domkapitel, som personalen vid domkapitlen nedlagt på dessa ärenden, under tioårsperioden 1937—1946 utgjorde 14,4, medan det för den följande femårsperioden sjunkit till 9,4 och för åren 1952—1954 till 6,9 timmar. Stiftskansliutredningen har också uttalat, att den minskning i stiftskansliernas arbetsbelastning, som skolärendenas bortfall inneburit, varit förhållandevis obetydlig.

I den av kammarkollegiet och statskontoret verkställda utredningen redovisas också resultatet av en undersökning rörande den proportionella fördelningen av stiftskanslipersonalens arbetsbörda på domkapitels- respektive stiftsnämndsärenden. Undersökningen hade till syfte att utröna, om någon sådan förskjutning av arbetsbördan inträffat, att det nu fanns anledning att ändra den hittills tillämpade grunden för fördelning av domkapitlens avlönings- och expenskostnader mellan statsverket och kyrkofonden med hälften å vardera. Undersökningen visar, att domkapitelsgöromålen upptager drygt 50 procent och i flertalet fall 60 procent eller mera av den totala arbetsbördan. Endast vid ett domkapitel (Lund) uppgår domkapitelsärendena till mindre än hälften (45 procent) av arbetsbördan.

Då kammarkollegiet och statskontoret mot bakgrunden av vad som här refererats haft att taga ställning till frågan om anledning föreligger att nu föreslå ändring i finansieringsprinciperna, har ämbetsverken stannat i olika meningar.

Kammarkollegiet understryker, att det med hänsyn till det förhållande mellan staten och kyrkan, som rätt och råder i vårt land, måste betraktas som naturligt, att statliga myndigheter även har kyrkliga uppgifter. Utövändet av statens kyrkostyrelse, i vilken även domkapitlen får anses

taga del, lärer ej kunna betraktas på annat sätt än som en del av statsverksamheten. De kyrkliga uppgifter, som myndigheterna har att befatta sig med, måste därför också betraktas som statliga.

Kammarkollegiet anför vidare i huvudsak följande.

Domkapitlen har tidigare varit statsorgan med såväl statligt-kyrkliga som statligt-borgerliga uppgifter. Genom reformen i avseende å skolväsendets lokala och regionala ledning har de statligt-borgerliga uppgifterna frångått domkapitlen i sådan grad, att de statligt-kyrkliga uppgifterna blivit dominerande. Detta kan emellertid ej anses ha förändrat domkapitlens karaktär av statliga myndigheter, eftersom även de kyrkliga uppgifter som domkapitlen har att fullgöra måste anses utgöra en del av statens verksamhet. Framhållas må också att på domkapitlen alltjämt ankommer arbetsuppgifter av väsentligen statligt-borgerlig karaktär, framför allt inseendet över kyrkobokföringen.

Förutom domkapitlen finnes åtskilliga andra statliga myndigheter, som har att fullgöra statligt-kyrkliga uppgifter, och vilkas kostnader bestridas helt av statsmedel. Som exempel härpå kan nämnas ecklesiastikdepartementets kyrkobyrå, vars ärenden så gott som helt och hållet torde vara av kyrklig art, samt kammarkollegiet och statskontoret. Det synes icke föreligga någon särskild anledning att nu separat upptaga finansieringsfrågan beträffande domkapitlen.

Ävkastningen av kyrkofondens kapital och fondens inkomster av överskott å lokala prästlönetillgångar utgör visserligen numera endast en mindre del av fondens totala inkomster, vilka huvudsakligen härrör av allmänna kyrkoavgiften. Enligt kollegiets mening är det emellertid det oaktat med hänsyn till kyrkofondens tillkomst och rättsliga ställning angeläget att icke utan starka skäl pålägga fonden nya utgifter av en art som principiellt skiljer sig från de ändamål, för vilka fonden bildats och utbyggts. Det må i detta sammanhang framhållas, att när kyrkofonden ålades att gälda vissa kostnader för kyrkomusikers avlönande, detta skedde i samband med en ändring av avlöningssystemet för kyrkomusikerna, som bland annat innebar att de lokala avlöningstillgångarna för kyrkomusikertjänsterna sammanfördes med motsvarande prästlönetillgångar till en gemensam inkomstkälla. Ifrågavarande utvidgning av kyrkofondens utgiftsändamål kan med hänsyn härtill och då syftet med densamma varit att åstadkomma utjämning av de lokala kostnaderna för avlöning av kyrkliga befattningshavare knappast sägas ha inneburit något väsentligt avsteg från den ursprungliga principen. De nya utgifter som i övrigt ålagts kyrkofonden har icke varit av den art och omfattning att de inverkat på fondens ställning såsom i huvudsak en löne- och pensionsfond för det territoriella prästerskapet.

Kammarkollegiet finner inte anledning föreligga att för närvarande ändra principerna för finansiering av domkapitlens verksamhet genom att överföra kostnaderna för verksamheten på kyrkofonden. Av de återgivna uppgifterna rörande fördelningen av stiftskansliernas arbetsböda synes framgå, att hälftindelning av kostnaderna alltjämt är sakligt motiverad.

Statskontoret förordar däremot för sin del, att kostnaderna för domkapitlens verksamhet framdeles bestrides ur kyrkofonden och anför till stöd för sin ståndpunkt i huvudsak följande.

Domkapitelsexpeditionernas uppgift under 1600- och 1700-talen torde framförallt ha varit att tjänstgöra som stiftskansli för prästerskapets angelägenheter och de rent kyrkliga ärendenas vård. Befattningen med skol- och undervisningsärenden torde under denna tid ha varit av mera underordnad betydelse. Varken av domkapitlens ställning, sättet för bestridande av deras expeditionskostnader eller av notariernas avlönings- och anställningsförhållanden synes den slutsatsen kunna dragas, att dessa myndigheter ansetts vara statsinstitutioner.

Den genom 1687 års domkapitelsförordning skapade organisationen kom att bestå fram till år 1936, då den nuvarande domkapitelslagen trädde i kraft. Under det att kapitlens sammansättning sålunda kvarstod oförändrad under flera århundraden kom deras ställning och arbetsuppgifter att småningom undergå en grundlig omvandling. Vad som här framförallt inverkade, var de arbetsuppgifter på undervisningsväsendets område, vilka under förra hälften av 1800-talet pålades kapitlen.

Den till följd därav ökade arbetsbördan kom givetvis att påverka domkapitelsexpeditionernas och deras befattningshavares verksamhet. Slutgiltig ställning till frågan om finansieringen av löner och övriga kostnader för befattningshavarna vid dessa expeditioner togs emellertid icke under 1800-talet. Först genom beslut av 1902 års riksdag har statsmakterna under trycket av de otidsenliga finansieringsmetoderna för domkapitlen sett sig nödsakade att i princip åta sig det huvudsakliga ansvaret för kostnaderna. Ej ens vid detta tillfälle var dock statsmakterna beredda att erkänna kapitlen såsom helt statliga organ.

Efter år 1902 har domkapitlens arbetsuppgifter i viktiga hänseenden förändrats. Sålunda har kapitlens befattning med skolväsendets administration alltmer minskats för att fr. o. m. den 1 juli 1958 helt upphöra. Vidare har förändringar i domkapitlens verksamhet inträffat även på vissa andra områden. I anslutning till 1932 års boställsreform inrättades sålunda stiftsnämnderna, till vilka överfördes en stor del ärenden, som tidigare hört under domkapitlen. Samtidigt bestämdes, att kostnaderna för dessa myndigheter skulle bestridas av kyrkofonden. Någon principiell gränslinje mellan domkapitlen och stiftsnämnderna med avseende å deras karaktär och ställning inom statsförvaltningen uppdrogs dock härvid icke. Utan hänsyn till den skillnad i finansieringshänseende, som föreligger mellan domkapitel och stiftsnämnder, har således de båda organen och deras tjänstemän betraktats och behandlats på enhanda sätt.

En granskning av de åligganden, som numera inrymmes i domkapitlens verksamhet, utvisar, att dessa uppgifter väsentligen är att hänföra till kapitlens ställning såsom kyrkliga stiftsstyrelser och vad därmed sammanhänger. Endast ifråga om kyrkobokföringen torde vissa arbetsåligganden av statlig karaktär alltjämt åvila kapitlen. Dessa ärenden utgör emellertid en mycket obetydlig del — på sin höjd några procent — av den totala verksamheten.

I detta läge, då domkapitlens arbetsuppgifter i allt väsentligt åter begränsats till göromål av rent kyrklig art, måste statskontoret hävda, att staten — liksom tidigare var fallet — ej längre bör svara för finansieringen

av domkapitlen. Till skillnad mot de förhållanden, som rådde då staten 1902 i princip trädde hjälpsamt emellan för finansiering av domkapitlens verksamhet, finns nu möjligheter att tillgodose uppkommande medelsbehov i annan ordning, nämligen genom kyrkofonden.

Då nu fråga uppkommer att utvidga fondens användningsområde, bör understrykas, att det är i viss mån missvisande att betona kyrkofondens egenskap av kapitalfond. Härigenom framkallas det intrycket, att fondens utgifter i mera väsentlig omfattning skulle täckas av avkastningen av dess kapital eller att kapitalet skulle begagnas för att täcka utgifterna. Då så ej alls är fallet behöver enligt statskontorets mening hänsynen till fondkapitalets tillkomst och rättsliga ställning icke tillmätas den betydelse, att man icke bör kunna pålägga fonden nya utgifter av en art, som skiljer sig från de ändamål, för vilka fonden bildats.

Statsverkets nuvarande utgifter för domkapitlen beräknas uppgå till 1 200 000 kronor. En ökning av kyrkofondens utgifter med detta belopp skulle motsvara en höjning av utdebiteringen i allmän kyrkoavgift med endast omkring ett tredjedels öre.

För en finansiering av domkapitlen från kyrkofonden synas även andra skäl kunna andras. Så länge domkapitlens verksamhet bestrides av statsmedel, deltagar även den, som utträtt ur svenska kyrkan, via statsskatten i finansieringen av kostnaderna för dessa numera helt kyrkliga organ. Överföres däremot utgifterna på kyrkofonden, kommer dessa kostnader till huvudsaklig del att täckas av allmänna kyrkoavgiften, som uttages genom församlingarna med tillämpning av därvid stadgade regler för den, som utträtt ur kyrkan.

Därest kostnaderna för domkapitlens finansiering i princip skulle gäldas av kyrkofonden, skulle detta kunna ske genom att utgifterna direkt avföres å kyrkofonden. Emellertid förutsätter detta en närmare utredning om konsekvenserna i olika avseenden. Statskontoret får i stället förorda, att utgifterna liksom hittills bestridas från de under åttonde huvudtiteln upptagna anslagen och att sammanlagda beloppet av de utbetalningar, som verkställts från anslagen till domkapitlen och stiftsnämnderna m. m. under ett budgetår, ersättes ur kyrkofonden.

Över vad kammarkollegiet och statskontoret sålunda anfört har utlåtanden avgivits av riksräkenskapsverket och justitiekanslersämbetet.

Riksräkenskapsverket — som inte tagit ställning till frågan om domkapitlens kyrkliga uppgifter skall betraktas som statliga — har i och för sig inte något att erinra mot statskontorets förslag att kostnaderna för domkapitlens verksamhet framdeles bestrides ur kyrkofonden på sätt statskontoret närmare angivit. Riksräkenskapsverket har därvid utgått från att finansieringen över kyrkofonden är en form av specialdestination för statskyrkliga ändamål.

Justitiekanslersämbetet anför i huvudsak följande.

Huruvida domkapitlens uppgifter är rent kyrkliga är ett spörsmål, som synes vanskligt att med ledning av i ärendet föreliggande upplysningar mera säkert besvara. Innebörden av begreppet kyrklig eller rent kyrklig är långtifrån entydig; begreppet är i viss mån flytande och olika uppfattningar torde kunna göras gällande därom. Den i ärendet verkställda utred-

ningen har ej tagit sikte på att klargöra detta begrepp och till synes ej heller att mera i detalj undersöka domkapitlens uppgifter och ur olika synpunkter belysa arten därav. Om det alltså möter svårigheter att taga mera bestämd ställning till förevarande spörsmål, synes likväl så mycket kunna sägas, att så länge Sverige har en statskyrka, domkapitlens uppgifter också har statlig karaktär, i vissa fall dominerande och i andra mindre framträdande. Den administration, som erfordras för att upprätthålla den svenska statskyrkan och genomföra den ordning som statsmakterna i olika avseenden bestämt för dess verksamhet, fullgöres inom stiftet av domkapitlen och några andra uppgifter av betydelse synes i stort sett icke ankomma å dem, fränsett deras uppsikt över och befattning i övrigt med kyrkobokföringen. Domkapitlen torde i viss mån kunna jämföras med länsstyrelserna och den verksamhet dessa utövar. Båda myndigheterna deltaga i de olika landsdelarna i statsstyrelsen.

Det läser ej med fog kunna göras gällande, att det finns en allmänt vedertagen och generellt genomförd norm, enligt vilken kostnaderna för rent kyrkliga uppgifters handhavande skall gäldas av andra medel än statsmedel. Även om domkapitlens uppgifter anses vara rent kyrkliga, skulle det alltså icke innebära något extra ordinärt, om deras verksamhet finansierades med statsmedel.

Betydelsen för den som utträtt ur statskyrkan av att efter en ändrad finansiering av domkapitlens verksamhet enligt förslaget delvis slippa en utgift för kyrkligt ändamål belyses av att en medborgare med en årlig beskattningsbar inkomst av 15 000 respektive 30 000 kronor synes undgå en utgift å 30 respektive 60 öre om året — detta under förutsättning att såsom statskontoret meddelar den ifrågasatta ändringen av domkapitlens finansiering skulle medföra en höjning av den allmänna kyrkoavgiften med ett tredjedels öre per skattekrona. Hänsynen till dem som utträtt ur statskyrkan kan alltså icke åberopas till stöd för berörda ändring.

Därest betänkligheter mot att rubba den ordning, vilken bestått under lång tid, icke anses böra tilläggas avgörande betydelse utan statsmakterna det oaktat ur budgetsynpunkt eller av annan grund skulle önska företaga den ifrågasatta ändringen, läser något hinder däremot icke föreligga med hänsyn till kyrkofondens tillkomst eller rättsliga ställning. Fondens avkastning är så ringa, att den helt och hållet kan anses bli tagen i anspråk för de ursprungliga ändamålen med fonden; i själva verket utgör ju avkastningen blott en obetydlig del av de kostnader som erfordras för att tillgodose dessa ändamål. Om det är lämpligt att å kyrkofonden överföra ännu en för fondens ursprungliga ändamål främmande utgift, uppgående till det betydande beloppet av över 1 miljon kronor om året, är däremot en annan fråga.

Departementschefen

Mot bakgrunden av vad utredningen visat beträffande storleken av kyrkofondens kapital och arten av de medel, varmed huvudparten av fondens löpande utgifter täckes, kan jag i likhet med statskontoret och justitiekanslersämbetet inte finna, att hänsyn till fondkapitalets tillkomst och rättsliga ställning i och för sig skulle utgöra något hinder för att låta också kostnaderna för domkapitelsverksamheten bestridas från kyrkofonden.

Såsom motiv för en omprövning av hittillsvarande principer har emellertid väsentligen återopats 1958 års skolstyrelserreform, varigenom domkapitlen befriades från befattning med skolärenden. Av utredningen framgår, att dessa ärendens andel i domkapitlens totala verksamhet redan vid tidpunkten för 1936 års riksdagsbeslut angående domkapitelsorganisationen var av mindre betydelse och därefter ytterligare minskat så, att dessa ärendens bortflyttande från domkapitlen inte kan anses nämnvärt ha påverkat omfattningen av domkapitlens arbetsuppgifter.

Någon väsentligare förändring med avseende å de allmänna uppgifter, som enligt 1936 års bestämmelser ålagts domkapitlen, kan sålunda 1958 års reform inte anses ha medfört.

Såsom skäl för finansiering över kyrkofonden av kostnaderna för domkapitlen har statskontoret även anfört, att de som inte tillhör svenska kyrkan därigenom skulle befrias från skyldigheten att genom skatt bidra till ifrågavarande kostnader. Justitiekanslersämbetet har i sitt utlåtande visat, att den lättnad i skatt, som skulle komma att beredas dessa personer, är så ringa att åtgärden endast skulle kunna tillmätas principiell betydelse.

Avgörande för frågans bedömning synes mig under sådana förhållanden vara, huruvida den omständigheten, att domkapitlen numera handlägger så gott som uteslutande ärenden rörande den kyrkliga organisationen och verksamheten — jag bortser här ifrån det fåtal ärenden, som berör folkbokföringen — bör få till följd, att domkapitlen inte vidare skall finansieras med statsmedel. Så länge de nuvarande banden mellan svenska kyrkan och staten består, synes det emellertid vara ofrånkomligt, att statliga myndigheter handlägger ärenden, som berör kyrkan och dess arbete. Den kyrkliga verksamheten regleras av bestämmelser, som tillkommer genom statsmakternas medverkan eller genom deras beslut, och det ankommer på Kungl. Maj:t att i sista instans avgöra frågor rörande dessa bestämmelsers tillämpning. Det kan då svårligen göras gällande, att domkapitlen, som närmast under Kungl. Maj:t har att vaka över den kyrkliga organisationen, skulle bedriva en verksamhet av sådan natur, att kostnaderna härför icke lämpligen borde bestridas av statsmedel utan överföras på kyrkofonden, vilket skulle innebära en förändring från finansiering medelst statsskatt till finansiering medelst utdebitering efter kyrkligt kommunal skattegrund.

Det kan enligt min mening knappast hävdas, att det sedan 1936 års riksdagsbeslut inträffat några förändringar av så avgörande slag, att frågan om finansieringen av domkapitelsverksamheten därigenom kan anses ha kommit i ett nytt läge. Den verkställda utredningen synes mig inte heller ge vid handen, att skäl skulle föreligga till ändring av gällande grunder för kostnadernas fördelning mellan statsverket och kyrkofonden.

I avvaktan på resultatet av den pågående utredningen om förhållandet mellan stat och kyrka är jag därför inte benägen att nu förorda en överflyttning av kostnaderna för domkapitlen på kyrkofonden.

VII. Anslagsberäkningar för budgetåret 1960/61

I. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 028 800	930 470
1959/60 (statsliggaren s. 489)	1 040 800	
1960/61 (förslag)	1 115 300	

Ur detta anslag bestrides kostnaderna för *dels* avlöning åt den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen *dels* arvoden och andra ersättningar åt ledamöter i domkapitlen och stiftsnämnderna m. fl. *dels ock* avlöning åt kyrkoherdarna för döva. Enligt de principer för fördelningen av kostnaderna mellan statsverket och kyrkofonden, för vilka redogörelse lämnats i det föregående, faller på statsverket alla utgifter för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom utgifterna för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del de avser domkapitlet samt på kyrkofonden alla utgifter för avlönande av den skogligen personalen hos stiftsnämnderna, för arvoden och andra ersättningar avseende stiftsnämnderna och för avlönande av kyrkoherdarna för döva. Kostnaderna för kanslipersonalen vid andra domkapitel än domkapitlet i Stockholm delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål upptages som särskilda uppborädsmedel i den för domkapitlet och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Nämnda bidrag utgör för innevarande budgetår 1 649 000 kronor.

Av domkapitlens anslagsäskanden rörande domkapitlet och stiftsnämnderna samt kyrkoherdarna för döva inhämtas huvudsakligen följande.

Vissa domkapitel förklarar sig — trots föreliggande behov av personalökning och reglering av nuvarande tjänster — icke nu vilja, i avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av den verkställda utredningen rörande stiftskansliernas omorganisation, framlägga förslag om inrättande av nya tjänster m. m. För anställande av erforderlig extra personal föreslås, att för nästa budgetår, liksom tidigare, särskilda medel anvisas ur kyrkofonden.

Flertalet domkapitel gör dock framställning om förbättrade avlöningsvillkor för stiftssekreterarna och förordar därvid placering av deras tjänster i lönegrad Bo 1. Härjämte föreslår *domkapitlet i Stockholm, Linköping, Skara, Strängnäs, Västerås och Göteborg* utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av nya tjänster på sätt framgår av följande sammanställning.

Domkapitel	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjänst
Stockholm	stiftsnotarie i Ao 19 kontorist i Ao 9	förste stiftsnotarie i Ao 21 kansliskrivare i Ao 10
Linköping	—————	stiftsjägmästarassistent i Ae 21
Skara	förste stiftsnotarie i Ao 21	förste stiftsnotarie i Ao 23
Strängnäs	förste stiftsnotarie i Ao 21 e.o. kanslibitråde i Ae 7 e.o. kontorsbiträde i Ae 5	förste stiftsnotarie i Ao 23 kanslibitråde i Ao 7 kontorsbiträde i Ao 5 e.o. kanslibitråde i Ae 7
Västerås	förste stiftsnotarie i Ao 21 expeditionsvakt i Ao 7 e.o. kontorsbiträde i Ae 5	förste stiftsnotarie i Ao 23 förste expeditivakt i Ao 8 e.o. kanslibitråde i Ae 7
Göteborg	e.o. kanslibitråde i Ae 7	kontorist i Ao 9

Domkapitlet i Uppsala anhåller om ökad medelsanvisning under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för att möjliggöra dels anställande under hela året av ett kontorsbiträde, som nu på grund av bristande medel endast kan anställas under nio månader per år, dels ock inrättande av en tjänst som skrivbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring.

Domkapitlet i Skara föreslår därjämte att ledamot av stiftsnämnd skall i likhet med vad nu gäller beträffande statstjänsteman, som är ledamot av domkapitel, få åtnjuta ersättning för mistade löneförmåner vid tjänstledighet för fullgörande av sitt uppdrag.

Domkapiteln räknar i övrigt huvudsakligen endast med automatiska förändringar av medelsbehovet.

I underdånig skrivelse den 29 september 1959 har *ärkebiskopen* upptagit frågan om sekreterargöromålen hos ärkebiskopen och därvid anført i huvudsak följande.

För avlöande av biträde, som erfordras för handläggning av ärenden, sammanhängande med de ärkebiskopen åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna, må ärkebiskopen enligt 29 § 7 mom. prästlöneordningen tilldelas biträdesersättning med visst belopp för år. Storleken av denna ersättning, som uppenbarligen avsetts skola bereda ärkebiskopen erforderligt skrivbiträde, fastställdes år 1951 till 7 000 kronor för år och höjdes år 1954 — efter framställning från kyrkomötet om bidrag till avlöning av biskopsmötets sekreterare — till 8 500 kronor för år. Detta belopp har disponerats så, att till biskopsmötets sekreterare utbetalats ett årligt arvode av 1 500 kronor, medan återstående medel helt åtgått till avlöning av ett skrivbiträde men icke räckt till mer än ersättning för fyra arbetstimmar per dag.

Utän att för närvarande önska påyrka en utredning av det stora problemet om en omorganisation av ärkebiskopsämbetet anser jag tvingande skäl föreligga för en förstärkning av de för ärkebiskopen tillgängliga personella resurserna. Vid en genomgång av de olika uppgifterna och göro-

målen har jag funnit en sådan förstärkning särskilt motiverad i följande hänseenden.

Vad beträffar behovet av biträde för »handläggningen av ärenden, sammanhängande med de ärkebiskopen åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna», må först erinras om att de centrala styrelser, i vilka ärkebiskopen är ordförande, har sina egna kanslier, som ombesörjer förekommande expeditioner, men att därigenom ärkebiskopen icke befrias från en ganska omfattande korrespondens på detta område. Vad återigen ordförandeskapet i biskopsmötet beträffar, lämnar dess sekreterare värdefull hjälp vid de omedelbara förberedelserna för biskopsmötets sammanträden liksom för protokollföring och utsändning av skrivelser med anledning av fattade beslut. Däremot kan en sekreterare, som har detta uppdrag som bisyssla med lågt arvode och därtill icke är direkt knuten till ett ärkebiskopens kansli, icke i nämnvärd grad tagas i anspråk för biträde med det betydande arbete med frågor, tillhörande biskopsmötet, som måste ske mellan dess sammanträden. Vad slutligen beträffar ärkebiskopens engagemang i internationellt och ekumeniskt sammanhang, är att märka, att han i viss utsträckning kan erhålla hjälp från existerande organ, såsom Svenska ekumeniska nämnden, Nordiska ekumeniska institutet och svenska sektionen av Lutherska världsförbundet, men att svenska kyrkan såsom sådan i många fall har uppgifter och förbindelser, för vilka de nämnda institutionerna icke kan stå till buds. Det må erinras om att 1948 års kyrkomöte ansett denna verksamhet så omfattande och viktig, att det gjorde framställning om inrättande av en svenska kyrkans utrikesnämnd, sidoordnad med de centrala kyrkliga styrelserna, en framställning, som icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I avsaknad av ett sådant kyrkligt organ har ärkebiskopen med eller utan biskopsmötets medverkan måste bära ansvaret för denna verksamhet. De därmed förenade göromålen har undan för undan ökat, så att de numera utgör en av de mest arbetskrävande uppgifterna. För korrespondensen i dessa angelägenheter, som upptar en mycket betydande del av skrivarbetet, har ärkebiskopen för närvarande tillgång till kvinnligt skrivbiträde med erforderliga språkkunskaper. Det begränsade antal arbetstimmar per dag, vartill avlöningsmedel finnes, är emellertid helt otillräckligt. Att i längden få behålla ett skrivbiträde med nuvarande avlöningsförhållanden är otänkbart. Därutöver skulle det innebära en lättnad för ärkebiskopen, om han i dessa och andra sammanhang hade tillgång till kvalificerat biträde med införskaffande av material och uppsättande av förslag till skrivelser och yttranden. Därtill skulle naturligtvis kunna anslutas uppgiften att svara för meddelanden till pressen, program för besökare från utlandet m. m.

I fråga om biträde för handläggningen av ärenden, sammanhängande med de biskopliga ämbetsuppgifterna i Uppsala stift, har ärkebiskopen fått en välkommen möjlighet att i högre grad än vad som är fallet i övriga stift använda sig av domprosten, men arbetsbördan för ärkebiskopen blir likväl så stor, att den behöver ytterligare minskas. Det borde närmast ske genom ökad personlig hjälp med beredning av ärenden, förberedelser av program och resor, tjänstgöring som notarie vid visitationer m. m. Biträde har i vissa av dessa hänseenden kunnat lämnas mera tillfälligt av de stiftsadjunkter, som för närvarande är anställda i stiftet. Dessa är emellertid så engagerade av sina egentliga uppgifter, att behovet av ökat biträde åt ärkebiskopen personligen icke kan fyllas på denna väg.

Departementschefen. Den personalorganisation för domkapitlen, som jag tidigare förordat i anslutning till stiftskansliutredningens förslag, bör i princip träda i kraft från och med budgetåret 1960/61 och genomföras successivt, allteftersom ledigheter uppstår på de tjänster, som skall indragas eller ersättas med andra. De föreslagna förändringarna torde dock inte i nämnvärd utsträckning komma att påverka medelsbehovet för nästa budgetår. Jag har därför vid anslagsberäkningen ansett mig kunna utgå ifrån medelsbehovet vid ett bibehållande i huvudsak av nuvarande personalorganisation. De ändringar jag räknat med är att utbyte från och med den 1 juli 1960 sker av den nu med vikarie uppehållna förste stiftsnotarie-tjänsten i Ao 21 vid domkapitlet i Lund mot en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång, att från och med samma tidpunkt en kanslisttjänst inrättas vid domkapitlet i Skara samt att en viss omedelbar ökning av den kontorsbiträdespersonal, som kommer att avlönas från riksstatsanslag, äger rum. I övrigt har jag endast beaktat dels automatiska löneklassförändringar, dels de utgiftsförändringar, som föranledes av de av mig tidigare föreslagna lönegradsuppflyttningarna för juristpersonalen samt vad jag i det följande kommer att förorda. Jag förutsätter, att domkapitlen framdeles i sina anslagsäskanden uppmärksammar de förändringar i medelsbehovet under olika anslagsposter, som den nya personalorganisationens successiva genomförande kan föranleda.

Utöver de av mig tidigare föreslagna lönegradsförändringarna anser jag mig inte i detta sammanhang kunna tillstyrka någon annan av domkapitlen i deras anslagsäskanden begärd förändring, än att det extra ordinarie kontorsbiträdet i Ae 5 vid domkapitlet i Strängnäs bör erhålla ordinarie tjänst från och med den 1 juli 1960.

Av den av ärkebiskopen gjorda framställningen finner jag det klart framgå, att frågan om biträde för skrivgöromål åt ärkebiskopen inte är tillfredsställande löst genom den särskilda biträdesersättning, som nu utgår jämlikt prästlöneordningens föreskrifter. För att bereda ärkebiskopen tillgång till fast anställd, kvalificerad skrivhjälp vill jag därför föreslå att en extra ordinarie kontoristtjänst inrättas, för vilken medel torde få beräknas å avlöningsstaten för domkapitlet i Uppsala, ehuru tjänstens innehavare helt skall stå till ärkebiskopens disposition. Vid bifall till detta förslag och till vad jag i det följande vid anmälan av frågan om vissa anslag ur kyrkofonden kommer att ytterligare förorda i anslutning till den av ärkebiskopen gjorda framställningen, torde bestämmelsen i prästlöneordningens nämnda biträdesersättning kunna upphävas.

Förslaget om inrättande av en tjänst som stiftsjägmästarassistent i Linköping kan jag inte biträda. Möjligheterna att tidvis utnyttja den vid stiftsnämnden i Skara placerade stiftsjägmästarassistenten bör i första hand prövas som en väg att lösa arbetskraftsbehovet vid stiftsnämnden i Linköping.

Såsom jag tidigare anfört, torde även under budgetåret 1960/61, i avvaktan på den föreslagna omläggningen av arbetet på domkapitelskanslierna, särskilda anslag ur kyrkofonden böra ställas till förfogande dels för anställande i begränsad utsträckning av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier, dels till avlönande av skrivhjälp åt biskoparna. Till förstnämnda ändamål har för innevarande budgetår anvisats 100 000 kronor. Genom beslut den 16 juli 1959 har Kungl. Maj:t återkallat för ifrågavarande ändamål tidigare gjorda medelsanvisningar, såvitt gällde anvisade, men vid utgången av juni månad 1959 ej rekvirerade belopp. Med hänsyn till det belopp, som härigenom står till Kungl. Maj:ts förfogande, och till att domkapitlens behov av kontorspersonal blir något bättre tillgodosett från riksstatsanslaget enligt förslaget till ny personalorganisation, beräknar jag, att den nya medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål skall kunna begränsas till 60 000 kronor.

Till skrivhjälp åt biskoparna torde liksom tidigare år ett belopp av 30 000 kronor böra anvisas ur kyrkofonden. Kungl. Maj:t torde få fördela såväl detta belopp som det nyss angivna beloppet av 60 000 kronor.

Jag övergår här efter till beräkningen av medelsbehovet under de olika avdelningarna i avlöningsstaten. Beträffande det till *domkapitlet i Stockholm* nu utgående avlöningsanslaget räknar jag med höjningar av ordinarieposten med 2 300 kronor samt anslagsposterna till rörligt tillägg med likaledes 2 300 kronor och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 1 000 kronor. Den totala medelsanvisningen skulle därigenom bli 92 800 kronor. Dessa kostnader bestrides helt av statsmedel.

I fråga om anslagsmedlen till *kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.* räknar jag med en minskning av ordinarieposten med 2 400 kronor samt uppräknning av icke-ordinarieposten med 68 600 kronor. Vidare bör höjning ske av anslagsposterna till rörligt tillägg med 50 100 kronor och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 21 600 kronor. Under denna del av avlöningsstaten torde sålunda böra uppföras ett sammanlagt belopp av 1 999 000 kronor. Här berörda anslagsposter fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Under avdelningen *skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.* beräknar jag sänkning av ordinarieposten med 4 200 kronor och av icke-ordinarieposten med 2 200 kronor samt höjning av anslagsposterna till rörligt tillägg med 15 600 kronor och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 6 200 kronor. Förändringarna är helt av automatisk natur. Jag vill härjämte förorda, att möjlighet beredes för statstjänsteman, som är ledamot av stiftsnämnd, att utfå ersättning för mistade löneförmåner vid tjänstledighet, som föranledes av uppdraget. För detta ändamål erfordras en i viss mån förändrad disposition av arvodesposten, vilken torde böra i sin helhet betecknas förslagsvis. Jag räknar emellertid med oförändrad medelsanvisning under denna post. Sammanlagt torde under denna avdelning böra

uppföras ett belopp av 620 600 kronor, vilket innebär en höjning med 15 400 kronor, som berör endast kyrkofonden.

Beträffande *kyrkoherdar för döva* torde en automatisk höjning av anslagsposterna till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter böra ske med respektive 2 400 och 1 500 kronor. Under denna avdelning bör således anvisas 140 200 kronor. Kostnaderna berör endast kyrkofonden.

Avlöningsstatens utgiftssida slutar enligt de nu gjorda beräkningarna på $(92\ 800 + 1\ 999\ 000 + 620\ 600 + 140\ 200 =) 2\ 852\ 600$ kronor, innebärande en höjning med 162 800 kronor. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 1 649 000 kronor, bör enligt dessa beräkningar ökas med $(69\ 000 + 15\ 400 + 3\ 900 =) 88\ 300$ kronor till 1 737 300 kronor. Anslaget å riksstaten, som nu uppgår till 1 040 800 kronor, bör således för nästa budgetår uppföras med $(2\ 852\ 600 - 1\ 737\ 300 =) 1\ 115\ 300$ kronor, vilket innebär en höjning med 74 500 kronor.

Den sammanlagda medelsanvisningen, 2 852 600 kronor, bör fördelas på olika avdelningar och poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	151 400	145 244
1959/60 (statsliggaren s. 494)	158 700	
1960/61 (förslag)	188 300	

Ur detta anslag bestrides domkapitlens och stiftsnämndernas kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar och vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m. samt vissa omkostnader för kyrkoherdarna för döva. Ur kyrkofonden utgår enligt hittills tillämpade grunder bidrag med belopp motsvarande hälften av de beräknade sjukvårds- och expenskostnaderna för samtliga domkapitel utom Stockholms samt hela den beräknade kostnaden för stiftsnämndernas verksamhet och kyrkoherdarnas för döva verksamhet. Återstoden av de beräknade kostnaderna bestrides med medel från riksstaten.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål uppföres som särskilda uppborädsmedel i den för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva fastställda omkostnadsstaten. Nämnda bidrag utgör för innevarande budgetår 280 500 kronor.

I domkapitlets anslagsäskanden för nästa budgetår föreslås en sammanlagd ökning av medelstillelningen med 27 700 kronor. Av anslagsäskandena inhämtas huvudsakligen följande.

Domkapitlet i Stockholm räknar med oförändrad medelstillelning, medan övriga domkapitel anhåller om en sammanlagd

höjning av den nuvarande medelstilledningen för dessa domkapitels behov med 13 250 kronor till 261 700 kronor. Sistnämnda medel föreslås fördelade på de olika anslagsposterna med följande belopp: sjukvård m. m. 3 200 kronor (oförändrat belopp), reseersättningar 48 900 kronor (nu 40 500 kronor), expenser 192 100 kronor (nu 192 600 kronor) — varav för bränsle, lyse och vatten 34 200 kronor och för övriga expenser 157 900 kronor — samt publikationstryck 17 500 kronor (nu 12 150 kronor). För stiftsnämndernas del föreslås en ökning av den nuvarande medelsanvisningen med i runt tal 13 900 kronor, varav 100 kronor belöper å delposten till sjukvård m. m. (nu 700 kronor) samt 13 800 kronor å delposten till reseersättningar m. m. (nu 127 200 kronor). Beträffande kyrkoherdar för döva föreslås en höjning med 600 kronor till 41 650 kronor. Höjningen fördelar sig med 400 kronor på delposten till reseersättningar m. m. (nu 36 600 kronor) och med 200 kronor på delposten till expenser (nu 2 300 kronor).

Departementschefen. För domkapitlet i Stockholm beräknar jag under förevarande anslag oförändrad medelstilledning med 8 800 kronor nästa budgetår.

Beträffande övriga domkapitel finner jag lämpligt att med hänsyn till anslagsbelastningen föreslå en uppräknings av anslagsposten till reseersättningar med 6 300 kronor och anslagsposten till publikationstryck med 350 kronor. Höjningen beträffande dessa båda poster faller helt på statsverket. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör minskas med 6 200 kronor, vilken minskning till lika delar faller på statsverket och kyrkofonden. Vad beträffar delposten till övriga expenser har denna för innevarande budgetår beräknats till 152 200 kronor. Jag erinrar om att detta belopp avser att täcka inte blott löpande utgifter utan också i viss mån förekommande behov av nyanskaffningar av inventarier och utrustning. Med hänsyn till att jag i det följande kommer att föreslå särskild medelsanvisning för dylika ändamål i samband med den omläggning av arbetet på stiftskanslierna, som följer av de tidigare av mig tillstyrkta rationaliseringsåtgärderna, är jag inte beredd att tillstyrka annan höjning av förevarande delpost än den, som synes motiverad med hänsyn till allmänna kostnadsstegringar, eller med ett belopp av 2 100 kronor.

Vid bifall till vad jag här föreslagit torde till omkostnader för domkapitlet — utom domkapitlet i Stockholm — för nästa budgetår böra anvisas ett sammanlagt belopp av $(3\,200 + 46\,800 + 188\,500 + 12\,500 =)$ 251 000 kronor, innebärande en höjning med 2 550 kronor.

Förändringarna i medelsanvisningen medför en ökad kostnad för statsverket med 4 600 kronor samt en minskad belastning på kyrkofonden med 2 050 kronor.

I fråga om anslagsmedlen till stiftsnämnderna föreslår jag en uppräknings av anslagsposten till sjukvård m. m. med 100 kronor och till reseersättningar m. m. med 8 000 kronor. Sammanlagt torde alltså till

omkostnader för stiftsnämnderna för nästa budgetår böra anvisas $(800 + 135\,200 + 7\,600 + 6\,000 =) 149\,600$ kronor, vilket innebär en höjning med 8 100 kronor, som helt faller på kyrkofonden.

Vad angår anslagsmedlen till kyrkoherdar för döva beräknar jag höjning av anslagsposten till reserättningar m. m. med 400 kronor och till expenser med 200 kronor, vilken höjning faller helt på kyrkofonden.

Stiftskansliutredningen har i samband med sina förslag om rationalisering av kontorsarbetet framhållit behovet av att förnya kontorsutrustningen vid vissa kanslier och har uppskattat kostnaderna för tillgodoseende av detta ändamål till omkring 50 000 kronor. För att möjliggöra de av mig tillstyrkta rationaliseringsåtgärderna torde det, enligt min mening, vara nödvändigt att förnya beståndet av kontorsmaskiner på en del stiftskanslier, och en översyn av kontorsutrustningen synes mig lämpligen böra ske just i samband med den nu föreslagna omläggningen av arbetet på kanslierna. Jag vill därför föreslå, att ett engångsbelopp av 50 000 kronor ställes till Kungl. Maj:ts disposition för budgetåret 1960/61, att av Kungl. Maj:t fördelas med hänsyn till behovet av ny kontorsutrustning vid de olika kanslierna. Anslagsbeloppet synes mig i likhet med som gäller beträffande expensmedlen vid domkapitlen — utom vid domkapitlet i Stockholm — böra bestridas till hälften av statsverket och till hälften av kyrkofonden.

Under omkostnadsanslaget redovisas för närvarande såsom särskilda uppborädsmedel dels kyrkofondens bidrag till omkostnaderna, för innevarande budgetår 280 500 kronor, och dels hyra för vaktmästarbostad vid domkapitlet i Linköping, för innevarande budgetår upptagen till 600 kronor. Kyrkofondens bidrag skall enligt vad jag i det föregående anfört ökas med $(8\,100 + 600 + 25\,000 - 2\,050 =) 31\,650$ kronor. Bidraget bör alltså för nästa budgetår upptagas till $(280\,500 + 31\,650 =) 312\,150$ kronor. Hyran för vaktmästarbostaden i Linköping beräknar jag till oförändrat belopp 600 kronor. De sammanlagda uppborädsmedlen bör således beräknas till 312 750 kronor.

I enlighet med vad jag föreslagit bör för nästa budgetår till domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva för omkostnader anvisas $(8\,800 + 251\,000 + 149\,600 + 41\,650 + 50\,000 =) 501\,050$ kronor, innebarande en höjning med 61 250 kronor. Jag föreslår således, att omkostnadsanslaget å riksstaten för nästa budgetår uppföres med $(501\,050 - 312\,750 =) 188\,300$ kronor, vilket innebär en höjning med 29 600 kronor.

VIII. Hemställan

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

- 1) godkänna av mig förordade riktlinjer för en förenkling av stiftsmyndigheternas arbetsformer och handläggningen av arbetet på stiftskanslierna;

2) godkänna av mig förordade grunder för förenklat avräkningsförfarande mellan pastoraten och kyrkofonden m. m. ävensom för avlönande av pastoratsadjunkter och vissa andra icke-ordinarie präster;

3) antaga förutnämnda, inom ecklesiastikdepartementet upprättade förslag till

lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 27 juni 1947 (nr 275) om kyrkomusiker;

lag om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1951 (nr 570) angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag);

4) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda i övrigt erforderliga bestämmelser, som föranledes av vad som föreslagits under punkterna 1) och 2);

5) godkänna av mig framlagt förslag till personalorganisation vid domkapitlen;

6) medgiva, att för fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 60 000 kronor;

7) medgiva, att för biträdes hjälp åt biskoparna må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 30 000 kronor;

8) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för domkapitlen, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

9) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

I. D o m k a p i t l e t i S t o c k h o l m

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	65 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	8 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 500
Summa kronor	92 800

*Kungl. Maj:ts proposition nr 101 år 1960*II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel
samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 019 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	46 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	601 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	299 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 400
	<hr/>
Summa kronor	1 999 000

III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	455 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	23 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	93 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 600
	<hr/>
Summa kronor	620 600

IV. Kyrkoherdar för döva

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	116 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 300
	<hr/>
Summa kronor	140 200

V. Sammanfattning

I. Domkapitlet i Stockholm	92 800
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.	1 999 000
III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.	620 600
IV. Kyrkoherdar för döva	140 200
	<hr/>
Summa kronor	2 852 600

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	1 737 300
	<u>Nettoutgift kronor 1 115 300</u>

10) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar, som föranledes av vad som föreslagits under punkt 9);

11) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 115 300 kronor;

12) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 188 300 kronor.

B. Vissa anslag ur kyrkofonden m. m.

1. Arbetsgivaravgifter för församlingsprästers försäkring för allmän tilläggspension m. m.

Kostnaderna för pensionsförmåner åt präster eller efterlevande till dem utgår enligt 6 § andra stycket 2) kyrkofondslagen ur kyrkofonden. Präst är numera med avseende å såväl egenpension som familjepension underkastad statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 29 maj 1959 (nr 287).

Enligt lagen den 29 maj 1959 (nr 291) om försäkring för allmän tilläggspension (ATP) skall arbetsgivare för varje år erlægga avgift till försäkringen, beräknad å summan av de under året utgivna löneförmånerna till arbetstagare. I enlighet härmed åligger det från och med den 1 januari 1960 vederbörande pastorat att svara för avgifterna för församlingsprästs tilläggspension.

I skrivelse den 30 juni 1959 hemställer *Svenska pastoratens riksförbund* — under erinran om att kostnaderna för prästerskapets pensionering hittills åvilat kyrkofonden — att arbetsgivaravgifterna måtte gäldas av kyrkofonden i stället för av pastoraten, eller, om en sådan omläggning inte anses böra komma till stånd, att avgifterna får ingå i den prästlönekostnad, som är avräkningsbar vid bestämmande av tillskott ur kyrkofonden.

Statskontoret förordar, att kyrkofonden får slutligt stå för avgifterna för församlingsprästers tilläggspension.

Härför talar, anför statskontoret, att kostnaderna för prästerskapets tjänste- och familjepension aldrig åvilat pastoraten, varför de nu fastställda avgifterna kommer att medföra ökad ekonomisk belastning för pastoraten. Avgifterna torde vidare kunna uppgå till inte oväsentliga belopp för pastorat med ringa skattekraft. Från denna synpunkt är en kostnadsutjämning att

förorda och denna kan ske genom att avgifterna gäldas ur kyrkofonden. Den allmänna tilläggs pensioneringen innebär slutligen en avlastning för kyrkofonden. Denna avlastning blir större för varje år och medför efter 20 år troligen att större delen av fondens utgifter på detta område försvinner. Den invändningen kan visserligen göras, att arbetsgivaravgifterna enligt sjukförsäkringslagen och lagen om moderskapshjälp bestrids av vederbörande pastorat. Dessa avgifter finner dock ämbetsverket till sin struktur inte jämförbara med avgifterna för tilläggs pensioneringen, eftersom pastoraten svarar för lönerna men inte för pensionerna. I fråga om själva betalningen av pensionsavgifterna förordar ämbetsverket, att pastoraten i första hand svarar för avgifterna och sedan beredes ersättning ur fonden, lämpligen i samband med den årliga avräkningen mellan fonden och vederbörande pastorat. Systemet skulle visserligen medföra, att pastoraten får ersättning först sedan avsevärd tid förflutit. Avgiften för 1960 torde sålunda kunna tillgodoföras pastoraten först i januari 1963. Statskontoret finner dock inte, att nämnda förhållande kan vara till någon större nackdel för pastoraten, eftersom avgiftsuttaget blir relativt lågt de första åren.

Kammarkollegiet yttrar i huvudsak följande.

Den omständigheten, att pastoraten inte förut haft att svara för församlingsprästernas pensionering, synes inte i och för sig böra fritaga pastoraten från att själva vidkännas de pensioneringskostnader, som pålagts varje arbetsgivare enligt den nya lagen. Att låta sådana kostnader beträffande församlingsprästerna slutligt bäras av kyrkofonden, som före den nya lagens ikraftträdande helt svarat för deras pensionering, torde därför böra ifrågakomma endast om fondens nuvarande engagemang i detta hänseende kan anses vila på sådana förutsättningar och åtaganden, att pensioneringsavgifterna för församlingsprästerna i sista hand bör bestridas av fonden. Såsom skäl för att låta fonden vidkännas arbetsgivaravgifterna torde enligt kollegiet särskilt kunna åberopas vad som förekom i samband med nyregleringen år 1941 av prästernas familjepensionsförhållanden. Vidare torde församlingsprästernas slutliga inordnande i det statliga pensionssystemet samt den omständigheten, att prästerna i inte ringa utsträckning fullgör statliga uppgifter, ge vissa beröringspunkter i föreliggande fråga mellan församlingsprästerna och sådana kommunala personalgrupper, för vilkas pensionering staten helt eller delvis svarar.

I fråga om de ekonomiska konsekvenserna av en gottgörelse ur kyrkofonden för pastoratens arbetsgivaravgifter erinrar kammarkollegiet om att kostnaden för prästerskapets pensionering, näst efter tillskotten till pastoraten, utgör kyrkofondens största utgiftspost. Den uppgick för avlöningsåret 1958 till 13 miljoner kronor. I stället för kyrkofondens successivt bortfallande kostnader för denna pensionering skulle nu träda kostnaden för avgifterna för prästerskapets tilläggs pensionering. Enligt av statskontoret gjord beräkning skulle denna kostnad för församlingsprästernas vidkommande efter fem år troligen inte komma att understiga 3,5 miljoner kronor, vartill kommer avgifterna för de präster, vilkas avlöning sker direkt från fonden.

Kollegiet har i och för sig intet att erinra mot den av statskontoret föreslagna anordningen, att pastoraten i samband med de årliga avräkningarna med kyrkofonden gottskrives erlagda arbetsgivaravgifter för församlingsprästernas pensionering. Anordningen förutsätter dock, att pastoraten i inledningsskedet förskotterar avgifterna.

Departementschefen. Jag vill inledningsvis erinra om att chefen för civildepartementet vid anmälan i årets statsverksproposition (Bilaga 2) av för flera huvudtitlar gemensamma frågor framhållit bland annat, att i de fall staten nu svarar för eller bidrar till kostnaderna för pensionering av vissa personalgrupper i kommunal eller eljest icke-statlig tjänst, kommer utgivandet av ATP-avgifterna att medföra, att pensionsutgiften överföres på de icke-statliga huvudmännen. Eftersom en sådan utveckling inte synes böra följa av införandet av ATP, ansåg föredraganden att ATP-avgifterna inte slutligt borde stanna på de icke-statliga arbetsgivarna. Han förordade därför att mot avgifterna svarande statsbidrag skulle medgivas i sådana fall.

För församlingsprästerna är pastoraten i förevarande sammanhang att anse som arbetsgivare. De har alltså att utgiva stadgade arbetsgivaravgifter. Detta medför att pensionsutgifter överföres från kyrkofonden till pastoraten. Med utgångspunkt från vad jag nyss anfört, finner jag avgörande skäl tala för att inte heller den bestående ordningen för församlingsprästernas pensionskostnader rubbas. Jag förordar därför, att ATP-avgifterna skall utgå ur kyrkofonden.

I fråga om ordningen för hur avgifterna skall betalas, ansluter jag mig till statskontorets förslag. Enligt detta erlägges avgifterna av pastoraten, som sedan erhåller gottgörelse härför i samband med avräkningen mellan kyrkofonden och pastoraten. En annan ordning torde förutsätta att undantagsregler införes i bestämmelserna om uppbörd av arbetsgivaravgifterna, något som inte torde kunna ifrågakomma för en enskild personalgrupp. Den ersättning pastoraten enligt förslaget erhåller första gången år 1963 bör självfallet avse hela avgiften för innevarande år.

Vad jag sålunda förordat föranleder ett tillägg till de i 6 § andra stycket 2) lagen om kyrkofond upptagna bestämmelserna om gäldandet av prästernas pensionskostnader. Inom ecklesiastikdepartementet har därför uppgjorts förslag till lag om ändrad lydelse av detta lagrum. Samtidigt har en ändring av redaktionell natur gjorts däri, vilken föranledes av att 1959 års allmänna tjänstepensionsreglemente blivit tillämpligt å prästerna.

I fråga om präster och andra befattningshavare, vars avlöning utgår direkt ur kyrkofonden, torde även ATP-avgifterna — i likhet med vad som sker beträffande arbetsgivarbidragen till den allmänna sjukförsäkringen m. m. — böra bestridas ur kyrkofonden.

2. Stifts- och kontraktsadjunkterna

Enligt 3 § prästlönereglementet får stifts- och kontraktsadjunktstjänster inrättas av Kungl. Maj:t högst till det antal, som riksdagen medgiver. Enligt 17 § samma reglemente är ifrågavarande tjänster placerade i lönegrad Ae 19. Jämlikt 6 § andra stycket 1) lagen om kyrkofond skall kostnaderna för dessa prästers avlöningsförmåner bestridas ur kyrkofonden.

För närvarande finns sammanlagt 46 stifts- och kontraktsadjunktstjänster inrättade. En av de i Luleå stift placerade fyra kontraktsadjunktstjänsterna skall dock, enligt beslut av 1959 års riksdag i samband med att en tjänst som kyrkoherde för samer inrättades, från och med den 1 juli 1959 tills vidare hållas vakant. Tjänsterna har av Kungl. Maj:t för tiden den 1 juli 1957—den 30 juni 1960 fördelats sålunda, att Luleå stift — utöver nämnda kontraktsadjunktstjänster — erhållit fem stiftsadjunktstjänster, Uppsala stift fyra, Lunds stift fem, Visby stift en samt vart och ett av övriga stift tre stiftsadjunktstjänster.

Hos Kungl. Maj:t har domkapitlen i Strängnäs, Västerås, Växjö och Lund anhållit om utökning av stiftsadjunktsorganisationen inom respektive stift med ytterligare en befattning. *Domkapitlet i Strängnäs* avser att lätta arbetsbördan för den stiftsadjunkt, som är föreståndare för stiftsgården i Stjärnholm, genom att överföra denne stiftsadjunkts uppgifter som stiftsstudieledare på den nye befattningshavaren, vilken även skulle biträda den i Strängnäs stationerade stiftsadjunkten i arbetet inom ungdomsvården. *Domkapitlet i Västerås* önskar anställa en stiftsadjunkt för verksamhet bland arbetare och tjänstemän inom industrin. *Domkapitlet i Växjö* vill åt en fjärde stiftsadjunkt anförtro studiearbete, kontakten med folkrörelserna, kontakter inom industrialiserade områden samt småkyrkoarbete, medan *domkapitlet i Lund* önskar en sjuätte stiftsadjunkt för att leda verksamheten vid stiftsgården i Båstad. Vidare har ett antal domkapitel hemställt att få behålla oförändrat antal stiftsadjunkter.

Kammarkollegiet avstyrker den av domkapitlen begärda utökningen av antalet stiftsadjunkter och uttalar bland annat följande.

Åtskilligt av vad domkapitlen anfört till stöd för anställande av ytterligare stiftsadjunkter synes med lika fog kunna åberopas av domkapitlen i övriga stift. Ett bifall till framställningarna skulle därför skapa prejudikat, som kan leda till en allmän ansvällning av hela stiftsadjunktsorganisationen i riket. En dylik utveckling skulle emellertid stå i mindre god samklang med de principer i fråga om den prästerliga organisationen, som enligt statsmakternas beslut skall tillämpas vid den nu pågående allmänna pastoratsregleringen; enligt dessa principer bör någon utökning av den församlingsprästerliga organisationen inte för närvarande företagas. Det nuvarande ekonomiska läget påkallar vidare största återhållsamhet i fråga om utgifterna för det allmänna. Hänsyn torde också böra tagas till rådande prästbrist.

Departementschefen. I likhet med kammarkollegiet finner jag inte skäl tillstyrka, att de av domkapitlen föreslagna nya stiftsadjunktstjänsterna inrättas. Jag räknar därför inte med någon förändring i nuvarande antal tjänster utöver vad som föranledes av vad jag i det följande ämnar föreslå för Uppsala stift.

Jag har i samband med anmälan av anslagsbehovet till domkapitlens avlöning m. m. (s. 64) anmält en av ärkebiskopen i skrivelse den 29 september

1959 gjord framställning beträffande sekreterargöromålen hos honom. I anslutning därtill har jag framlagt förslag om uppförande å Uppsala domkapitels avlöningsstat av en kontoristtjänst, vars innehavare skall biträda ärkebiskopen med skrivgöromål. Under hänvisning till vad ärkebiskopen i nämnda skrivelse anfört vill jag i detta sammanhang upptaga frågan om behovet av ytterligare biträde åt honom.

Ärkebiskopens arbetsförhållanden präglas i hög grad av att han inte bara är stiftschef utan också ordförande i svenska kyrkans centrala styrelser och kyrkans främste företrädare i riksskyrkliga och internationella sammanhang. Ärkebiskopens arbetsgöromål i dessa senare sammanhang har under senare år ökat betydligt i omfattning. För att bereda ärkebiskopen skälig lättnad i arbetsbördan vill jag därför föreslå, att han till hjälp erhåller en kvalificerad kraft, som kan biträda honom vid den förberedande handläggningen av ärenden som är tidskrävande. En sådan befattningshavare skulle vidare kunna biträda ärkebiskopen i stiftsarbetet, bland annat i samband med ärkebiskopens resor och visitationer. Han torde också böra tjänstgöra som sekreterare i biskopsmötet. Med hänsyn till arbetsuppgifternas speciella art och den förtrogenhet de torde kräva med såväl kyrkans arbetsformer i allmänhet som förhållandena i stiftet synes det lämpligt, att de anförtros åt en präst. Denne torde, i enlighet med vad ärkebiskopen i sin skrivelse hemställt, böra anställas som stiftsadjunkt.

Den nu ur kyrkofonden utgående biträdesersättningen till ärkebiskopen, som till ett belopp av 1 500 kronor avser arvode åt biskopsmötets sekreterare, bör vid bifall till mina förslag inte längre utgå.

Under åberopande av det anförda föreslår jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att från och med den 1 juli 1960 inrätta ytterligare en stiftsadjunktstjänst. Tjänsten bör tilldelas Uppsala stift och dess innehavare ha att lämna ärkebiskopen erforderligt biträde i hans göromål samt tjänstgöra som sekreterare i biskopsmötet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om tjänstens tillsättande och om de med tjänsten förenade arbetsgöromålen.

3. Avlöningsbidrag till sjömanspräster

Enligt 6 § andra stycket 4) lagen om kyrkofond skall ur kyrkofonden utgöras bland annat kostnad, som Kungl. Maj:t enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlöande av präst, som är anställd i särskild prästerlig verksamhet utom riket och för vilken prästlönereglementet eller statens allmänna avlöningsreglemente inte är tillämpligt.

Enligt av Kungl. Maj:t den 6 juni 1952 (Prop. 1952: 102 p. 3; L³U 16; Rskr 193) och den 22 maj 1953 (Prop. 1953: 96 p. 3; Motion II: 459; L³U 15; Rskr 181) utfärdade bestämmelser utgår bidrag ur kyrkofonden för avlöande av

elva i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda präster. Av dessa tjänstgör tio som sjömanspräster, en i Narvik, fem på europeiska fastlandet utanför de nordiska länderna, tre i brittiska hamnar samt en i Melbourne. I provinsen Misiones i Argentina är vidare en präst stationerad för kyrklig verksamhet bland svenskar och svenskättlingar. De för arbetet på det europeiska fastlandet och i brittiska hamnar avsedda avlöningsbidragen har av sjömansvårdsstyrelsen för budgetåret 1958/59 tilldelats sjömansprästerna i Antwerpen, Dunkerque (delvis), Gent (delvis), Genua, Hull, London, Middlesbrough, Rotterdam och Stettin. Avlöningsbidraget utgör alltsedan den 1 juli 1958 16 800 kronor för befattningshavare och år (Prop. 1958: 54 p. 1; L³U 10; Rskr 157). För åtnjutande av avlöningsbidragen har hittills gällt vissa särskilda villkor, som givit bidragen karaktären av att vara en för vederbörande sjömanspräster garanterad minimilön.

I skrivelse den 31 augusti 1959 har *sjömansvårdsstyrelsen* redogjort för sin under budgetåret 1958/59 bedrivna verksamhet. Styrelsen har därvid, under åberopande av att den under en följd av år avlönat sjömanspräster också i bland annat Rio de Janeiro och San Francisco, anhållit att avlöningsbidrag för budgetåret 1960/61 måtte få utgå till inalles tretton i styrelsens tjänst anställda prästerliga befattningshavare. Utöver de tidigare nämnda skulle bidragen således avse ytterligare en präst i Sydamerika samt en i Nordamerika. Alternativt har styrelsen hemställt, att bidraget fick utgå till sjömansvårdsstyrelsen utan föreskrift om geografisk begränsning eller fixering för att fördelas bland tretton sjömanspräster i skilda utländska hamnstäder på sätt styrelsen finner motiverat och lämpligt.

Statskontoret anser avlöningsbidrag till den i San Francisco stationerade sjömansprästen inte böra ifrågakomma, men finner skäl kunna andragas för att bidrag lämnas för sjömansprästen i Rio de Janeiro. Statskontoret erinrar om att ämbetsverket vid ett tidigare tillfälle tillstyrkt förslag, att bidragen till sjömansprästerna fick utgå utan den begränsning till vissa orter och geografiska områden som nu gäller. Statskontoret ifrågasätter, om inte en sådan omläggning av reglerna för bidragsgivningen, som skulle ge sjömansvårdsstyrelsen möjlighet att utnyttja bidragen på ett friare sätt, skulle medföra att spörsmålet om bidrag till sjömansprästen i Rio de Janeiro kunde lösas utan ökning av nuvarande antal med lönebidrag från kyrkofonden anställda präster.

Kammarkollegiet anser, att det torde föreligga ett mera varaktigt behov av svensk sjömanspräst i Rio de Janeiro, och finner det därför skäligt, att bidrag ur kyrkofonden utgår till avlönande av ytterligare en sjömanspräst. Kollegiet hemställer att sjömansvårdsstyrelsen tilldelas anslag för avlönande av tolv i dess tjänst i utlandet anställda präster tills vidare från och med den 1 juli 1960, varav nio sjömanspräster i Europa, en sjömanspräst i Australien samt två präster, varav en sjömanspräst, i Sydamerika.

Departementschefen. Jag anser mig inte böra tillstyrka någon ökning av antalet nu utgående avlöningsbidrag till sjömanspräster. Däremot synes det mig lämpligt, att sjömansvårdsstyrelsen får möjlighet att disponera de nu utgående elva bidragen till avlönande av präster i styrelsens tjänst i utlandet på sätt styrelsen finner lämpligt med hänsyn till verksamhetens skiftande behov. Bidragen bör således enligt min mening inte längre ha formen av en avlöningsförmån knuten till vissa tjänster. De bör i stället utgå såsom bidrag till täckande av sjömansvårdsstyrelsens avlöningskostnader. Som enda villkor bör gälla, att styrelsen under året bedriver religiös och social verksamhet genom i utlandet stationerade präster till minst det antal, som svarar mot bidragen.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse må enligt av mig förordade grunder årligen från och med budgetåret 1960/61 tillsvidare utgå elva bidrag ur kyrkofonden, ett vart om 16 800 kronor, för avlönande av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet.

4. Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden

Jämlikt 6 § andra stycket 6) lagen om kyrkofond i dess från och med den 1 juli 1959 gällande lydelse skall ur kyrkofonden utgå anslag, som Kungl. Maj:t och riksdagen finner skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av kyrkliga ärenden. Anslaget utgår från och med den 1 juli 1959 tills vidare med högst 40 000 kronor för år.

Det har visat sig nödvändigt att i olika sammanhang anlita särskild expertis för handläggningen inom ecklesiastikdepartementet av kyrkliga frågor av större omfattning. Så sker under slutet av innevarande budgetår för beredningen av de frågor, som har samband med pastoratsregleringen. Arbetet härmed kan förväntas pågå inom departementet under hela nästa budgetår, då sålunda behovet av expertis för detta ändamål kommer att bestå, medan det samtidigt även för andra ärenden av vikt torde visa sig nödvändigt att anlita biträde mot ersättning ur ifrågavarande anslag. Detta gör en ökning av anslaget ofrånkomlig. Jag föreslår därför, att riksdagens medgivande inhämtas till en höjning av anslagsramen för nästa budgetår med 20 000 kronor till 60 000 kronor.

5. Sammankomster för de svenska utlandskyrkoherdarna

I underdånig skrivelse den 19 september 1958 (nr 1) har *1958 års kyrkomöte*, under åberopande av första tillfälliga utskottets betänkande nr 1, hemställt att anslag ur kyrkofonden måtte ställas till ärkebiskopens förfo-

gande för sammankallande av de svenska utlandskyrkoherdarna till regelbundna sammankomster för dryftande av gemensamma angelägenheter.

Statskontoret tillstyrker anslag ur kyrkofonden för ändamålet. Ämbetsverket anser att konferenserna — i likhet med prästmötena — kan hållas vart sjätte år, varvid deltagarna får uppbära oavkortad lön och erhålla ersättning för sina resekostnader ävensom traktamente under resor och högst tre konferensdagar. För svenske kyrkoherden i Buenos Aires — som enligt gällande bestämmelser kan beviljas bidrag för semesterresa till Sverige en gång vart tredje år — bör dock resa till konferens medgivas endast i anslutning till sådan semesterresa. Kostnaderna för varje konferens uppskattas av ämbetsverket till 6 000 kronor.

Kammarkollegiet tillstyrker likaledes bidrag ur kyrkofonden och ansluter sig till statskontorets åsikt angående tidsintervallerna mellan sammanträdena, den ersättning som bör utgå för resekostnader och traktamenten samt den för kyrkoherden i Buenos Aires föreslagna begränsningen. Enligt kollegiet torde de direkta kostnaderna för en konferens knappast uppgå till mera än 5 000 kronor.

Domkapitlet i Uppsala tillstyrker kyrkomötets hemställan. Konferenserna kunde enligt domkapitlet lämpligen äga rum vid tidpunkt, då kyrkoherden i Buenos Aires åtnjuter bidragsberättigad semester i Sverige. Kostnadssynpunkterna får dock inte vara avgörande härvidlag. Tänkbart är sålunda, att en konferens kunde befinnas lämplig i samband med prästmöte i ärkestiftet. De totala resekostnads- och traktamentsersättningarna för en konferens beräknar domkapitlet till omkring 12 500 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att medel anvisas ur kyrkofonden för sammankomster i Sverige med de svenska utlandskyrkoherdarna högst vart sjätte år. Det torde få ankomma på ärkebiskopen att sammankalla sådant möte. I fråga om kostnaderna förordar jag, att deltagande präst får uppbära oavkortad lön samt erhålla ersättning för resekostnader och traktamente under resor och högst tre konferensdagar. Den svenske kyrkoherden i Buenos Aires bör erhålla tillstånd att deltaga i konferens endast i samband med semesterresa till hemlandet, för vilken han är bidragsberättigad. Kostnaderna för denne kyrkoherdes deltagande begränsas därvid till ersättning för resor mellan semesterorten i Sverige och konferensorten ävensom till traktamente under resorna och konferensdagarna. Med den föreslagna begränsningen beräknar jag för närvarande de totala kostnaderna för en konferens till cirka 5 000 kronor. Till frågan till vilken anslagspost kostnaden bör hänföras vid medelsanvisningen ur kyrkofonden anhåller jag att få återkomma i det följande.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som erfordras.

6. Bidrag till församlingar med kyrkomusiker på äldre stat

Den nya kyrkomusikerorganisationen har medfört att vissa församlingar, vilkas kyrkomusiker efter reformen kvarstår på äldre stat, fått väsentligt ökade lönekostnader för den kyrkomusikaliska verksamheten. Samtidigt som församlingarna ensamma har att svara för dessa kyrkomusikers avlönande, måste de vidkännas den stegring av den allmänna kyrkoavgiften, som blivit en följd av reformen samt — om de tillhör ett flerförsamlingspastorat — deltaga i avlöningskostnaderna för de nyreglerade kyrkomusikertjänsterna inom pastoratet.

Frågan om särskild ersättning bör utgå åt sådana församlingar har uppmärksammats i olika sammanhang. Den upptogs sålunda till behandling av 1942 års kyrkomusikerutredning, vars betänkanden låg till grund för reformen. Utredningen ställde sig positiv till bidrag ur kyrkofonden men ansåg, att man inte borde ta slutlig ställning till frågan, förrän omfattningen av övergångsfallen kunde överblickas.

I propositionen 1950: 231 angående finansieringen av kostnaderna för den nya kyrkomusikerorganisationen m. m. anslöt sig dåvarande departementschefen till utredningens ståndpunkt, under framhållande av att det inte var möjligt att på förhand ta ställning till de svårigheter, som kunde uppkomma i sammanhanget.

Vid propositionens behandling i riksdagen underströk första lagutskottet (L¹U 29), att ojämnheten i den ekonomiska belastningen kunde bli synnerligen kännbar för små församlingar med ringa skatteunderlag. Utskottet förutsatte därför, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på frågan och för riksdagen framlade de förslag, som kunde visa sig erforderliga.

Frågan aktualiserades av 1953 års kyrkomusikersakkunniga, vilka i betänkande den 1 mars 1956 uttalade en viss tvekan, huruvida lönekostnaden för kyrkomusiker på äldre stat kunde anses ha sådan betydelse för församlingarnas ekonomi, att ett särskilt bidrag ur kyrkofonden var motiverat. De sakkunniga fann det dock lämpligt, att domkapitlen i sina remissutlåtanden över betänkandet angav de församlingar, som berördes av frågan, och redogjorde för hur deras ekonomiska ställning gestaltade sig. Därefter kunde ett ställningstagande ske på grundval av den aktuella finansiella situationen.

I propositionen 1958: 102 angående vissa ändringar i kyrkomusikerorganisationen uttalade sig min företrädare i ämbetet för en lösning av bidragsfrågan. Han ansåg dock, att statsmakterna inte borde ta definitivt ståndpunkt, förrän man närmare utrett, vilken betydelse ett bidrag kunde ha för församlingarnas ekonomi samt vilken belastning bidragen kunde medföra på kyrkofonden. Departementschefen förklarade sig ha för avsikt att i ett senare sammanhang föreslå, att Kungl. Maj:t uppdrog åt kammarkollegiet att närmare utreda spörsmålet. Därvid borde de av 1953 års sakkunniga uppdragna riktlinjerna tjäna som utgångspunkt.

Sedan riksdagen godkänt vad departementschefen sålunda förordat (Rskr 197), fick kammarkollegiet den 25 april 1958 uppdrag att utreda frågan samt inkomma med förslag.

Kammarkollegiet — som i ärendet inhämtat uppgifter från samtliga domkapitel — har den 28 december 1959 framlagt den begärda utredningen med förslag i ämnet.

Vid utredningen har kammarkollegiet i huvudsak följt de riktlinjer, som uppdragits av 1953 års kyrkomusikersakkunniga. Kollegiet föreslår, att bidrag ur kyrkofonden bör utgå till församling, som för pastoratets präst- och kyrkomusikerlönekostnader fått vidkännas en utdebitering för skatte-krona av lägst det öretal, som bestämts jämlikt 7 § kyrkofondslagen.

De sakkunniga hade uppställt såsom villkor för bidrag, att utdebiteringen skulle vara lägst 20 öre per skatte-krona. Kollegiet framhåller, att eftersom det fastställda öretalet under senast förflutna år regelmässigt varit 20 öre, utgör kollegiets förslag inte någon avvikelse i praktisk mening från vad de sakkunniga föreslagit.

Kammarkollegiet redovisar i tabellform bidragets ekonomiska betydelse för vederbörande församlingar samt kyrkofondens årskostnad, grundad på beräknade förhållanden den 1 januari åren 1959, 1964, 1969, 1974, 1979, 1984 och 1989.

Undersökningen visar, att det sammanlagda antalet församlingar med kyrkomusiker på äldre stat utgör 165. Av dessa skulle 92 enligt de av kollegiet föreslagna principerna bli bidragsberättigade och en sänkning av utdebiteringen bli möjlig med 1—5 öre per skatte-krona i 49 församlingar, med 6—10 öre i 31 församlingar, med 11—15 öre i 8 församlingar och med 16—20 öre i 2 församlingar. I ett fall skulle skattelindringen för församlingen utgöra 21 öre och i ett annat fall 41 öre.

Den beräknade genomsnittliga belastning på kyrkofonden per år skulle den första femårsperioden (1959—1963) bli 125 000 kronor, den andra (1964—1968) 80 000 kronor, den tredje (1969—1973) 50 000 kronor, den fjärde (1974—1978) 30 000 kronor, den femte (1979—1983) 15 000 kronor samt den sjätte och sista (1984—1988) 2 500 kronor. Beräkningarna är jämkade till närmaste hela 5 000-tal kronor, frånsett den sista femårsperioden.

Kammarkollegiet framhåller, att man i detta sammanhang måste beakta vissa faktorer, som kan medföra rubbningar i beräkningarna, såsom vederbörande kyrkomusikers avgångsålder, förändringar i församlingens folkmängdstal och ortsgruppstillhörighet, i boställsräntans storlek eller i tjänsteinnehavarens lön. Vidare kan en ändrad utdebitering för pastoratets präst- och kyrkomusikerlönekostnader påverka rätten till bidrag. Kyrkomusiker på äldre stat kan komma att övergå på de nya avlöningsbestämmelserna. Slutligen kommer antalet bidragsberättigade församlingar att öka, om det i 7 §

kyrkofondslagen nämnda öre-talet bestämmas till lägre belopp än 20 öre per skattekrona.

För att obilliga verkningar av den förordade bidragsregeln skall undvikas, föreslår kollegiet, att bidrag skall kunna utgå — helt eller delvis — även när utdebiteringen för pastoratets lönekostnader inte uppgår till det fastställda öre-talet, om Kungl. Maj:t finner särskilda skäl föreligga. Såsom exempel på ett fall då bidrag kan vara berättigat, nämner kollegiet, att en församling med en utdebitering av 20 öre får sitt skatteunderlag något ökat, så att utdebiteringen sänks till 19 öre. Bidraget till församlingen faller då bort, något som kan medföra en rätt kännbar belastning på församlingens budget.

Kollegiets förslag innebär i övrigt bland annat följande. Bidragen får inte överstiga belopp, motsvarande lönen i 12 löneklassen av löneplan A i vederbörlig ortsgrupp för visst, med hänsyn till församlingens folkmängd bestämt antal veckotimmar. Ansökningar om bidrag, vilka skall göras under januari —mars året efter avlöningsåret, prövas av domkapitlen.

Statskontoret förordar, att en bidragsgivning av angiven art kommer till stånd.

Ämbetsverket finner det emellertid tveksamt, huruvida regeln angående rätt till bidrag bör utformas på det sätt kammarkollegiet föreslagit. Vad som åsyftas med dessa bidrag är att lämna understöd åt församling, som därigenom kommit i ett sämre läge än som eljest skulle blivit fallet, därför att församlingens kyrkomusiker kvarstått på äldre stat. Detta torde i första hand inträffa för församling tillhörande pastorat, som uppbär tillskott ur kyrkofonden, antingen pastoratet består av en eller flera församlingar. I ett pastorat utan rätt till tillskott och omfattande endast en församling har församlingen samma ställning i ekonomiskt hänseende, oavsett om dess kyrkomusiker kvarstår på äldre stat eller övergått på ny stat. En sådan församling bör givetvis inte kunna erhålla bidrag. Så synes emellertid kunna bli fallet enligt i förslaget angivna villkor. Visserligen har vid en undersökning kunnat konstateras, att alla föreslagna bidragsberättigade församlingar erhållit tillskott vid den slutliga avräkningen för år 1958. Detta läge kan emellertid i framtiden förändras. Ämbetsverket anser därför, att rätten till bidrag bör bestämmas, inte med hänsyn till utdebiteringen utan till om det pastorat, församlingen tillhör, för bidragsåret vid den slutliga avräkningen mellan pastorat och kyrkofond blivit berättigat uppbära tillskott från fonden. Därest förutsättningen för bidrag anges på detta sätt, bör bestämmelsen, att Kungl. Maj:t skall kunna medgiva bidrag även om författningsmässiga förutsättningar inte föreligger, utgå.

Departementschefen. Den av kammarkollegiet gjorda utredningen följer de av 1958 års riksdag godkända riktlinjerna. Utredningen visar enligt min mening övertygande, att det är av vikt för församlingar, som har kyrkomusiker anställda på äldre stat, att kunna få bidrag till avlöning av sådana befattningshavare. I likhet med kollegiet finner jag dock att en begränsning av bidragsmöjligheterna bör ske, så att endast de mera skattetyngda församlingarna blir berättigade till bidrag.

Kammarkollegiet har föreslagit en begränsningsregel, enligt vilken endast sådana församlingar blir bidragsberättigade, som har en utdebitering för präst- och kyrkomusikerlönekostnader av lägst det öretal, som utgör gräns för pastorats rätt att erhålla tillskott ur kyrkofonden. Statskontoret har i stället för en anknytning till utdebiteringen föreslagit, att bidrag skall utgå, om pastoratet faktiskt fått tillskott från fonden. Som skäl härför har statskontoret anfört, att församling, som utgör eget pastorat, i visst fall kan komma i en ställning, som gör den berättigad erhålla bidrag, fastän skäl för bidrag egentligen inte föreligger.

Med hänsyn till att endast 17 av de 92 församlingar, som enligt kammarkollegiets förslag skulle ifrågakomma för bidrag, för närvarande utgör egna pastorat, och samtliga 92 församlingar för närvarande uppbär tillskott ur kyrkofonden, kan jag inte tillmäta de av statskontoret gjorda erinringarna mot kammarkollegiets förslag någon avgörande betydelse. Då dessutom vissa av statskontoret självt påpekade olägenheter följer även med den av statskontoret föreslagna begränsningsregeln, anser jag mig inte böra frångå kammarkollegiets förslag.

Jag förordar alltså, att bidrag får utgå ur kyrkofonden för ändamålet i enlighet med vad kammarkollegiet föreslagit. Också i förevarande ärende anhaller jag att i ett senare sammanhang få återkomma till frågan, till vilken anslagspost bidraget bör hänföras. Bidragen bör för nästkommande budgetår beräknas med utgångspunkt från församlingens lönekostnader för hela år 1960.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser av administrativ natur, som kan erfordras i ämnet.

7. Övriga frågor om anslag ur kyrkofonden

Jämlikt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond skall ur kyrkofonden utgöras »anslag till extra utgifter med ett av Konungen och riksdagen bestämt belopp för år, vilket efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för härförut i denna paragraf icke särskilt angivet kyrkligt ändamål». Nämnda anslag utgör för det kyrkliga området en motsvarighet till de anslag under riksstatens särskilda huvudtitlar, som avser extra utgifter.

Ifrågavarande anslag har under de gångna åren använts till skiftande ändamål av betydelse för kyrkan och den kyrkliga organisationen. Sålunda har bidrag lämnats till bestridande av kostnader för konferenser och möten av kyrklig natur, till reseunderstöd, vissa tryckningskostnader samt kulturminnesvårdande åtgärder beträffande kyrkor m. m.

Anslaget höjdes från och med budgetåret 1949/50 med 25 000 kronor till 50 000 kronor. Med bifall till en i propositionen 1954: 57 gjord framställ-

ning medgav riksdagen, att anslaget för budgetåret 1954/55 tillfälligt höjdes med 20 000 kronor för beviljande av ett bidrag å sistnämnda belopp till Lutherska världsförbundets svenska sektion. Med bidraget skulle sektionen bestrida medlemsavgiften till förbundet. I propositionen 1955: 61 hemställdes, att extrautgiftsanslaget med hänsyn till berörda bidrag från och med budgetåret 1955/56 fick utgå med högst 70 000 kronor. Riksdagen biföll denna hemställan. I enlighet med en i propositionen 1957: 23 gjord framställning medgav riksdagen, att anslaget för budgetåret 1957/58 höjdes med 20 000 kronor till 90 000 kronor för att dels möjliggöra, att bidraget till Lutherska världsförbundets svenska sektion höjdes med 10 000 kronor till 30 000 kronor, dels täcka det större behovet av medel för resebidrag samt anslag och understöd till olika former av kyrklig verksamhet, för vilka andra medel inte stod till förfogande. Med bifall till hemställan i propositionen 1959: 42 medgav riksdagen, att anslaget för budgetåret 1959/60 tillfälligt höjdes till 105 000 kronor. Anslagshöjningen föranleddes av ett bidrag till representation vid den evangelisk-lutherska Augustana-kyrkans hundraårsjubileum i Förenta staterna.

I skrivelse den 19 augusti 1959 har *Lutherska världsförbundets svenska sektion* anhållit att bidraget till sektionen höjes till 40 000 kronor för bestridande av den svenska medlemsavgiften till förbundet och sektionens starkt stegrade administrationskostnader. Till stöd härför anföres i skrivelsen huvudsakligen följande.

Medlemsavgiften har de senaste åren undergått avsevärda höjningar. År 1954 uppgick avgiften till 61 383 kronor, år 1955 till 72 520 kronor, åren 1956—1958 till 80 290 kronor per år och år 1959 till över 100 000 kronor. Då sektionen år 1958 anhöll om kyrkofondsbidrag, hade sektionen ännu ej erfårit, att avgiften för år 1959 höjts, varför avgiften för sistnämnda år uppgavs till 80 290 kronor i stället för till 100 000 kronor. Sektionen har till direkt bestridande av denna utgift å svenska kyrkans vägnar utöver bidrag från kyrkofonden endast att tillgå frivilliga bidrag av skilda slag. Dessa bidrag har under sistförflutna verksamhetsår utgjort 19 560 kronor och under de två föregående åren 18 745 och 18 140 kronor. För den höjda medlemsavgiften och de starkt stegrade administrationskostnaderna har använts andra insamlade medel, framför allt en beviljad rikskollekt.

Statskontoret vill med hänsyn till den höjda medlemsavgiften inte motsätta sig en viss höjning av bidraget från kyrkofonden. Denna höjning bör dock ske i förhållande till den höjning, som skett av medlemsavgiften i dess helhet. Ämbetsverket förordar därför, att ökningen av bidraget begränsas till 7 500 kronor, och att bidraget till sektionen från och med budgetåret 1960/61 utgår med 37 500 kronor.

I skrivelse den 25 november 1959 har *domkapitlet i Luleå* hemställt att Kungl. Maj:t måtte ställa ett belopp av 5 000 kronor till domkapitlets för-

fogande såsom arvode åt förre komministern H. Grundström för översättning till lulelapska av den svenska evangelieboken.

Statskontoret tillstyrker en medelsanvisning för ändamålet med föreslaget belopp att utgå ur kyrkofondens anslag till extra utgifter.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående föreligger ett inte ringa behov av att kunna lämna stöd ur kyrkofonden åt skilda former av kyrklig verksamhet. Till förfogande för dylika bidrag står dock i flertalet fall inte andra medel än sådana som kan anvisas ur anslaget till extra utgifter. Detta anslag belastas emellertid till stor del av några årligen återkommande fasta utgifter. Bidrag till nya — vare sig tillfälliga eller mera varaktiga — ändamål kan därför inte beviljas, utan att detta får återverkningar på de redan nu utgående bidragen. Detta förhållande har fått till följd att anslaget vid upprepade tillfällen fått uppräknas för att tillgodose nyttillkommande ändamål.

För att motverka att anslaget alltmera mister sin karaktär av anslag till i verklig mening extra utgifter, för vilka anslagsramen inte synes böra varieras år från år, vill jag föreslå en viss omläggning av medelsanvisningen ur kyrkofonden till sådana ändamål, som är av mera varaktig natur och som hittills, i avsaknad av annan utgiftstitel under 6 § kyrkofondslagen, brukat tillgodoses genom anvisning från ifrågavarande anslag eller ock anvisats av riksdagen ur kyrkofonden utan angivande av någon specifik utgiftstitel under paragrafen. Kostnaderna för ett av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt antaget, i kyrkofondslagen inte särskilt angivet kyrkligt ändamål bör sålunda enligt mitt förmenande i vissa fall kunna på grundval av uttryckligt stadgande i lagtexten utgå ur kyrkofonden vid sidan av den för extra utgifter jämlikt 6 § andra stycket 9) kyrkofondslagen bestämda anslagsramen. Härvid torde som regel den årliga kostnaden för ändamålet böra begränsas till ett av Kungl. Maj:t och riksdagen godkänt belopp. Stundom kan det emellertid ställa sig svårt eller omöjligt att i förväg förutse, vilka kostnader ett visst ändamål kan medföra. Ett exempel härpå är den under närmast föregående punkt behandlade frågan om bidrag till församlingar med kyrkomusiker på äldre stat. I de fall, där sålunda visst utgiftsbelopp inte kan fastställas på förhand, torde dock grunderna för utgifternas utgående böra godkännas av riksdagen. För sådana ändamål av varaktig natur, som jag nu berört, torde en särskild utgiftstitel böra angivas i 6 § andra stycket 9) kyrkofondslagen. Under denna utgiftstitel torde jämväl böra hänföras sådana kostnader, som avser av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända ändamål av mera tillfällig natur, men som är av sådan storlek, att deras bestridande ur det för extra utgifter särskilt avsedda beloppet skulle påkalla variationer år från år av anslagsramen för dylika utgifter. Exempel härpå utgör den under punkt 5 i det föregående förordade

medelsanvisningen för konferenser med utlandskyrkoherdarna liksom den av fjolårets riksdag (Prop. 42; L³U 6; Rskr 88) medgivna ersättningen till stiftsrepresentanter vid handläggning hos kammarkollegiet av ärenden rörande pastoratsindelningen.

Till den kategori av kostnader, som jag här avhandlat, bör i samband med erforderlig ändring av 6 § andra stycket 9) kyrkofondslagen hänföras följande utgifter, nämligen den av mig i det föregående förordade medelsanvisningen till extra arbetskraft vid stiftskanslierna och biträdes hjälp åt biskoparna, den nyssnämnda ersättningen till vissa stiftsrepresentanter hos kammarkollegiet, de under punkt 5 i det föregående avsedda kostnaderna för konferenser med utlandskyrkoherdarna, det under punkt 6 förordade bidraget till församlingar med kyrkomusiker på äldre stat, det årliga bidraget till Lutherska världsförbundets svenska sektion, beträffande vilket jag förordar en höjning från och med nästa budgetår till 35 000 kronor, samt i enlighet med föreliggande framställning ett engångsbelopp av 5 000 kronor såsom ersättning för översättning av evangelieboken till lulelapska.

Härutöver föreslår jag, att, såsom hittills, ett anslag till extra utgifter utgår med ett av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämt belopp för år, vilket efter Kungl. Maj:ts bestämmande får användas till kyrkliga ändamål. Med detta anslag torde täckas utgifter för sådana ändamål, som i mera egentlig mening har karaktären av tillfälliga kostnader och som inte är av den storlek, att ändringar behöver vidtagas år från år beträffande summan av den sammanlagda medelsanvisning, som står till Kungl. Maj:ts disposition.

Vad gäller storleken av det årliga anslaget till extra utgifter från och med nästa budgetår, torde en nedräkning böra ske med dels 15 000 kronor, motsvarande en för innevarande budgetår medgiven engångsanvisning för Sveriges representation vid Augustana-kyrkans hundraårsjubileum, dels 30 000 kronor, motsvarande det nuvarande bidraget till Lutherska världsförbundets svenska sektion. Anslagsbeloppet bör således minskas med sammanlagt 45 000 kronor till 60 000 kronor.

Inom ecklesiastikdepartementet har uppgjorts förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond, som föranledes av vad jag här förordat.

8. Hemställan

Under åberopande av vad jag i detta avsnitt av min framställning under punkterna 1—7 anført och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga förutnämnda inom ecklesiastikdepartementet upprättade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond;

dels ock medgiva,

a) att från och med den 1 juli 1960 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras enligt av mig förordade grunder för bestridande av arbetsgivaravgifter för prästernas och vissa andra befattningshavares försäkring för allmän tilläggs pension;

b) att från och med den 1 juli 1960 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras för anställande av ytterligare en stiftsadjunkt;

c) att till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse må årligen från och med budgetåret 1960/61 tills vidare utgå elva bidrag om 16 800 kronor ur kyrkofonden för avlönande enligt av mig förordade grunder av präster, som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet;

d) att för anlåtande av biträde vid handläggningen inom vederbörande statsdepartement av kyrkliga ärenden må för budgetåret 1960/61, enligt Kungl. Maj:ts beprövande, ur kyrkofonden utgå högst 60 000 kronor;

e) att för sammankallande högst vart sjätte år av kyrkoherdarna i de svenska utlandsförsamlingarna till konferens i Sverige må från och med den 1 juli 1960 tills vidare utgå medel ur kyrkofonden enligt av mig förordade grunder;

f) att ur kyrkofonden må tills vidare, räknat från och med den 1 januari 1960, utgå bidrag enligt av mig förordade grunder till avlöningskostnader, vilka församling har att bestrida för kyrkomusiker, som är anställd på äldre stat;

g) att ur kyrkofonden må tills vidare från och med den 1 juli 1960 utgå ett årligt bidrag å 35 000 kronor till Lutherska världsförbundets svenska sektion för bestridande av dess medlemsavgift till världsförbundet;

h) att ur kyrkofonden må utgå ett arvode av 5 000 kronor till förre komministern H. Grundström för översättning av den svenska evangelieboken till lulelapska; samt

i) att från och med den 1 juli 1960 tills vidare det i 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond omförmälda anslaget till extra utgifter må utgå med 60 000 kronor för budgetår.

Vad departementschefen sålunda under avsnitten A. VIII och B. 8 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. Assarson

Utkast
till
**kungörelse om beräkning av pastorats präst- och
kyrkomusikerlönekostnad**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Pastorats prästlönekostnad enligt prästlönekostnadslagen och kyrkomusikerlönekostnad enligt kyrkomusikerlagen under visst avlöningsår skola beräknas med beaktande av den 1 juli samma år

- 1) i pastoratet inrättade tjänster,
 - 2) för tjänsterna gällande avlöningsbestämmelser samt
 - 3) till tjänsteinnehavaren utgående kontanta löneförmåner,
- allt såvida icke annat nedan angives.

Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla även beträffande orgelspelare, som avses i 2 § 4 mom. kyrkomusikerstadgan den 2 juni 1950.

2 §.

Är församlingsprästtjänst vakant den 1 juli, upptages lönekostnaden till belopp, vartill lön uppgår i den för tjänsten gällande lönegradens lägsta löneklass eller, om vikariatslöneförordnande meddelats å tjänsten, i vikariats löneklass.

Har under längre tid än 30 dagar av avlöningsåret församlingsprästtjänst varit vakant eller ock tjänstens innehavare åtnjutit ledighet med C-avdrag å lönen, skall kostnad för lön icke upptagas för den överskjutande tiden, såvida icke pastoratet bestritt kostnad för vikariatslön.

3 §.

Är tjänst som kyrkomusiker vakant den 1 juli, upptages lönekostnaden till belopp, vartill lön (kantorstillsätt, arvode) uppgår enligt den lägsta löneklass, som kan tillämpas för tjänsten.

4 §.

Tillfälligt reseanslag åt församlingspräst samt ersättning för resekostnad, flyttningskostnad och sjukvårdskostnad åt kyrkomusiker ävensom begravningshjälp åt kyrkomusikers dödsbo upptages till belopp, varmed ersättning enligt beslut av domkapitlet skall utgå.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1961.

Förslag till personalorganisation vid domkapitlen från och med den 1 juli 1960

Inom parentes anges förändringar i jämförelse med den 1 oktober 1959 anställd lönegradsplacerad personal. Viss då befintlig arvodesanställd personal föreslås därjämte bortfalla.

Domkapitel	Stifts-sekreterare Ao 26	Stifts-kamrere Ao 23	Förste stiftsnotarie			Stifts-notarie Ao 19	Amanuens Af 13—Ae 19		Kanslist Af 9—Ae 13	Kansli-skri-vare Ao 10	Kontorist		Kansli-biträde		Exp.-vakt Ao 7	Kontorsbiträde Af 1—Ae (Ao) 5	
			Ao 23	Ao 21	Ae 21		hel-tidstj.	halv-tidstj.			Ao 9	Ae 9	Ao 7	Ae 7		hel-tidstj.	halv-tidstj.
Uppsala ...	1	—	1	(-1)	—	—	1	—	1 (+ 1)	1 ²	—	1 ³ (+ 1)	1	1	1	2	—
Linköping ..	1	—	1	—	—	—	1	(-1)	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	2 (-1)	—
Skara	1	—	1 (+ 1)	(-1)	—	—	1	—	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	3	—
Strängnäs ..	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1 ⁵ (-1)	—
Västerås ...	1	—	—	1 (-1)	—	—	(-1)	—	1 (+ 1)	1 ²	—	—	1	—	1	1 ⁵ (-2)	—
Växjö	1	—	1	—	—	—	1 (-1)	—	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	2 (+ 1)	—
Lund	1	1	1	(-1)	—	—	2 (-1)	—	2 (+ 2)	1 ²	—	—	2	(-1)	1	4 (+ 1)	(-1)
Göteborg ..	1	—	1	—	—	—	1	(-1)	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1 (-1)	1	3 (+ 1)	—
Karlstad ...	1	—	1 (+ 1)	(-1)	—	—	(-1)	—	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	1 (+ 1)	—
Härnösand .	1	—	1 (+ 1)	(-1)	—	—	(-1)	—	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	2	—
Luleå	1	—	1	—	—	—	(-1)	1	1 (+ 1)	1 ²	—	—	—	1	1	1 ⁵ (-1)	—
Visby	1	—	—	—	1 (+ 1)	—	(-1)	—	—	—	—	1	—	1 (+ 1)	(-1)	—	—
Stockholm..	1	—	—	1 (+ 1)	—	(-1)	—	—	—	—	1	—	—	—	— ⁴	—	1 ⁵
	13	1	9 (+ 3)	3 (-5)	1 (+ 1)	(-1)	7 (-7)	1 (-2)	11 (+ 11)	11	1	2 (+ 1)	4	10 (-1)	11 (-1)	22 (-1)	1 (-1)

¹ Tjänsten är redan nu uppförd på övergångsstat.

² Vid uppkommande vakans skall prövas huruvida tjänsten bör bibehållas eller ändras till annan tjänst.

³ Biträde åt ärkebiskopen.

⁴ Medel för avlönande av vaktmästarbiträde skall tillgodoses inom ramen för särskilt anslag.

⁵ Medel för avlönande av biträdeshjälp åt biskop skall tillgodoses inom ramen för särskilt anslag.

INNEHALLSFÖRTECKNING

	Sid.
<i>Propositionens huvudsakliga innehåll</i>	1
<i>Lagförslag</i>	3
Lag om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1951 angående pastorats deltagande i kostnaderna för församlingsprästernas avlöning (prästlönekostnadslag)	3
Lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 27 juni 1947 om kyrkomusiker	5
Lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond	6
A. <i>Stiftskansliernas organisation m. m.</i>	8
I. Inledning	8
II. Allmänna synpunkter	10
Nuvarande förhållanden	10
Utredningen	11
Remissyttranden	17
Departementschefen	19
III. Förenklat avräkningsförfarande mellan pastoraten och kyrkofonden m. m.	23
Gällande regler om finansiering av pastorats präst- och kyrkomusikerlönekostnader m. m.	23
Utredningen	25
Remissyttranden	28
Departementschefen	31
IV. Avlöandet av pastoratsadjunkter och vissa andra icke-ordinarie präster	35
Gällande bestämmelser	35
Utredningen	36
Remissyttranden	37
Departementschefen	37
V. Stiftskansliernas personalorganisation	39
Nuvarande förhållanden	39
Utredningen	41
Remissyttranden	45
Departementschefen	49
VI. Finansieringen av domkapitlens verksamhet	54
Departementschefen	61
VII. Anslagsberäkningar för budgetåret 1960/61	63
Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar	63
Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader	68
VIII. Hemställan	70

	Sid.
B. Vissa anslag ur kyrkofonden m. m.	73
1. Arbetsgivaravgifter för församlingsprästernas försäkring för allmän tilläggs pension m. m.	73
2. Stifts- och kontraktsadjunkterna	75
3. Avlöningsbidrag till sjömanspräster	77
4. Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden	79
5. Sammankomster för de svenska utlandskyrkoherdarna	79
6. Bidrag till församlingar med kyrkomusiker på äldre stat	81
7. Övriga frågor om anslag ur kyrkofonden	84
8. Hemställan	87
 <i>Bilagor</i>	
A. Utkast till kungörelse om beräkning av pastorats präst- och kyrkomusikerlönekostnader	89
B. Förslag till personalorganisation vid domkapitlen från och med den 1 juli 1960	90